

In die cene dñi. Sermo. i.

tribus diebus il. reedi. Ipse fuit omnibus rebus et vestibus suis denudatus: vñ si gnaf p Joseph: de quo dñs Gen. xxxvij. Nudauerunt eum tunicam talari et polimita. Ista fuit tunica xpi incōsulilis de super contexta p totū ps. Dimiserunt sibi vesti. mea etc. Ipse fuit multis vulneribus sauciatus. Ely. liij. Ipse aut vulneratus est. ppter iniquitates nostras. In his igitur iniurijs magnus est habere patientiam: maius hñe leticia: maximū dare bñficiā: xps autē oīa ista nō tm̄ portauit patienter: iuxta illud Esa. xliij. Tacui semp̄ filii patiens fui. Non tm̄ letantur. iuxta illud ps. Concidisti saccum meū. i. corp⁹ meū et circū. me le. s. etiam suis crucifixionibus bñficiū impendebat dum p eis orabat: dicens. Pater ignosce illis etc. Et qm̄ iste agnus i cruce existens cognouit patrē suū spm̄ sibi recōmēdauit: cognouit et matrē de ea specialem curā habēdo: cognouit etiā suos crucifixos. p eis orādo: cui⁹ oīo multos de ipsis puerit: et deo recōciliāuit: iō i missa ter agn⁹ cātā. q. d. ecclia. Agne dei q cognouisti patrē spm̄ tuū i manibus suis recōmēdādo: miserere nobis. Agne dei q cognouisti matrē de ea specialem curā habēdo: miserere nobis. Agne dei qui cognouisti inimicos pro eis orando: et deo eos pacificando dona nobis pacē. ¶ Scō fuit agn⁹ māsuētus: sicut enim agnus qm̄ occidit non murmurat nec clamat sed tm̄ quasdam voces querulosas emit: sic et rōbus non murmurat nec clamat. Esa. liij. Sicut nouis ad occisionē ductus: et quasi agnus corā tondescet se obmutescet: et non aperiet os suū. s. ad blasphemandū vel murmurandū. Emisit tm̄ quasdam voces pie conquestionis: vnā emisit ad patrē: dicens Mat. xxvij. Deus meus deus me⁹ vt qd dereliquisti me. Aliā emisit ad matrē hier. xv. Ne michi mat̄ mea quare me genuisti virū rixē virū discorde die in vniuersa terra. Iudei em̄ sepe rixabant cum eo: et sepe discordias inter se inueniebāt sepe et ipm̄ maledice

bāt: vñ subdit. Oēs maledicunt michi. Tertiā emisit ad circumstantes et pretereuntes Threno. i. O vos omnes q transitis p viā attendite et videte si est dolor etc. Quartā emisit ad terram: dicens Job. xvj. Terra ne operias sanguinē meum nec inueniat locum in telatēdi clamor me⁹. Quintā emisit ad celū: dicens hier. ij. Ob stupescit celi sup hoc. i. sup opprobrijs et iurijs michi a iudeis illatis et porte ei⁹ desolamini vehemēter: et sequit. Duo enim mala fecit pp̄s me⁹: me dereliquerūt fontē aque viue: et foderūt sibi cisternas dissipatas q nō valēt retinere aq̄s: ac si dicat: ista duo mala fecerūt iudei q me q sum fons aq̄ viue siccauerunt id est occiderūt: et barrabā q erat aq̄ turbida cōseruauerūt et bibere dimiserunt. ¶ Tertio fuit agnus victimatus. Est autē differentia inter hostiā et victimā: q hostia dñs sacrificiū p hostib⁹ vicēdis victimā autē pro hostib⁹ victis: siue autē esset hostia: aut victimā oportebat: vt igne accēderet: vt sic fumus esset deo odoriferus: talis victimā siue hostia fuit xps eze. v. Dilexit nos et tradidit semetipm̄ p nobis oblationē et hostiā dño i odore suauitatis. ¶ Ista autē hostia vt eet odorifera quadruplici igne inflāmata est primo vtz igne amoris: de quo dñs. Luc. xij. Ignem veni mittere i terram magnū iudiciū amoris est dare amico suo temporalem substantiā: maius est dare i obsequium suā personā maximū est dare i mortē vitā suam. Istud maximū signum amoris hñit xps Jo. xv. Maiorē hac dilectionē nemo habet: vt aiam suam ponat q̄s pro amicis suis. Secundo ista victimā fuit inflāmata igne doloris q̄to enim caro est melius complexionata tanto est maioris doloris sensitua: sicut caro oculi magis sentit dolo: em q̄ caro calcanei. quia melius est complexionata. Caro igitur chrisus fuit manibus spiritus sancti de purissimis sanguinibus virginis facta: et ideo maioris doloris fuit sensitua. Tertio ista

victima fuit inflāmata igne passiōis de quo igne dicit i ps. Igne me exa-
minasti et non est inuenta in me ini.
Item ossa mea sicut cremū arue. si
em ossa fuerunt concremata: mani-
festū est q̄ caro ⁊ pellis concremata
fuerunt. Quarto ista victima inflā-
mata fuit igne cōpassionis: magna
quidē cōpassione replebatur quādo
matrē desolatā ⁊ afflictā videbat q̄
ap̄los disp̄sos ⁊ in errore prolapsos
cernebat: q̄ suos crucifixoꝝ in fre-
nesim versos respiciebat. Sicut em̄
pius pater q̄ videt filiū suū freneti-
cū in ip̄m surgentem: dolet ⁊ plorat:
nō sui iniuriā sed filiū furiam: sic xp̄s
nō suos dolores: sed perditiōē suo-
rum interfectoꝝ dolebat: ideo p̄ eis
orabat ⁊ clamabat heb. v. In dieb⁹
carnis sue preces supplicatiōesq̄ ad
deum. Ecce quia orabat cum clamo-
re valido: ecce quia clamabat: et la-
chrymis offerēt: ecce quia plorabat.

¶ Eadem feria. iiii. sexte ebdo-
made. xl. Sermo secundus.

Nunc est sanguis me⁹ no-
ui testamenti qui p̄ mul-
tis tradetur Mar. xiiij.
Oē testamētum sicut d̄
heb. ix. Cōfirmat mor-
te testatoris: ⁊ iō de⁹ vo-
luit vtrūq̄ testamētū. s. vet⁹ ⁊ nouū
sanguine suo cōfirmare. De p̄firma-
tiōe veteris testamēti p̄ sanguinez
bz heb. ix. Lecto em̄ mādato legis
a moyse vniuerso populo: accipiens
sanguinē vituloꝝ ⁊ hircōꝝ cū aqua
⁊ lana coccinea ysoꝝ ip̄m quoq̄ li-
brū ⁊ omnē pplm aspersit dicēs: hic
est sanguis testamēti qd̄ mādauit
ad nos deus. De confirmatione te-
stamēti noui per sanguinem dicitur
i. auctoritate premissa: hic ē sanguis
nouī testamēti ⁊c. A Notandum
autē q̄ xp̄s in nouo testamēto quod
in sua passione condidit octo legata
dimisit: de quo testamēto sic Amb.
auctor humani generis in cruce exi-
stens pietatis officia diuidebat per-
secutionem apostolis pacem discipu-

lis: corpus iudeis: patri spiritum vir-
gini paranymp̄um latroni paradī-
sum pctōib⁹ infernū: cruce peniten-
tie penitentib⁹ legauit. p̄mo igit̄
legauit apostolis persecutiōē. illō
enim legauit qd̄ ip̄e possedit Johā.
xv. Si me p̄secuti sunt ⁊ vos p̄sequē-
tur: ⁊ illō legatum fuit perfecte apo-
stolis per solutum: qz ⁊ persecutiōē
habuerunt ⁊ mortem sustinuerunt:
hereditas autē trāsit ad heredes cū
onere suo: de⁹ igitur hereditati eter-
ne beatitudinis adiunxit onus. i. to-
lerantiā passionis: cum isto onere
habuit eā xp̄s. Luce vlti. Oportuit
xp̄m pati: ⁊ ita intrare i gloriā suā
habuerunt eam cum hoc onere oēs
apostoli. Act. xiiij. Per multas tribu-
lationes oportet nos intrare: habue-
rūt eam cum hoc onere oēs fideles.
ij. Thi. iij. Oēs qui volunt pie viue-
re in xp̄o iesu persecutiōem patiun-
tur. Qui igit̄ vult assequi eternā bea-
titudinē ⁊ nullā pati tribulationem:
videtur esse dignior xp̄o: ⁊ aplis san-
ctior: ⁊ cunctis fidelib⁹ melior. hic.
Difficile est inimo ip̄osibile: vt pre-
sentib⁹ quis ⁊ futuris fruā bonis: ⁊
vt de delitijs transeat ad delicias vt
hic ventrē ⁊ illic mētē impleat: vt in
celo ⁊ in terra gloriosus appareat.
Scdo legauit discipulis pacē. Johā.
ix. pacē relinquo vobis. habebat et
xp̄s quosdā discipulos q̄ nō erant ita
fortes sicut apli ad sustinēdum per-
secutiones: ⁊ ideo reliquit eis: nō t̄-
ritū pacē eternitatis xp̄i: sed etiā tē-
poris: nō em̄ infirmis ⁊ debilib⁹ sta-
tim sunt ḡuis iponēda. B habe-
m⁹ em̄ ex euāgelio q̄ nō sunt iponen-
da tristia festiuis: nec fortia infirmis:
nec in solita in exptis. Ista norantur
Math. ix. Non em̄ sunt imponēda
tristia festiuis: iō dicit dñs ibidē. Nū-
quid p̄nt filiū sponsi lugere: q̄ diu cū
illis est sponsus: filiū autē sponsi ⁊ fe-
stiuū sunt p̄tēplatiū qui semp cū deo
illō festū faciūt: de quo d̄ in ps. Reli-
quie cogitatio. diē festum agēt: tali-
bus em̄ non debēt imponi tristia ne

Feria. iiii. vi. ebdo. xl. ser. ii.

impediantur et turbentur a contemplatione in
terna. Scdō nō sunt imponenda for-
tia infirmis: ideo subdit. Nemo autē
mittit pmissurā panni rudis in vesti-
mentū vet^o: pānus autē rudis. i. nou^o
est doctrina noua euangelica quā du-
cit ad pceptū terrenorū: sic tales infir-
mī nō sunt statim ad pceptū terreno-
rū inducēdi nō sunt: etiā imponēda
insolita in expertis. Ideo addit nec vi-
nū nouū in vtres veteres mittunt. p
vtrē veterē intelligit mens assuetā
terrenis. Per vinū nouū doctrina quā
inducit ad appetitū celestium: s; homi-
nes assueti diligere terrena nō sunt
statim cogēdi ad celestia. C Tertio
ligauit corpus iudeis: vt. s. ipsi
crucifigerent et sic nostrā saluationē
pfererent. Job. ix. Terra. i. caro xpī
de nostra terrena substantia assum-
pta da ta est in manū impū. i. pylati si-
ue iude. Corpus autē xpī fuit sicut quā-
dā saccus diuinus in quo erant tria
piciosa inclusa. s. sanguis aia et diuini-
tas: xpīs igit de carne sua emplastrū
fecit in quo infirmitas nre supbie frā-
geret. Aug. Ecce habes humilitatē
exemplū: supbie medicamentū. De
sanguine fecit colliriū quo cecitatis
nre ignorātia curaret. Apo. iij. Col-
lirio unge oculos tuos vt videas: ani-
mā dedit in hciū quā seru^o redimeret.
Mat. xx. Filii hominū veni ministrari:
sed ministrare et dare aiam suā in
redemptionē pro multis: deitas fuit
balsamū quā fetorē nre imundicie tol-
leret. Eccl. xxiiij. Sicut cynamomū
et balsamū aro. odo. dedi. D Quarto
legauit p se spm. Lu. xxiiij. Pater in
manū tuas committē. spm meum. In hac
dat nobis exemplū quā in manū dei de-
bem^o recomēdare spm nrm. Illud em
quod est in manu dei est securum: et est
aī cōspectū dei et est piciusum. pūo
quidē aie que sunt in manu dei sunt
secure: ita etiā vt nunquā p dant Joh.
x. Nō rapiet eas quisquā de manu mea.
Scdō sunt deo pxiue ita vt diuina
visione furantur. Esa. xlix. Ecce in
manibus meis descripsi te: muri tui

corā oculis meis semp. Tertio sunt
piciose: ita vt in ornamētum dei assu-
mantur: sicut em annul^o ornat manū:
sic aie scōrū quodāmodo ornāt deū vti
dicit dñs de quādam magno pctōre. Hier.
xxij. Uiuo ego dicit dñs: quā si fuerit ie-
conias annul^o in manu dextra mea
euellā eū inde. E Quinto legauit
paranymphū virgini quā dixit mulier
ecce fili^o tu^o. Quā quidē voluit facere
triplici rōne. pūo rōne suā. dederat
em legē. Exo. xx. honora patrē tuū
et matrē tuā. et. Decebat igit vt p dī-
tor legis suae legē suā fuaret. Scdō
rōne nri: vt nos doceat quā de parenti-
bus nostris nō tm in vita: sed etiam
in morte curā habeam^o. Tertio rō-
ne virginis: amittebat em filiū: et
ideo p cōsolatione dimittebat sibi fi-
delē discipulū: sed in qualis ei pote-
rat esse consolatio: illa dicit Berni. o
qualis pmutatio iohānes ei p Jesu
tradit fuit p dño: discipulus p ma-
gistro: filius zebedei p filio dei pur^o
hō pro hō deo. Sexto legauit latro-
ni paradysum: dicens. Amē dico tibi:
ecce tanquā firmitas: quā mod^o fuit iu-
rādū: quā hodie ecce quā claritas: me-
cū eris: ecce quā btā societas in para-
diso: ecce quā loci amenitas. Jō autē
xpīs isti latroni sic fuit liberalis: quis
in illa societate triū erat vnus totali-
ter bonus. s. xpīs: erat alius totaliter
malus. s. latro a sinistris positus: ter-
tius erat mediocriter bon^o: et medio-
criter mal^o. s. latro a dextris posit^o:
ipē em nō oīno malus erat quā culpa-
bilē se cognoscebat nec oīno erat bo-
nus: quā adhuc grām assecutus non
erat. habuit igitur se laudabilē ad
totaliter malum: quā ipm increpauit
ad totaliter bonum: quā ipm excusauit
ad se mediocriter bonum mediocri-
malum: quā veniā postulauit. Septi-
mo legauit pctōribus infernum: cū
dixit Math. xxv. Discedite a me ma-
le. in ignē eternū. Quod quidē lega-
tū valde cōpetit eis: quā pulchri^o stāt
in inferno quā in paradiso quō ostendit
triplici exemplo. pūmū est: quā pul-

Feria. iiii. sexte ebdo. lx. Sermo. i.

erius manet corpus in luto q̄ in florido prato: porcus ē luxuriosus qui immūdicia voluptatū delectatur. ij. *Peſ. ij.* Sus lota in volutabro luti. Ideo pulchrius mane in juto infernalis voluptatū seu fetitatis q̄ i prato florido celestis amenitatis. Secū dum exempluz est qz pulchrius stat fuus in cloaca q̄ i camera picta seruus est avarus. *Coll. iij.* Avaricia q̄ est ydoloꝝ seruitus talis fuus pulchrius stat in cloaca inferni q̄ staret in camera picta celi. Tertiū exēpluz est: qz pulchrius stat latro in patibulo q̄ in regali solio: latro est supbus qz furat illō deo qd̄ est ppriū dei: scz gloriā. *Esa. xliij.* Gloriā meā alteri nō dabo: talis igit̄ latro. stat pulchrius in patibulo infernalis torrentis q̄ staret in solio maiestatis dei. Octano legauit crucē p̄nie volentibus penitere. *Lu. ix.* Si quis vult venire post me abneget semetip̄z & tollat crucem suā & sequatur me. Quid autem velit dicere: cū ait abneget semetip̄m exponit *Greg. i. omel. dicēs* Relinquamus nosmetip̄os quales peccādo nos fecimus & maneamus quales nos p̄ gratiā facti sum⁹: ecce em̄ qui supb⁹ fuit: si humilis factus est: seip̄m reliquit: si luxuriosus vitā mutauit: abnegauit qd̄ fuit: si auar⁹ elargiri didicit & aliena rapere desistit semetip̄m reliq̄t est quidē ip̄e per naturam sed non est ip̄e per maliciā. Deinde subditur tollat crucem & sequatur me. vnde subdit idem *Greg.* Duobus modis crux tollit̄: aut cuz per abſtinentiam affligitur corpus: aut per compassionem proximi affligitur animus.

C Feria quarta sexte ebdoma. qua dragesime. Sermo primus.

Vulneratus est propter iniquitates nostras attritus est propter scelerā nostrā disciplina pacis nostre super eū: cuius liuore sanati sum⁹. *Esa. lv.* Sicut dicit *Hiero. Esayas.*

Nō tā fuit ppheta q̄ euāgelista. Uī def̄ em̄ nō tā pphetiā texere de futuro q̄ hystoriā scribere de p̄terito. vñ xp̄i passiōē plusq̄ p̄ quingentos annos p̄tendens eā sic apte describit: ac si eā p̄sentialiter p̄spexisset dī. vulneratus est &c. Ubi primo ponit q̄ ipsa passio xp̄i valde fuit penosa. cū dicit. vulneratus est &c. Secūdo ponit q̄ fuit valde fructuosa: cum subdit: cuius liuore sanati sumus. **A** pens autem xp̄i describitur triplex qz fuit vulneratus attrit⁹: & disciplinatus. primo fuit vulnerat⁹ vt redēptiōis nostre precii de suo corpore emanaret. Corp⁹ em̄ xp̄i erat tanq̄ saccus plenus thesauro: tanq̄ alabastrum plenum vnguento: & tanq̄ apotheca plena balsamo. **B** homo em̄ erat captiuus vulneratus: & fetidus: voluit igitur xp̄s vulnerari: vt saccus scinderetur et thesaurus inde exiret quo captiuus redimeretur. De isto thesauro dī. *j. Peſ. j.* Nō corruptibilib⁹ auro nec argento redēpti estis. sed p̄cioso sanguine q̄ si agni incōtaminati & imaculati iesu xp̄i. De sacco hō i quo erat iste thesaurus dicit̄ *Proter. viij.* Sacculū pecunie secuz tulit. Uñ saccz plenū mīa sua misit deus pater in terram. Saccum inq̄ in passione cōscidit: vt effundatur q̄ in eo latet precium nostrum. Secūdo corpus xp̄i erat tanq̄ alabastrū plenū vnguento: & ideo voluit: vt illud multis vulnerib⁹ frangeret: vt inde vnguentū p̄ciosum exiret quo vulneratus curaretur. Ista vnguenta petebat sponsa dicens. *Cañ. j.* Trahe me post te cur. in odore vnguentoz tuoz. Ista vnguenta sunt suauia: qz delectant corda & sunt sanatiua. qz curant pctā. *Ecc. xxxviij.* Vnguentari⁹ faciet pigmēta suauitatis & vinctiōe cōficiet sanitatis. Istitis vnguentis sanatus est samaritan⁹ vulneratus vino & oleo imposito: id est sanguine ch̄risti qui fuit tanq̄ vinuz in quantum patrem letificauit: & fuit tanquā oleum in quantum ipsum ad

Feria. iiii. vi. ebdo. xl.

misericordiā inclinavit. Tertio corp⁹
 xp̄i fuit tanq̄ apotheca plena bal-
 samo: et iō voluit q̄ illa apotheca a-
 periret vt ide balsamū efflueret quo
 fetid⁹ sanaret. Tū autē ista apotheca
 fuit aperta q̄ vnus militū lācea
 latuseius aperuit. De odore eiusdē
 balsami dicit. *Eccl. xxiij.* Sicut cyna-
 momū balsamū aroma. odorē dedi-
 ic. *C.* Oīa q̄ i balsamo sunt dñr cē
 vtuosa. s. cortex / folia / semē: et liquor.
 Sic etiā q̄cqd fuit in xp̄o virtuosum
 fuit. s. cortex. i. corp⁹. folia. i. v̄ba.
 Semen. i. ei⁹ aīa corpore seminata.
 Liq̄r. i. sanguis p̄ciosus. Sc̄do xp̄s
 fuit attrit⁹. Sicut em̄ herbe terūtur
 vt inde fiat emplastrū per q̄d aposte-
 ma frangatur et sanet. Sic corp⁹ xp̄i
 fuit attritū vt inde fieret emplastrū
 quo tumor nostre supbie frangeret.
 Fuit autē emplastrū: de herbis flori-
 bus: et speciebus aromaticis aliquo
 liquore infuso. *D.* In xp̄o autē fuit
 caro tanq̄ herba. *Iuxta illud. Esa.*
xl. Oīs caro fenū. fuit aīa tanq̄ flos:
 q̄ fuit valde pulchra et amena. *Can.*
ij. Ego flos cāpi. fuit diuinitas tan-
 q̄ species aromatica. fuit sanguis
 tanq̄ liquor infusus. Ex istis ergo fa-
 ctum est emplastrū q̄d dz frangere
 tumorē nostre supbie. *E.* Tertio
 fuit disciplinatus ideo dicitur. Disci-
 plina pacis nostre super euz. homo
 deum offenderat: et ideo disciplinari
 debebat. Xp̄s autē flagellari voluit
 et deū sic pacificauit. Olim par trib⁹
 modis initiabatur et firmabatur. s. per
 cussione: q̄ adinuicē se manibus per-
 cutiebant. Signi erectio: q̄ aliquā
 columnā vel pilā lapideā erigebant
 De istis duobus dicitur *Josue vlti-*
mo. Percussit iosue in die illo fedus
Ecce percussio. Deinde subditur. et
 tulit lapidē pre grandem dicens: et
 lapis iste erit vob̄ in testimoniū etc.
 Tertio aque effusione. De hoc dicit. *i.*
Reg. viij. hauserūt aquā et effuderūt
 in cōspectu dñi. per q̄d volebāt inue-
 re q̄d sicut de aqua nichil remanet
 cū effundit: nec substantia. nec lapoz

nec color. Sic si aliq̄s pacē nō fuger-
 ret nec de illo. nec de his q̄ ad ipsum
 spectāt aliquid remaneret. Ut ergo
 xp̄s firmā pacē cū deo nobis acq̄re-
 ret fuit disciplinat⁹. percussus nō tm̄.
 in manib⁹: sed et in pedib⁹ fuit p̄fora-
 t⁹ in toto corpore flagellat⁹ fuit etiam
 tanq̄ signū eleuat⁹ i cruce. *Joh. xij.*
 Si exaltat⁹ fuero a terra oīa trahā
 ad meipm. fuit etiaz insup sicut aq̄
 effusus: q̄ nihil sibi remāsit nec san-
 guis: nec anima: nec vita: nec vestis
 nec familia. *F.* Sc̄do eius passio
 fuit fructuosa. Ideo dicitur. Liuore
 eius sanati sumus. Corpus em̄ xp̄i
 fuit in morte liuidū et nigrū *Apo. vj.*
Sol fact⁹ est niger tanq̄ saccus cilici-
nus. fuit etiam rubicundus. *Esa.*
lxij. Quare rubrum est indumentū
 Iste liuor et nigredo et rubeo nos
 oēs sanauit. *Jō* signatur per morū.
i. Macha. *vj.* Elephantis onderunt
 sanguinē mori ad acuedum eos ad
 filiū. Morū autēz sicut dicit *Ambrosi⁹*
 primo est album postea rubeum po-
 stea nigrū Sic xp̄s fuit alb⁹. i. nocēs
 in tota vita sua et p̄uersatione. fuit
 rubicūd⁹ in cruce p̄ sanguis effusio-
 nē. Et fuit liuidus et niger in morte.
 Unde poterat dicere ania xp̄i illud.
Can. j. Nigra sum per corpis mei
 liuorē et deformitatē: sed formosa: p̄
 corporis mei m̄sidiā et puritatē Si-
 cut pelles *Salomonis* propter ru-
 bentis sanguinis effusione. pelles
 em̄ *salomonis* erāt rubicūdi colous
 per istos liuores sanati sum⁹. *S.*
 homo quidē erat infirmus in capi-
 te: id est in intentionē q̄ est caput ani-
 me. Q̄ in his q̄ faciebat nō vanā in-
 tentionē habebat. Erat infirmus in
 corde: q̄ habebat cogitationes no-
 xias et vanas. Erat infirm⁹ i pedib⁹:
 q̄ habebat affectionē immūdā aut
 terrenā *Pes em̄ fm Augustinū* est
 affect⁹ et amor aīe. Sicut em̄ corpus
 vadit pedib⁹: sic aīa vadit affectib⁹.
 Erat infirm⁹ i toto corpore: q̄ habebat
 totā vitā mūdā et p̄uersationē va-
 nā. *H.* Ut igit xp̄s iuis liuoribus et

Sermo .ii.

fuis vulnerib⁹ nos sanaret. Uoluit primo vulnerari i capite vt sanaret n^{ras} obliquas itētiōes. Uoluit vulnerari i manib⁹ vt sanaret n^{ras} malas & remissas opatiōes. Uoluit vulnerari i corde vt sanaret n^{ras} noxi-
as & vanas cogitatiōes. Uoluit vulnerari i pedib⁹: vt sanaret n^{ras} im-
mundas & terrenas affectiōes. Uo-
luit vulnerari & flagellari i toto cor-
pore vt nos omnes sanaret.

¶ Eadem feria. iij. sexte ebdo. xl.

¶ Sermo secundus.

Hic calix nouum testamē-
tuz in meo sanguine qui
pro vobis effundet. Lu-
c. xxiij. Sanguis xpi qui cō-
firmavit nouū testamētū fusus est
pro nobis vt nos redimeret atq; sal-
uaret. A homo quidem erat exclu-
sus a celo. inclusus in inferno siue i
lymbo et reclusus in exilio. Ideo sā-
guis xpi fusus est vt hominem ad
celum reduceret de lymbo extrahe-
ret: & in mundo siue in exilio confor-
taret. Primo igitur homo exclusus
erata celo: ideo sanguis xpi effusus
est vt ipsum ad celum reduceret. B
Tria autem erant que hominē im-
pediebant ne ad celum rediret. Pri-
mum est: q̄a porta celi erat clausa:
quod signatum est. Gen. iij. Per che-
rubin quē dominus ad ianuam pa-
radisi posuit vt ipam custodiret. Se-
cūdu erat qz flāma erat qdā iterpo-
sita q̄ hominem ab Igressu arceret.
Unde ibidē dicit. Et flāmeū gladium
re. Per quā flāmā significat reat⁹ et
obligatio ad penā eternam cui ho-
mo merito preuaricatiōis sue erat
obligat⁹. Tertiū erat iustitia dei: qz
multū erat seuera: q̄ significat p rū-
pheā bis acutā quā cherubin in ma-
nu tenebat. Iusticia em̄ dei diceba-
tur bis acuta siue qz corp⁹ et aiām i-
cidebat. Siue qz de cōmissis & omis-
sis rōnē q̄rebat. C. Iō sanguis xpi
fuit clavis dei. aqua dei. & p̄ciū dei.
Fuit clavis qz ianuā paradisi ape-
ruit. De illa clavi dicit Esa. xxiij. Da-

bo clauē dom⁹ dauid sup humeris
ei⁹: & aperiet & nō erit q̄ claudat clau-
det et nō erit q̄ aperiat. Ista clavis
fm glo. fuit crux xpi quā ipse super
humerū suum baiulauit. iō sanguis
xpi clavis est paradisi. Secūdo fuit
aqua dei: qz ignē vehemētē gehē-
ne extinxit: quia vltērius in bonos
nō potuit preualere: ista aqua est si-
gnata in aqua q̄ de latere xpi ema-
nauit. De qua pōt exponi illō. Eeck.
iij. Ignē ardētē scz infernalē: extin-
guit a qua. s. illa q̄ de latere xpi efflu-
xit. Hiero. Rumphēa illa flammea
et floribus presidentia cherubin xpi
extincta et reserata sunt sanguine.
Tertio fuit precium dei: qz diuine iu-
stitie satisfecit. ps. Quō nō rapui tunc
exoluebā. quasi di. xps. Adam fecit
furtū: & ego solui debitū. Unde can-
tat ecelesia i bñdictiōe cerei pascha-
lis. Qui pro nobis eterno patri ade-
debitū soluit. Scdo homo erat iclu-
sus in inferno siue i lymbo. et ideo
christus sanguinē suū fudit qui por-
tas inferni cōfregit & sanctos p̄res
inde eduxit. zacha. ix. Tu quoq; in
sanguine testamēti tui eduxisti vin-
ctos tuos de lacu in quo non erat a-
qua. Legitur in hystoria scholasti-
ca qz salomon habuit strutionē ha-
bētē pullum: quē pullū salomon in
quadā cauea vitrea nutriebat. Cuz
vero pater pullū suū habere nō pos-
set h̄mē quēdā de deserto portauit
de cuius sanguine illā caueā ipse li-
nuuit: & p̄tinuo fracta fuit: et sic pul-
lū illum de cauea extraxit. D Iste
vermis ē xps. q̄ dicit i ps. Ego autē sū
vermis & nō homo. Vermis em̄ non
nascit p̄ gñationē carnalē: s; de hu-
more terre virtute radij solaris pro-
ducit. Et sic patrē h̄z in celo scz solē
et matrē in tra scz humorē. Sic etiā
xps i celo h̄z patrē sine matrē: & i ter-
ra matrē sine p̄re. pulli inclusi in ca-
uea: sūt p̄res iclusi i infernali cauea.
S; venit iesus h̄micul⁹ & virtute sā-
guinis sui caueā fregit: & ide sc̄tōs
p̄res eduxit. ps. Contruit portas

Feria. iiii. vi. ebdo. xl. Sermo. ii.

ereas: et vectes ferreos confregit. Tertio hō erat reclusus i exilio siue i mūdo: iō xps sāguinē suū fudit vt hoiez ibidē pfortaret. hō qdez erat mortu⁹ multꝝ tribulatiōib⁹ pss⁹: ad quertēdū se ad deum mltū dur⁹: ⁊ a diabolo i seruitutē detēt⁹. ⁊ Iō xps sāguinē suū fudit. pūo vt hoiez viuificaret. Leuit. xvij. Aia ois carnis i sāguie est. Ozee. vj. Viuificabit nos post duos dies. In die tertia suscitabit nos. Sum⁹ ei viuificati pūa die pasfiois sue ⁊ i scōa die sepulture. Sz suscitatus sum⁹ i tertia die resurrectiois sue. Legit q serpēs mltū odit ⁊ psequit pellicanū et dū pellican⁹ abest i strati dū ⁊ pullos occidit. Pellican⁹ autē rediens trib⁹ diebus plangit pullos mortuos. Tertia autem die cū rostro se vulnerat: ⁊ de sanguine suo suos pullos aspergit: ⁊ sic illi resuscitant. Ille pellican⁹ est xps q dicit i. ps. Sillis fact⁹ sū pellicano ⁊c. Serpēs est diabol⁹ q humanū gen⁹ occiderat. Sed xps in qnq; partibus vulnerari voluit: et sic pullos suos mortuos. i. homines mortuos peccato viuificauit. Scōo sanguinē suū fudit: vt hoies tribulatos dulcoraret: et ad consolationez reduceret. Hoc signatū ē. Exo. xv. Ubi dñs pcepit moyfi q lignū i aquas amaras mitteret: ⁊ sic eas dulcoraret. Greg. Si passio christi ad memoriaz reducitur nichil est quod nō equo aio tolleretur. Ber. Vidētes āgustias dñi nostri: leuius nostras portabimus. Refert Aristo. q si fiat vas de cera noua ⁊ diligēter claudatur ⁊ in mari ponat aqua q per poros intrabit dulcis efficiet. Istud vas cereum est corpus dhicū. Sicut em̄ cera generatur ex apib⁹ sine corruptione ⁊ cōmixtiōe: sic caro xpi fuit gñata a virgine sine corruptiōe. Fuit autē caro noua: quia nulla pcti vetustate vitata. Fuit etiā clausa clauē. qz nulli diabolice tētationi fuit apta pou eius sunt vlnera ei⁹. Si igit nostras amaritudines p recordationē et de

uotionez in vulnera ei⁹ miserimus: mox i dulcedinē quertent. Heb. xij. Recogitate eū q talē sustinuita peccatorib⁹ aduer. semetipm ⁊ tradictiōnē vt non fatigemini ais vris deficientes. Tertio xps sāguinē suū fudit vt corda dura ad pñiam frangeret. Hoc signatū est. Mat. xxvij. vbi dicit terra mota est. petre scisse sunt. monumēta apta sunt: et multa corpora scōz q dormierāt surreperunt. Ex quo dat itelligi q ad memoriaz dhice passiois: illi q erāt terra: amandū. s. terrena debēt moneri ad amandū celestia. Illi q erāt duri sicut petre debent frangi per cōtritiōnē eorū monumēta. i. oia debēt aperiri p cōfessionē ⁊ mortuū. i. mortalia pctā debēt exire et exurgere per satisfactionem. Reperitur quoddā genus ad amātis qd nō frāgit percussione nec ignis adustione: nec per aliquaz tps inueterationē. Frāgit aut sanguinis infusione: sic multi sūt q ad penitentiā. nō frāgunf: nec per diuina cōminationē siue flagellationez: nec p spūsancti in ternā inspirationē: nec p etatis lōgā inueterationē. Frāgūtur autē per dhici sanguinis meditationē atq; pntē. Quarto fudit sanguinē suū vt hoies de manu diaboli liberaret. Istā liberationem fecit prudēter. s. diaboli astutiā decipiēdo. Decipit ei eū fm Aug. tāq; murē. qz tetēdit crucē tāq; mulcipulā in qua posuit sanguinē tāq; escā vñ dicit Aug. Uenit redēptor et vict⁹ est deceptor ⁊ qd fecit redēptor captiuatorū nro terēdit mulcipulam. i. crucē suā: ⁊ posuit i ea escā. s. sanguinē suū. ille aut effudit sanguinē non debitoris: sz redēptoris ppter qd recessit a debitorib⁹. Scōz aut Greg. decipit ei eū tāq; piscē: qz posuit exterī carnē ⁊ sanguinē: iterī autē occultauit ⁊ ferreū hamū in diuinitatē. diabol⁹ aut voluit cape escā carnis ⁊ capt⁹ est hamo diuinitatis. vñ Job. xxxix. dicit. An extrahere poterz leuiatā hamo ⁊ fune ligabz ligūā

eius. Scdm̄ h̄o Remigiū decipit eū
tāq̄ auem. Un̄ exponens illd̄ h̄bum
Job. xl. Nunquid̄ illudes: et quasi
aus dicit illudes quia illusus ē dia-
bolus in morte xpi quasi aus. nam
xps̄ i sua carnis mortalitate abscon-
dit diuinitatē vt laqueū: quo eū ve-
lut anē iprouidā prudenti irretiuit
muscipula. Refert valeri⁹ q̄ doctri-
nes ⁊ athenienses dū ad: nuicē decer-
tarēt codr⁹ rex atheniēsiū de euentu
belli appollinem rēqsuit. Qui rēdit
q̄ si se occidi pmitteret⁹ gēs sua vi-
ctoriā obtineret. Cū h̄o hostes illud
oraculū audiuisent: p̄cepit ne ali-
qs̄ regē atheniēsiū tangeret: ipse er-
go ne cognosceret rusticanū habitū
accipiens et sarmenta assumens in
humer⁹ ad hostes p̄cessit. ibiq̄ quē-
dam milite cū falce puocās ab ipso
est occisus: quo cognito doctriēs me-
mores oraculi fugerūt et athenien-
ses victoriā habuerūt. Iste rex fuit
christus qui ne a demonib⁹ cogno-
secretur hab tū serui accepit sarmen-
ta. i. crucem in qua fuerunt diuersa
ligna in hūeris bauiant: ⁊ sic mor-
tuis fuit: si enim demones ipm̄ co-
gnouissent: nunq̄ occidi eū pcuras-
sent. i. Cor. i. Si enim cognouissent
nūq̄ dñm̄ glorie crucifixissent. Per
suā aut̄ mortē demones fuerunt ex-
poliati et victi. Col. ij. Expoliās p̄n-
cipat⁹ et potestates traduxit p̄fiden-
ter palā triūphās illos in semetipso.

In die cene dñi. Sermo primus.

Debet autem seipsum
homo et sic de pane illo
edat et de calice bibat.
i. Cor. xi. Si aliqs̄ de-
bet aliquē cibū cape oꝝ
q̄ videat ⁊ p̄bet si cibus ille sit san⁹:
et si stomachus sit bene dispositus
si enī hoc nō faceret cibus esset ma-
gis sibi in nocumētū q̄ p̄ficiū. Ci-
bus aut̄ ille celestis nō est p̄bādus:
q̄ semper est bon⁹: sed h̄o est p̄ban-
dus si vñ bh̄ sit disposit⁹ seu parat⁹
nō dixit. p̄bet aut̄ h̄o istū cibū s̄z pro-
bet seipm̄ h̄o. Greg. Sicut cib⁹ cor-

poralis cū ventrē innuerit diuersis
humorib⁹ occupatū ampli⁹ ledit et
magis nocet: nullū p̄stat auxiliū ita
cib⁹ sp̄sialis etiā si aliquē repit ma-
lignitate pollutū magis eū p̄dit: nō
sui natura s̄z vicio recipiēt. A. No-
tādū aut̄ q̄ ille q̄ dz hūc cibum susci-
pere dz tris p̄bare. p̄mo seipsum
quāte sit puritatis ⁊ ista puritas at-
tenditur q̄tū ad man⁹ quibus mini-
strat. q̄tū ad os p̄ qd̄ suscipit. q̄trum
ad cor in quo recipit. manus quidē
debēt eē mūde ⁊ inocētes ps̄. Laua-
bo inter innocentes manus meas et
circūdabo altare tuū dñe: ideo sicut
dicit Diony. Sacerdos accessurus
ad cōsecrādū lauat digitos p̄ quod
petā venialia designant. ad unuen-
dū q̄ non tñ a magnis s̄z etiā a par-
uis peccatis dz esse mūdas. Debet
igit̄ h̄re man⁹ mūdas. i. opa q̄ enim
habet opa immūda nō ē dign⁹ tan-
gere nec recipe illd̄ sacramētuz. Le-
git̄. iij. Reg. vi. q̄ oza p̄cussus est eo
q̄ archā dei manibus suis tetigit. ⁊
assignat iudei rēnē: q̄ in nocte p̄ces-
dēt iacuerat cum vxore sua. Si igit̄
ille p̄cussus est q̄ iacuerat cū vxore
qua p̄cussit e dign⁹ est q̄ iacet cū me-
retrice. si ille etiā p̄cuss⁹ est q̄ iacue-
rat cū vxore p̄pua: ⁊ q̄ indigne teti-
git archā dñi lignēā: qua p̄cussione
dignus est q̄ indigne carnē xpi reci-
pit veram. Si ille q̄ archā tetigit vt
archā iuuaret ne pateretur ruam:
qua p̄cussit e dign⁹ est q̄ leuat corp⁹
christi ad p̄ficiendum in latrinaz. i.
in cōsciētā imūdā. B. Scdo dz ha-
bere os mūdū per qd̄ suscipit: et ma-
xime a duob⁹ peccatis detractionis
et gulositatis. Un̄ dz. i. Cor. xi. vbi
ap̄lus loq̄tur de hoc sacramento di-
cēueniēt: b⁹ nobis in vnū. i. ad eccle-
siam. audio scissuras esse: ecce pctm̄
detractionis: ⁊ infra. Ali⁹ qdam̄ est
rit: ali⁹ aut̄ ebrius est: ecce pctm̄ gu-
lositatis: prim⁹. i. detractor est: sicut
canis. scds̄. i. gulosus est sicut por-
cus. iō dz Mat. viij. Nolite sc̄m̄ da-
re canib⁹: q̄tū ad p̄mū. nec p̄ficiat
N. iij.

In cena domini. Sermo. i.

margaritas aut porcos: q̄tū ad sc̄os
E Tertio d̄z h̄re cor mundū in quo
recipit: q̄z cū ille cibus sit splendor
speculū s̄n macula: nō hitat nisi i mē
te pura. Sap. vij. In aīas s̄ctas se
trāfert. Cāti. ij. Qui pascit iter lilia
.i. inf̄ pura corda. Auar⁹ aut p̄icit
ipsum in terram: quia habet cor ter-
renum amando terrena. luxuriosus
projicit ipsum in lutum quia h̄z cor
immundit̄is plenum. superbus p̄i-
cit ip̄m ad vētū. q̄z h̄z cor vētosuz. i.
Abit̄ice ⁊ supbia repletū. Sc̄do debz
pbare corp⁹ d̄nicū q̄te sit maiestat⁹
In ip̄o ei sacramēto tot⁹ xp̄s p̄tinet
q̄tū ad corp⁹: s̄guinē: aīaz: sp̄m hu-
manū: ⁊ deitatē verā. Accipiēdo igi-
tur ei⁹ corp⁹ v̄ez corp̄i mystico vni-
mur. ⁊ bonoz op̄ez participes effici-
mur. vñ d̄z. j. Cor. x. panis quē frā-
gim⁹ nōne p̄icipatio corp̄is d̄ni est:
De hac p̄icipatiōe d̄z i ps̄. Partici-
pē me fac de⁹ oīz timē. te. ⁊ cust. m̄a
data tua. W Recipiēdo ei⁹ s̄guinē
ab oī ipuritate cōsciētie mūdāmur.
Hebre. ix. S̄guis xp̄i emūdabit cō-
sciēt̄ā n̄āz ab opib⁹ mortuis ad ser-
uiēdū deo viuēt̄i. Recipiēdo ei⁹ aīaz
ab oī seruitute redimimur. Joh̄. x.
Bonus pastor aīam suā ponit p̄ ouī-
bus suis redimēdis. Mat. xx. Fili⁹
hominis nō venit ministrari s̄z mini-
strare ⁊ dare aīam suā i redēptionez
pro multis. Recipiēdo eius sp̄m ab
oī morte corpous ⁊ aīe viuificāmur
Joh̄. vi. Sp̄s est q̄ viuificat: caro
aut nō p̄dest q̄c̄q̄. Rom. viij. Qui su-
scitauit iesum a mortuis: viuificabit
mortalia corpora n̄ā p̄ inhabitantē
spiritum eius in nobis. Recipiēdo
ei⁹ deitatē omni dulcedine satiamur
Joh̄. x. Ingrediet̄. s̄. ad p̄tēplatio-
nē deitatis ⁊ egrediet̄. s̄. ad v̄isitatio-
nem humanitatis ⁊ pasca iueniet
in v̄troq̄. de hac refectione d̄z Mat.
xi. Venite ad me oēs qui laboratis ⁊
onerati estis et ego reficiam vos. E
Tertio debet pbare indigne sumen-
tis periculū q̄te sit penalitatis. In-
currit ei penā temporalē et sp̄ialem

et eternalē. De tēporali d̄z. j. Cor.
xi. Ideo inter vos multi infirmi ⁊ i-
beciles et dormiunt multi. Dicit in
libro pascali q̄ quicūq̄ indigne cō-
municat nisi m̄ia ⁊ bonitas dei gla-
dium suspēderet ab angelis ad hoc
positis perimeretur. Secūdo tales
incurrūt penam sp̄itualem: q̄z dia-
bolus in eos maiorē potestatē acci-
pit. Unde d̄z de iuda Joh. xij. Post
bucellam introiuit in eum sathanas
amplius. s̄. q̄ erat: et t̄n illa bucella
non erat corpus xp̄i: sed diabolus in
ipsum introiuit. q̄z ausus est accipe-
re bucellā de manu d̄ni q̄tomagis i
illum intrat qui indigne audet reci-
pere corpus xp̄i: Aug. Null⁹ mali-
gnus ad corpus ch̄isti accedat. nul-
lus stultus accedat: nullus fuscato
aīo approximare audeat ne qd̄ iu-
das iustinuit patiat̄. nā in illuz post
cōicationē mēse diabolus introiuit
non q̄z assumpsit d̄nicum corpus: s̄z
q̄z ip̄rudētis igne ⁊ malignitas mē-
tis aduersariū ihabitare facit vt d̄i-
scas q̄ indigne mysticor̄ secreta ce-
lebrātib⁹ diaboli insidie p̄parant̄.
Tertio incurrūt penā eternalē. vñ sup
illō. Reus erit corpous ⁊ sanguinis
d̄ni. Dicit Amb. Mortis xp̄i penas
dabit: ac si xp̄m occidi s̄et punietur.
¶ Quattuor ei sunt occisores xp̄i. s̄.
iudei/ingrati/recidiuātes/ ⁊ corpus
xp̄i indigne sumētes. ⁊ istō pōt ondi
per tale exēplū. Est aliq̄s hō qui h̄z
q̄rtuor marchas auri. Una sibi vio-
lēter aufer̄. aliā dat ingrato. tertiā
ponit i mercib⁹ q̄ sibi auferūt. quar-
tam p̄icit in latrinā. Iste pōt dicere
se quattuor marchas amisisse. Iu-
dei igī sunt illi. q̄ marchas violēter
auferunt: q̄ vitā xp̄i cū violentia ab-
stulerunt. Ingrati sunt similes illis
qui. b̄ficiū nō cognoscūt: q̄z tale ac-
t̄m beneficiū passionis: nec aliquod
seruitium impendunt. Recidiuātes
sunt similes illis qui merces aufe-
runt. X̄s enim animas nostras san-
guine suo redemit et emit. Et iō ille
qui ad peccatum reuertitur: animā

In cena domini. Sermo. ii.

emptā sibi auferre conatur. Illi vero qui immunda mente recipiūt corpus christi: ipsi quantum est in seipsis in latrinam pūciunt. **S** Quarto debet pbare digne recipiētium fructum q̄re sit vtilitatis. Que quidez vtilitas attēditur in vita et in morte. In vita em̄ est dimissum nobis i memoriale passionis xpi et i medicamentum curationis. h̄ habemus igit̄ triplex memoriale passionis dñice. Unū est i vi su: scz passio xpi depicta. Et illō debet affectū nostrū multum monere. Scōz est in auditu. s. passio xpi audita vel predicata: et illud debet nos mouere magis. Tertiu est i gustu. s. passio xpi in hoc sacramēto tam veraciter et tā singulariter ex p̄sa et illud debz nos mouere maxime. Scōdo dimissum est nobis in medicamentū n̄re curatiōnis. Est enī medicina efficac̄ contra oēs infirmitates n̄ras sicut p̄tz in illa oratione. Purificent nos q̄s dñe sacramēta q̄ sumpsimus &c. **I** Est enī medicina curatiua qz sanat oēs morbos vitiorum. Unde d̄r sit ablutio scelerum &c. Est medicina cōfortatiua: qz roborat et p̄firmat in sanitate recepta. iō subditur. sit fortitudo fragiliū. Est medicina p̄seruatiua q̄ p̄seruat hoiem ne itez cadat. Un̄ subdit̄. sit p̄tra mundi picula firmamentū. Est medicina melioratiua: qz viuos et mortuos ad meliorē statū perducit. vñ subditur sit viuoz atqz mortuozū fidelium remissio oīm pctōrū. **R** Scōdo aut̄ attēditur hec vtilitas in morte. Via enīz quam aīa de corpore decedēs est factura est via tenebrosa. Job. xix. In calle meo tenebras posuit. Est via piculosa. Unde ps. In via hac qua ambulabam. abscon. superbi laqueum michi. Est via lōga. iij. reg. xix. Grādis tibi restat via. Est via ignota. ps. Viam ciuitatis habitaculi nō inuenerunt. Quā igit̄ corpus xpi aīabus decedentibus dat: portā secum lucē ad tenebrosē vie illuminationē. Johā. viij. Ego sum lux mundi. Itē eiusdē. xij.

Ambulate nū lucē habetis ne tenebre vos cōprehendāt. habēt secum pugilē ad hostium defensionē. Job. xvij. Pone me iuxta te: et cuiusuis man⁹ pugnet et tra me. ps. Si ābula uero in medio ymbre mortis non timebo mala qm̄ tu mecū es. habent secū cibū ad p̄fortationē. ps. panis cor hoīs p̄firmet. iij. Regū. xix. Ambulant in forti. cibi illi⁹ vīqz ad montem dei oreb. habet secū ductore m ad vie directionē. Michee. ij. Ascendit iter p̄dēs āte eos. ps. Deduxit eos ad portum voluntatis eorum. **E**adē die. s. in cena dñi. Serm. ij.

Cena facta cum diabolo isā misisset in corde vt traderet eum iudas simonis schariothis surrexit a cena et posuit vestimēta sua Joh. xij. Quādo amici abiuicē separant p̄sueuerit adiuicē epulari. Sic etiā xps sciēs qz debebat ab aplis recedere p̄mo voluit cū eis cenare. Un̄ d̄r Lu. xxij. Desiderio b̄sideraui hoc pascha māducare vobiscum anteq̄z patiar. **I**n hac cena autē xps assumpsit personam amici personā serui et personā epi. p̄mo quidē assumpsit personam amici in hoc qz tā familiariter et amicaliter cum eis comedere voluit. In hac autē cena comedit xps agnū paschalē. Quō autē comedi debebat determinaf. Exo. xij. vbi d̄r. Nō comedetis ex eo crudū quid nec coctū aqua: sed assatū tm̄ igni. Caput euz pedib⁹ et intestinis vorabitis. Edēt autē carnes nocte illa assatas igni et azimos panes cum lactucis agrestibus. p̄mo igit̄ nō debet comedi ex eo crudum qd nec coctum aqua: sed assatum tātum igni. Duo hīc p̄hibent. s. qz non comedatur crudus nec coctus aqua. Tertium precipit̄. s. qz igne assetur. Cruda enim caro nullo igne excocta nō est sapida. Caro nō lixa licet cocta: tm̄ nō est a deo sapida. caro vero assata et ē igne cocta et est sapida. **I**lli igitur come-

In cena domini.

Est crudū q̄ habet cor crudum. i. nō
excoctū igne amoris. Illi comedūt li-
xū. q̄ hnt cor lixū. i. ispidū ⁊ nō sapi-
dū sapore deuotiōis. Illi comedunt
assatū q̄ hnt cor excoctū p̄ amorez ⁊
sapidū p̄ buotiōnē. **C** Tite igr̄ agn^o
fuit triplici igne assat^o. Et iō non dz
comedi crud^o: neclix^o s̄ assat^o. fuit
ḡ assat^o igne amoris. De q̄ igne dz
Lu. xij. Ignē veni mittere i terram.
Ignē dolor. Thresh. i. Attēdite ⁊ vi-
dete si ē dolor sicut dolor me^o ⁊ igne
passiōis. ps. Ignē me examiasti ⁊c.
D Scōo dz comedi ei^o caput cū in-
test. ⁊ pedi. Caput isti^o agni ē ei^o di-
uinitas. i. Coz. xi. Caput xpi deus ē
pes ei^o ē caro ipi^o q̄ ē natura isima
lipo. Intestina ei^o ē aia ei^o. Ista oia
debem^o vorare. i. p̄ verā fide nobis i
corporare. fuerūt aut̄ q̄dā heretici q̄
dixerūt ipm̄ nō habuisse diuinitatem.
Isti nō cōdebāt caput. i. sibi p̄ fidez
nō incorporabāt caput. i. diuinitatē. **A**-
lij dixerūt ipz nō habuisse h̄am carnē
humanā: sed fantastica de celo de-
larā. Isti pedes non comedebant. i.
eius carnē p̄ verā fidem sibi nō incor-
porabant. Alij fuerunt qui dixerunt
ipsum non habuisse aiam rōnalem
sed diuinitatē loco aie. Isti intestia
non vorabant. i. animā p̄ eius veraz
fidē sibi nō incorporabāt. Nos igr̄
caput cū pedibus ⁊ intestinis vorē-
mus. i. de eius diuinitate: carne: et
aia fideliter et catholice sentiamus.
E Tertio dz comedi cum lactucis
agrestibus. i. cū amaritudine de pec-
catis oibus. Notādum aut̄ q̄ q̄dam
sunt q̄ sumūt istas lactucas itegras
q̄dā contritas ⁊ q̄dā sacco ipsarum.
Est enī q̄dā amaritudo superficialis.
q̄dā p̄cordialis. ⁊ q̄dā iuxta cū la-
chrymis. Sunt enī q̄dā q̄ habent de
pectis quēdam superficialē dolorem
q̄ attritio dici pōt. Isti sumunt istas
lactucas itegras seu cōfectas. Ta-
lis attritio p̄ctōrū non plene iustifi-
cat. Hiero. v. Percussisti eos et non
doluerūt: attriuisi eos ⁊ reuerunt
accipere disciplinā. Alij sunt q̄ omnia

pectā sua in mortariolo memorie sue
congerūt et postilio laboris minuta-
tim cōterūt. Et talis dolor contritio
appellat. Isti sumūt istas lactucas
contritas. Et talis contritio vulnera
p̄ctōrū sanat. Osee. ix. Sanabo con-
tritiones eoz: diligā eos spontanee
Alij sunt maiores p̄fectionis qui. s.
pectā nō solū sic cōterūt sed et lachry-
mas emittūt. Isti sumunt agnū cum
succo lactucay. i. cū abundantia la-
chrymaz. Grego. in morali. Carnes
cū lactucis agrestib^o sunt edende vt
cū coz^o redemptoris nr̄i accipim^o:
nos p̄ p̄ctis nostris in fletib^o alliga-
mus. quatinus ipsa amaritudo p̄nie
abstergat a mētis stomacho peruer-
se humorē vite. Quarto dz comedi
cū panibus azimis. i. cum panibus
non fermentatis. fm̄ Grego. panes
sine fermento comedit q̄ opera bona
sine corruptione vaneglorie facit.
Uel fm̄ eundem. Qui opera sine ad-
mixtione p̄cti exhibet ne puer se diri-
piat q̄d quasi recte disp̄sat. Quib^o
per increpationez dñs dixit. Sacrifi-
cate de fermento laudē. De fermento
nāq; laudē immolat q̄ deo sacrificiū
p̄ rapinā parat. Uille sine fermento
comedit q̄ se a mala societate custo-
dit. i. Coz. v. Modicū fermentū totā
massam corrūpit. Uel ille azimū sine
fermento māducat: q̄ mentis ⁊ corpo-
ris puritatē seruat. i. Coz. v. Epule-
mur nō in fermento veteri. i. in vete-
ri cōuersione. neq; in fermento ma-
licie ⁊ nequicie: sed in azimis sinceri-
tatis ⁊ veritatis. **S** Secundo xpus
assumpsit personā serui: in eo q̄ pe-
des seruoz suoz lauit. Lauit aut̄
corporales pedes et sp̄uales. Corpo-
rales autē lauit in exemplum et docu-
mentum: in exemplum quidem hu-
militatis. Unde ipse dixit. Exēplum
dedi vobis vt quemadmodum ego
feci vobis: ita ⁊ vos faciatis. Istantem
autem humilitatem petrus horruit
dicens. Non lauabis mihi pedes i
eternū. Cui respondit iesus. Si non
lauero te: nō habebis partē mecum

Sermo.ii.

Tūc petrus timore ⁊ amore percussus obtulit lauādo pedes manū ⁊ caput. S; xps est corripuit dicēs ⁊ asserēs q̄ nō idigeret lotiōe capiti; nec manū. S; tū pedū. S; Per caput itelligit itētiō: p̄ manū opatio: p̄ pedes vero affectiō. Duo aut̄ priā. s. opatio ⁊ itētiō i petro mūda erāt: ⁊ iō lotiōne manūū vel capitis nō idigebat. Habebat ei intētiōnē i oib; rectā ⁊ opatiōnē mūdā. Affectiō aut̄ i petro ⁊ in ceteris sc̄tis sepe aliq̄ puluere terrene affectiōis aspergit: ⁊ iō idigēt vt lauent̄ Aug. Iōi hūani affect; s; q̄ b; i hac mortalitate nō viuūt pedes sūt vbi ⁊ hūanis reb; afficiuntur. vt si dixerim; qm̄ pctm̄ nō fecim; nosmet ipsos seducim; ⁊ deducim;. Sc̄do lauit pedes in documētum vbi docuit et ostendit q̄ flatū debēt lauare subditos. Tūc em̄ pedes lauāt quando prelatus dō ⁊ exēplo subditorū affectus purgat ⁊ mundat. Septē aut̄ cōtingit q̄ pedes nō lauānt: aut qm̄ manus: s; inquinata: aut qm̄ aqua est turbida ⁊ immūda: aut qm̄ immūdia in pedibus est inueterata. I; his tribus de causis subditi pedes nō lauānt. Primo qm̄ manus platorū. i. opa eorū sunt imūda. Eccl. xxxiiij. Ab immūdo qd̄ mūdabit; Greg. na zanzē. Mūdari p̄us oportet: ⁊ sic alios mundare. sapientē fieri p̄us: ⁊ sic alios facere sapientēs: lumē effici et ita alios illuminare: accedere ad deū: ⁊ sic alios ducere ad deū. sc̄tificari: ⁊ sic alios sc̄tificare: manus habere rectas: ⁊ sic esse recti cōsiliū ⁊ retum dare cōsiliū. Sc̄do qm̄ aqua est immūda. Aqua immunda est amor mundi. de qua d; Jere. ij. Quid tibi in via egypti vt bibas aquā turbidā. Talis enī aqua nō lauat s; inquinat. Augu. Quisquis es q̄ es in mundo ad te venit: q̄ fecit mundū. vt eripiat te de mundo q̄ si adhuc aliqua delectatione te retinet mundus semper vis esse imūdus: si tñ aliqua necessitate retinet te mūdus habitat in te qui mūdāt imūdos ⁊ er; mūd;. Ter

tio qm̄ ipsa macula pedum ex nimis frequē tatiōe efficit nimis tenax ⁊ inueterata. Vñ d; Ecclia. xxxiiij. Qui baptizat a mortuo. i. q̄ lauat a mortali pctō: ⁊ itez q̄ tangit mortuū qd̄ proficit ei; lauatiō. ij. pe. ij. facta sunt eis posteriora puorib; deteriora. Contingit enī eis illud veri puer b;ij. Velut canis reuersus ad suū vomitū ⁊ sus lota in volutabro luti. Sc̄do lauit pedes spūales aq̄ sui sanguinis. De q̄ lotiōe d; Apoc. ij. Lauuerūt stolas suas ⁊ dealbauerūt eas in sāguie agni. I; Ex q̄ igit sanguis xpi h; dealbare vt q̄ habeat virtutē lactis ⁊ nō sanguinis. Lac ei sanguinis est in vberib; decoct;. Sanguis xpi excoct; fuit in corpore suo et in corde nro. In corpore suo igne amoris. Tam vehementer enim in suo corpore ebulliuit q̄ aperto latere suo cū impetu emanauit. In corde nro sunt duo vbera. s. intellect; ⁊ affect;. V; aut̄ excoct; in vberē intellect; per meditationē: ⁊ in vberē affect; per deuotionē. Et sic sanguis xpi est excoct; in corpore suo p̄ amorē in corde nro per meditationē. Et affect; vertit in albedinē et aias nras dealbat ⁊ mūdāt. Apo. i. Lauit nos a pctis nris in sanguine suo. R; Ad lauādas nras aias xps fecit spūale lixiuum: in quo pro aqua posuit sanguinē p̄ciosum. i. Joh. v. hic est qui venit p̄ aquā ⁊ sanguinē iesus xps. Pro cinere amaritudinē penaz. ps. Cinere tāq̄ panē māducabā. Pro igne calefaciēte amorē immēsuz. Jo hā. xij. Cū dilexisset suos q̄ erant in mūdo: in finē dilexit eos. Sed qm̄ lixiuū erat nimis forte. Tū ppter nimis cinerū amaritudinē. Tū propter nimis ebullitionē. Iō xps illd̄ lixiuū duplici aqua tēperauit. s. aqua lachrimationis quā in cruce effudit vt habet. heb. v. Et aq̄ regnatiōis q̄ de eius latere emanauit. Sic ergo ex tali lixiuo sic fact; ⁊ pposito ex aq̄ sanguinis: sic p̄mixto ex cinere amaritudis sic calefacto ex igne amoris

In die sancto parasceutes.

hic temperato ex aqua lachrymationis et regenerationis lauat pedes oim. i. affectus oim aiaz. Terzio accipit p sonā epi qñ. s. panē & vinū in corpus suū trāssubstātiavit: & aplis potestātē cōficiēdi & trāssubstātiandi dedit. Et ista est maior potestas q̄ vnq̄da ta fuerit alicui. **L** Est quedā potestas dei magna facere de aliquo aliquid: sicut qñ fecit hoīem de terra: & etiā de hoīe. Est alia dei ptās maior: scz facere de nichilo aliqd. Sicut qñ dñs fecit de nichilo celum & terrā. Et alia potestas dei maxima facere scz vt ita dicam⁹ de creatura creato rē. Istā potestātē nō dedit angelis: sed sacerdotib⁹ solis: qui diuina virtute panē & vinū in corp⁹ & sanguinē xp̄i puerūt. **Uñ** Euseb. Visibiles sacerdotes visibiles creaturas in corp⁹ et sanguinē xp̄i verbo suo secreta potestate cōmutat. Illo scz verbo qd̄ dicit sacerdos. s. Hoc est corpus meuz. **M** Non igit̄ dz aliqd̄ attēdere ad visum suū: qz visus putaret se videre colorē panis: et tñ non est ibi panis. Nec ad gustuz panis: & tñ nō est ibi panis. Nec ad tactū suū: qz putaret se t̄gere substātiā panis: & tñ nō est ibi panis. Nec ad olfactū suū: qz putaret se sentire odorē panis & vini: et tñ nō est ibi panis nec vinū. Sed dz attēdere ad auditū suū: qz cū audit. Hoc est corpus meū: ita est p oia: vt audiuit. hoc signatū est. **Sen. xxvij.** s. ysaac qñ bñdixit iacob. Fuit em̄ deceptus suus visus: qz oculi eius caligauerāt & ipm nō cognouit. Fuit deceptus olfactus suus q̄ credidit sentire odorem vestimētoꝝ esau: & erat odor vestimētoꝝ que iduerat iacob. Fuit deceptus gustus ei⁹: qz credebat se comedere de venatione esau: et comedebat de venatione iacob. Fuit deceptus tactus eius: qz putabat se t̄gere manus esau: & t̄gebat manus iacob. Sed tñ auditus quo vocē iacob audiuit: non fuit decept⁹ immo dixit. Vox quidē vox iacob est. Sic etiā in isto sacramento oēs alij

sensus preter audituz decipiunt. Et ideo oēs fideles qñ audiūt. hoc est corpus meum: ita esse firmiter et veraciter credere debent.

In die parasceutes.

Sermo primus.

Sciens iesus qz oia cōsummata sunt vt cōsummata: et scriptura dixit sitio. Illi autē sp̄gīā plenas acetos yfopo arcūponentes obtulerūt ori ei⁹. Cū ergo accepisset iesus acetuz dixit: cōsummatū est. Et inclinato capite tradidit spiritum. **Johan. xix. B** Xps in vita sua iudeis dederat multa salunfera documenta: exhibuerat multa sanctitatis exem. Contulerat multa beneficia atq; miracula: sed hodie miseri iudei pro documentis dederunt xp̄o dura verba. pro sanctis exemplis: dederunt ei duriora verbera. pro beneficijs dederunt ei durissima crucis tormenta. Non restabat autem nisi vna pena. s. vt ipsum felle et aceto potarent: sicut in auctoritate supra posita habetur. In qua q̄dez auctoritate tria ponunt̄ ex pte xp̄i: et vnū ex parte iudeorum. Nā ex parte xp̄i primo ponitur eius feruens charitas cū dicit sitio. Scdo cōsummata vitas. cuz dicit. cōsummatū ē. Tertio magna pietas: cū subditur. Et inclinato capite tradidit spirituz. Quarto ex pte iudeoꝝ magna crudelitas in hoc qz sibi ad bibendum porreperūt acetū. **B** Circa primum notādū qz in hoc qz iesus dixit sitio eius feruens charitas designat̄. Nō enī sitiebat aquā s; salutē nr̄am: nō sitiebat vinū sed pfectū nr̄m. Nō sitiebat aquā liquorem sed nr̄m amorē. **Berñ.** Sitio ait xps nō doleo. O dñe qd̄ sitis: fidē vram: salutē vram gaudiū vrm. pl⁹ aiaz vraz q̄ corporis propriū cruciat⁹ me tenet: & si nō mei: saltem vri miseremini. **C** Ista autē xp̄i charitas tam intēsa oīs alios amores superat & excellit. s. amorē naturalē: matrimonialē: socialē:

Sermo primus.

et a salē. Amor naturalis ē qui est in-
ter patrē et matrē et filiū. Et istū amo-
rē amor xp̄i excellit. Nulla em̄ m̄r si-
liū suū int̄tū dilexit q̄tū hodie xp̄s
nos amauit. Esa. xlix. Nunquā obli-
uisci p̄t m̄r infantē suū vt nō miserea-
tur filio vteri sui. Et si illa oblita fue-
rit ego tamē non obliuiscar tui dicit
dñs: ecce in manub⁹ meis descripsi te
muri tui corā oculis meis sp. Nunquā
fuit aliqua m̄r que tm̄ filiū suū dilige-
ret vt nomē suū in manub⁹ suis pigi-
vel scribi faceret: vt sic die ac nocte
memoriā ei⁹ haberet. Xp̄s at̄ die ac
nocte i manub⁹ suis scriptos nos por-
tat vt sp̄ m̄eoriā nr̄i h̄eat. Et illa scri-
ptura nō fuit facta cū calamo vel at-
tramēto vel in pgamēno: s; calami
fuerūt acutissimi clauī. Attramentū
ei⁹ sanguis sciosus. scriptores iudei
puersi. pgamēnū caro manuum xp̄i.
Sc̄do excellit amorē m̄rimonialē: q̄
est inter virū et vxorē. Et hoc in duo-
b⁹. primo in hoc q̄ si vxor fornicat
vltim⁹ a viro suo nō recipit. S; si aie
nostre xp̄m sp̄solum deserūt et diabo-
lo adulterio p̄sentitū xp̄s eas penitē-
tes recipit. Et ideo in cruce manus
extēsas tenet: ad innuēdū q̄ pctōres
ad se reuersos p̄tin⁹ amplexat. Jer.
iij. Vulgo dicit. Si dimiserit vir vxorē
suā et ab eo recedēs dixerit vix alte-
rū nunquā reuertit̄ ad eū vltra: nūquā
non polluta et contaminata erit mu-
lier illa. Tu autē fouicata es cū ama-
torib⁹ multis: tm̄ reuere ad me: et
ego suscipiā te dicit dñs. Sc̄do amor
xp̄i excellit m̄rimonialē in hoc q̄ si ē
aliq̄ vxor q̄ h̄ret maculas in corpore
vel in facie et non possit ab illis emū-
dari nisi vir vulnerari se faceret et in
suo sanguine se balnearet vxor: non
est aliq̄s vir q̄ vxorē suā int̄m dilige-
ret vt ista sustinere vellet. Aie autē
nr̄e q̄ erāt xp̄i sp̄ose macul⁹ pctōz e-
rāt plene. Et iō xp̄s i quinq; p̄tib⁹ se
vulnerare fecit: et sanguinē suū fudit
in q̄ sponsa sua balneauit: et ab oībus
maculis mūdara fuit. Et hoc ē qd̄ dicit
Ephē. v. Viri diligite vxores v̄ras si

cut et xp̄s dilexit eccl̄iā et tradidit se
metip̄m p̄ illa vt eā sc̄tificaret mun-
dās eā lauachro aq̄ v̄bo vite vt exhi-
beret sibi gl̄osam eccl̄iam nō h̄ntez
maculā neq; rugā aut aliqd̄ hm̄oi s; vt
sit sc̄tā et immaculata. Tertio amor
xp̄i excellit amorē socialem q̄ est iter
amicū et amicū. Null⁹ hō inueniret
qui vellet mori p̄ suo inimico: vix autē
inueniret qui vellet mori p̄ amico: s; p̄
amico bono. i. simplici et fideli: et i-
nocēter decepto forte aliq̄s morti se
exponeret. Nos igit̄ nō eram⁹ iusti
neq; boni: s; eram⁹ impij et dei inimī-
ci: et tm̄ xp̄s p̄ nobis mori voluit. Et
hoc est qd̄ dicit Rom. v. Cū adhuc i-
fir mi essem⁹ xp̄s p̄ impijs mortu⁹ est.
Vix em̄ p̄ iusto q̄s morit̄. Nā p̄ bo-
no forsita q̄s audeat mori. Cōmen-
dat autē de⁹ suā charitatē in nobis:
qm̄ cū adhuc pctōres essem⁹ xp̄s pro
nobis mortu⁹ est. Posset at̄ dici q̄ xp̄s
h̄bat vnū amicū. s. deū patrē: et vnū
sui et p̄ris inimicū. s. gen⁹ humanū. vt
igit̄ xp̄s iter istos pacē faceret se me-
diatorē interposuit. j. Thim. ij. Un⁹
est mediator dei et hoīm hō xp̄s iesus
qui dedit semetip̄m in redēptionē p̄
oīb⁹. Sepe em̄ contingit q̄ qñ aliq̄s
inter duos rixātes interponitur ab
vtroq; vulnerat. Sic et xp̄s vulnera-
t⁹ fuit a p̄re Esa. liij. p̄ p̄p̄t̄ scel⁹ p̄p̄t̄
mei percussit eū. Vulnerat⁹ fuit etiā ab
hoīe. zacha. xvij. his plagat⁹ sum i
domo eoz q̄ dilig. me. Quarto amor
xp̄i excedit amorē a salē q̄ est iter ani-
mā et corp⁹: aia ei int̄m diligit corp⁹
ab eo separari renuit et oēm corp̄is
laborē fugit et vitat. Aia at̄ xp̄i int̄m
aias nr̄as dilexit q̄ a corpe suo p̄ no-
stra salute voluit separari. Joh. x. aiaz
meā pono p̄ ouib⁹ meis. int̄m dilexit
q̄ passa ē corp⁹ suū cū m̄ta letitia in
dn̄q; p̄tib⁹ lacerari vt sic p̄ciū nr̄e re-
dēptiōis abūdāt efflueret. Un̄ in sua
p̄sona dicit p̄p̄ta. Cōcidisti sacco meū
et cir. mele. D Sc̄do ponit p̄sūma
ta v̄itas cū dicit. p̄sūmatū ē. Cōsumata
quidē et p̄pleta fuerūt oīa p̄dicta. s. de
sua nat̄uitate: et sua p̄uersariōe: et de

In die sancto parascenes. ser. i.

sua passione: hodie quoque summatum fuit corpus suum: summatum fuit et sanguis suus. Corpus quod summatum fuit in consumptum: quia omnia ossa sua apparebant et dinumerari poterant. ps. Dinumeraverunt omnia ossa mea. Nec mirum si corpus suum sic fuit summatum quia fuit tribus disciplinatus. Est enim quodam disciplina que fit cum hinc: et ista est fortis: quia carne fragit. Est alia que fit cum spinis duris et acutis: ista est durior et fortior: quia versus ad ossa perforando pertinuit. Est alia que fit cum ferreis instrumentis: et ista est fortissima quia aia a corpore excutit. Ista triplici disciplina fuit corpus christi flagellatum et ideo totaliter summatum. Primum ei corpus christi fuit flagellatum hinc seu funibus nodosis quibus perlatum ipsum ad columnam fecit ligari et flagellari: et illa talis flagellatio totum corpus vulneravit. Secundo corpus fuit vulneratum cum spinis. quibus. s. spinis durissimis et acutis fuit coronatus. Et illa talis flagellatio secundum Bernardum. os capitis perforavit et versus ad cerebrum pervenit. Et secundum Chrysostomum. Mille punctus caput eius impletur. Et si dicatur quod non videtur possibile quod spine capitis os tam durum potuerit perforare. Dicendum quod hoc non fuit factum secundum naturam sed secundum voluntatem divinam: nec est contrarium ei quod dicitur Ioh. xix. os non diminuetur ex eo. quia os eius capitis non fuit comminutum: sed fuerit perforatum. Tertio fuit flagellatum cum instrumentis ferreis. id est cum clavibus acutis et illa talis flagellatio animam a corpore excussit. Math. xxvij. Iesus autem clamans voce magna: scilicet pro nimio dolore emisit spiritum. Secundo eius sanguis fuit summatus: quia totum fuit a corpore evacuat. Et Omnia ei opera sua fecit deus in numero et pondere et mensura. ut habet Sap. xi. in numero et pondere et mensura: ut habet Sap. xi. Excepto opere nostre redemptionis: ibi enim non servavit numerum: ut scilicet vna vel duas guttas sanguinis sui daret cum tamen vna sola sufficeret. Non servavit pondus: ut scilicet vna libra vel uncia vnam effunderet. Non servavit mensuram: sed totum dedit totum fudit. ps. Copiosa

apud eum redemptio. Bern. Proius copiosa: quia non gutta sanguinis. sed vnda fluminis per quinque partes corporis emanavit. Et Tertio ostendit magna passio et magna pietas in eo quod dicitur. inclinato capite tradidit spiritum. Magna quodam pietas: quia iudei spiritum christi ab eius corpore violenter cum multis supplicibus expulerunt. ps. Vnum faciebant qui querebant animam meam. Ex hoc autem quod dicitur inclinato capite tradidit spiritum. Quidam volunt dicere aialem principale sedem habere in capite super hoc tamen iter sapientes fuerunt quatuor opiniones. Quidam ei dixerunt aiam esse in capite et hoc propter illam auctoritatem que dicitur Gen. i. Inspiravit in faciem eius spiraculum vite. Illa enim inspiratio nihil aliud fuit quam aie infusio: alij dixerunt ipsam esse in corde et hoc propter illam auctoritatem que dicitur Math. xv. De corde exeunt male cogitationes. Cum enim cogitationes exeunt ab aia. Si cogitationes exeunt a corde: ergo aia est in corde. Unde Hieronimus in epistola ad fabiolam quibus ubi principale sit aie. Plato in cerebro: christus monstrat in corde. Alij dixerunt ipsam esse in sanguine: et hoc propter illud quod dicitur Lev. xvij. Aia omnis carnis in sanguine est. Alij dixerunt ipsam esse in toto corpore: et in qualibet parte tota et hoc propter illud. Reg. i. ad huc tota aia mea est in memetipso. non enim dixit est in capite meo: vel in corde vel in sanguine meo: sed in memetipso. id est in corpore meo. Sed Iudei igitur volentes animam christi cruciari videntur: istas quatuor opiniones saltim ipso facto sciuisse. primo ipsam animam cruciaverunt in capite: quia fuit spinis coronatum. Anselmus. Coronatus incedebat: sed ipsa sua corona cruciatus est: quia nulle puncturis eius speciosissimum verticem vulneraverunt. Et Secundo cruciaverunt ipsam in corde: scilicet quia fuit iuxta cor in latere vulneratum: ut si ibi forte aia remansisset: cruciatum sentiret verum cum triplex sit amor scilicet sermonis: cordis et operis. Christus ostenderat nobis sermonis amorem in sapienti predicatione: amo-

Sermo .ii.

rem operis in miraculorum exhibitione: quod restabat nisi ut ostenderet: amorē cordis quē ostendit in lateris apertione. **Berth.** Clauus penetrās clauus referans factus est mihi quid videā perforamē: clamat clauus clamat vulnus. Quod dicitur deus verus est in xpo mundū sibi reconcilians. Tertio cruciauerunt ei⁹ aiam in sanguine. s. qñ clauus acutis eius venas aperuerunt ⁊ totum sanguinem cū dolobus extraxerunt: ita q corp⁹ eius remansit in cruce totum aridū sicut lignū: vñ ps. **Arui tanq̄ testa virtus mea.** Itē ossa mea sicut cremium aruerūt. ⁊ assimilāt corp⁹ suū xps cremio ⁊ teste: nam testa q̄ pri⁹ erat humida: postmodū ab igne fit arida. Similit̄ cremiū est lardū aduētū a quo om̄is pinguedo recessit: sic corpus xpi in cruce fuit: sicut testa: qz ab om̄ib⁹ suis humorib⁹ fuit exiccatum: ⁊ fuit sicut cremium: qz toto sanguine suo fuit euacuātū. **3** Quarto afflixiuerunt aiam in toto corpore: qz a planta pedis vsqz ad v̄ticē nō fuit in eo sanitas. Cruciat⁹ fuit in toto corpore: scz in parte suprema: media ⁊ infima: nam in parte suprema fuit spinis coronatus: in media fuit ad columnā ligatus ⁊ flagellatus: in infima fuit pedibus perforatus ⁊ cruci affixus vbi magnū dolorē sensit: ⁊ qz locus erat neruosus: ⁊ quia vñ⁹ pes super alium positus: ⁊ qz grossis clauis perforatus: ⁊ qz innitebat clauis pedibus totū corpus. **4** Quarto ponit̄ ex parte iudeorū magna pueritas qz os christi aceto potauerūt. Due magne rusticitates ou xpi hodie facte fuerunt. Una est qñ acetum dederunt sibi bibere. Secunda qñ iudas ore suo turpissimos os xpi osculari presumpsit: sic hodie duas rusticitates multi faciūt ore christi. Quidā em̄ adhuc dāt sibi acetum. i. opa praua. ps. **Exacerbauit dñs peccator.** Cū ei xpi ori deberēt dare vinū suauē. i. opa bona deoqz placida dāt sibi acetū. i. opera mala ⁊ acer-

ba. **Esa. v.** Expectauit vt faceret vas ⁊ fecit labruscas. **2** Scō sūt adhuc qdē qui cū iuda os xpi osculatur. Quattuor ei p̄sone xpm osculante: fuerunt. nā ipm osculata fuit ma⁹ ei⁹ qñ eū infantē in suis brachijs bauiabat: sepe ipm osculabat ⁊ hoc est in signū amoris. Osculat⁹ est eū etiā symeō qñ. s. in vlnas suas eū accepit ⁊ istō osculū fuit signū reuerentie et honoris sicut qñ q̄s man⁹ vel pedes epi osculat. Osculata fuit euz maris magdalena: ⁊ hoc in signū recōciliatōis: sicut qñ inimici ad pacē veniūt se mutuo osculant. Osculat⁹ fuit eū iudas: ⁊ hoc in signū pditiōis: sicut ⁊ Joab osculat⁹ ē amasā. **ij. Reg. xx.** Quicūqz hodie iḡt osculat xpm videat qualr osculetur. Ille em̄ q̄ nullū hz odiū ⁊ rācorē: sed ad deū ⁊ proximū sincerū amorē osculat cum maria. Ille q̄ ad xpi passionē m̄ta reuertit̄ ⁊ deuotice ⁊ lachrymarū effusione afficit osculat cū symeone. ille qui prius erat deo inimicus: sed in ista quadragesima est sibi reconciliatus osculat cū magdalena ille qui hodie crucifixum osculat ⁊ in pascha in mēsa altaris cū xpo epulatur ⁊ post pascha ad pctā reuertit̄. Osculat cum iuda proditore: magna em̄ proditio est hodie xpo osculum dare ⁊ in paschate in mensa christi comedere: et postea de domo cordis sui xps expellere ⁊ inimicū xpi capitalē. i. demonē in cor suū inducere. Talibus xps p̄t dicere illud quod dicitur in ps. **Tu vero homo vnanimus dux meus et notus meus qui simul mecum dulces capiebas cibos in domo dei ambulau cum consen.** Et sequitur. **veniat mors super illos ⁊ descendant in infernum viuentes.**

¶ Eadem die. s. parasceues.

¶ Sermo secundus.
Aspice et fac secundū exemplar quō tibi in mōte monstratum est. **Exod. xxv.** Christus est tanquam liber exemplaris. Ad cuius

In die sancto parascenes.

exemplū totā vitā nostrā debemus deducere: et ipsam corrigere. Ecclesia quæ officia sua et obsequantias suas ab isto libro extraxit: maxime autē in hac die ecclesia in officio multa mystica facit quæ ab illo libro extraxit: et ideo supra dictū sibi potest esse sibi dei patris ecclesiam alloquētis et dicētis: inspice et fac. sicut exemplar quod tibi in mente monstratū est. **A** Uideamus igitur quæ sunt ista mysteria quæ ecclesia hodie facit: et quæ ab isto libro extraxit. Primum est quod altaria sunt denudata. Altare quod est Christus quod hodie fuit suis vestibus denudatus. habebat enim Christus tria genera vestimentorum. Primum habebat vestes materiales quas ferebat sicut ceteri homines isti fuit denudatus. Unde psalmus. Diuiserunt sibi vestimenta mea. habebat enim vestimentū. scilicet corpus propriū quod est vestimentū anime isto vestimento hodie anima Christi fuit spoliata et suo corpore denudata. Iohannis. xix. Et inclinato capite tradidit spiritum. habebat etiam vestes spirituales. id est suos apostolos qui Christum vestiebant et ornabant. Esaia. xli. Vt ego dico dominus quod his omnibus vestit ornamentis vestieris. Istis vestibus fuit Christus denudatus: quod fuit omnibus apostolis derelictus. Iohannis. xvj. Ecce venit hora et iam venit: ut dimittamini unusquisque in propriam et me solū relinquit. **B** Secundum est: quod ecclesia tribus diebus mortem Christi plangit tenebras facit: ad innuendū quod sol tribus horis tenebris se induit: et mortem Christi deplorat. Uel ad innuendū quod triplex creatura mortem Christi desceunt. scilicet pure corporalis: sicut terra quæ contremuit et sol quod obscuratur est pure spiritualis: sicut angeli Esaia. xxxij. Angeli pacis amare flebunt. Et disposita sicut homo: videlicet apostoli et sancte mulieres: Uel tribus diebus omnis ecclesia plangit: ex eo quod tribus diebus et duabus noctibus Christus mortuus iacuit. **C** Tertium est campanam non pullantem ex eo quod omnes campane hodie siluerunt. Christus enim habebat. xij. campanas. id est. xij. apostolos. quarum una penitus fracta fuit: scilicet iudas. et remanserunt undecim. Inter quos erat

una ceteris grossior. scilicet. petrus quod semel tam alte sonuit quod eius sonus super angelos ascendit: quoniam dixit Math. xvj. Tu es Christus filius dei viui. Ista campana hodie sonum perdidit: quoniam Christum negauit. Sicut et ceteri apostoli sonum perdidit: quoniam Christus reliquerunt. Alia campana fuit Christus quoniam in hac vita non cessauit sonare. id est. predicare. Tandem eleuata est in campanili crucis: et ibi dedit sonum per questionem in auribus patris cum dixit Math. xxvij. Deus meus deus meus: ut quid dereliquisti me. Dedit sonum amoris in auribus matris cum dixit Iohannis. xix. Mulier ecce filius tuus. Dedit sonum magni doloris in auribus humani generis cum dixit Thren. i. O vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Tunc sonuit ista campana quod rauca facta fuit. psalmus. Laboravi clamans rauce facte sunt fauces mee. Tandem ista campana fuit fracta et in quinque partes perforata: et tunc omnino siluit et sonum dimisit. Alia campana fuit virgo beata quæ tam dulciter sonuit quod filius dei ad eius sonum venit: quoniam ipsa dixit. Ecce ancilla domini fiat michi. Tam dulciter sonuit quod Iohannes baptista ad eius sonum in utero matris trepidauit. Ista campana hodie ferro doloris perforata fuit: et ideo sonum perdidit. Luc. ij. Et tuam ipsam animam pertransibit gladius. Alia campana fuit vniuersitas creaturarum quæ dat triplicem sonum. Quod predicat dei potentiam: ex sua magnitudine. Dei sapientiam: ex suo ordine. Dei bonitatem: ex sua bonitate. Ista campana hodie intus siluit quod ex toto confusa fuit. Ber. Ad hoc peccatum expauit tota machina mundialis et fere in antiquum chaos redacta sunt vniuersa. Unde etiam philosophi videntes eclipsim solis contra naturam fieri dixerunt: aut ordo nature peruertitur: aut elementa metuantur: aut deus nature patitur et elementa sibi perantur. **D** Quartum est. Quod tabule hodie percussunt. Ista autem percussio tabule representat clamorem crucis quæ clamat iudeorum maliciam et Christi innocentiam. Secundo

Sermo secundus.

representat clamorē sanguinis q̄ clamat pro nobis ⁊ contra nos. Nam p nobis clamat petens a patre misericordiam. Heb. xij. Accessistis ad sanguinis aspersionē melius loquentem q̄ abel. Clamat autē p̄tra hostes terrenos Job. xvj. Terra ne opias sanguinē meū neq̄ inuentat i te locū latēdi clamor meus. Latet em̄ sanguis xp̄i in eorū memoria: q̄ non h̄nt de eo recordationem. In eorū intelligentia: q̄ nullā habent meditationem. In eorū voluntate: q̄ nullā h̄nt deuotionē. Tertio son⁹ tabule representat sonū q̄ fuit i inferno. siquidē xp̄s claustra infernalīa confringebat p̄s. Qui cōtriuuit portas ereas: et vectes ferreos confregit. Angeli valēter clamabant. Tollite portas principes vsq̄ ⁊ c. Scti patres iubilabāt. Dānati q̄ ibi relinquebant flebāt. Demones ululabant. Et sic p̄mixtus erat son⁹ flētū: ⁊ son⁹ gaudentium. i. eldre. iij. Nō poterat cognoscere q̄s vocē clamoris letitū: ⁊ vocē flētū p̄p̄li. Quarto son⁹ tabule representat strepitū armorū quē fecerūt iudei i captione xp̄i. Exierūt em̄ ad ip̄m capiendū cū armis fustib⁹ ⁊ laternis: ⁊ gladijs. Quinto son⁹ tabule fit ad excitādum tristitiā ⁊ merorē. Hodie q̄dē ecclesia oēs sonos leticie: tacet. Et facit tristitie sonos. Nā tacet sonū cāpane et facit sonū tabule. Tacet lectiōes: ⁊ facit lamentatiōes. Tacet cātus leticie: ⁊ dicit cāt⁹ meroris ⁊ tristicie. ¶ Quintū est: q̄ passiōes aliorū sanctorū celebrant⁹ cū gaudio passiōē autē xp̄i agimus cū lamēto. Cui⁹ rō est: q̄ alij sancti passi sunt p̄pter se: vt sc̄z per suam passiōē acquirāt gloriā celestē. Et ideo i sua passiōe ex eo gaudent⁹ q̄ ad eternā beatitudinē peruenerunt. X̄s autē nō est passus p̄pter se: vt sc̄z gloriā: acq̄reret quā habebat: s̄z p̄pter peccatā n̄ra delēda. Alia rō est: q̄ flēnit hodie sol q̄n obscurat⁹ est. Fleuit terra: q̄n cōtremit. Fleuerūt sancte mulieres Lu. xxiij. Filie hierusalē nolite flere sup me. Fleuerunt ap̄li. vñ cantatur. Tristes erant ap̄li de nece sui

dñi. Fleuit petr⁹ Mat. xxvj. Egressus foras fleuit amare. Fleuit bt̄s virgo doloris gladio perforata. Fleuit xp̄s. Mat. xxvj. Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortē. Fleuerūt angeli. Et. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. Fleuisset si possibile fuisset deus pater videns filium suū tam ignominiose tractari. Ergo inter tot flentes null⁹ d̄z gaudere. ¶ Sextus: q̄ missa hodierna nō h̄z principū nec finē: q̄ introit⁹ nō d̄r: nec cū b̄ndicam⁹ d̄no finit⁹: ad innuēdū q̄ q̄ est principū ⁊ finis a nobis recessit. Et etiā ille q̄ est i tribulatiōe nō indiget b̄ndicitiōe: s̄z p̄passione: ⁊ ideo nō d̄r B̄ndicam⁹ d̄no. Non habet etiā illa missa mediū: q̄ sacra hostia non cōsecratur ex eo q̄ vera hostia. i. xp̄s est hodie oblata. ¶ Septimū est q̄ circa crucē ter genna flectimus: vt illum honoremus qui ter luit p nobis illusus: sc̄z ab herode q̄ veste alba induit eū. A militibus q̄ ip̄m sp̄inis coronauerūt. Et a iudeis q̄ sibi in cruce existēti: insultauerunt. facim⁹ etiā ip̄m officiū i lingua greca ⁊ latina: q̄ iste due lingue ip̄m p̄sitentur ⁊ adorant. Lingua h̄o hebraica ibi silet: q̄ iudei xp̄m nō cōfiteb̄t. ¶ Octauū est: q̄ ante crucē totaliter nos p̄ster nimus: ⁊ postea osculamur. Ip̄s em̄ p̄pter nos se prostrauit vsq̄ ad terre successionē phil. ij. Semetip̄m exin niuit formā serui accipiens. Usq̄ ad terre habitationē Baruc. iij. Post hec iu terris visus est: ⁊ cū hoībus cōuersat⁹ est. Usq̄ ad terrā per mortis deiectionē hiere. xlvj. Fortis impēgit in fortē ⁊ ambo pariter corruerūt. Usq̄ ad terre penetrationem. Eccli. xxiiij. Penetrabo inferiores partes terre ⁊ inspiciē oēs dormiētes: ⁊ illuminabo oēs sperātes i d̄no. ¶ Nonū est: q̄ hodie ecclesia p oībus orat. Cui⁹ rō est: quia hodie xp̄s fuit valde pius in parcēdo q̄n dixit Luc. xxiij. Pater dimitte illis: q̄ nesciunt quid faciunt. fuit valde liberalis in largiēdo: q̄ ad modicā petitionem dedit latroni celū. fuit valde largus in donando:

Sabbato sancto pasche:

q̄ non guttā: sed totū sanguinē, p̄n̄a redēptione dedit. ps. Apud dñm m̄ia e copiosa apud eum redemptio. Ideo eccl̄ia ad similitudinē xp̄i est hodie multum liberalis i orando: et multū pia in parcendo. **R** ¶ Decimū est: q̄ hodie fideles: eccl̄ias oēs et altaria sanctorum visitare consueuerunt. Cuius ratio triplex est. Prima est: q̄ illa talis visitatio representat visitationem apostolorum et sanctarū mulierum que crebro sepulchrū dñi visitabant. Sc̄da: q̄ xp̄us hodie oēs sanctos qui fuerunt a principio mundi vsq̄ tunc presentiaualiter visitauit: dum ad lymbum descendit Luce. i. Visitauit nos oriens ex alto. Tertia rō est: q̄ sancti debent hodie esse liberales: q̄ hodie de carcere fuerunt liberati. Si quis em̄ de carcere liberaretur et ad imperium sublimaretur illum diē multum diligeret: et i illa die multum liberalis esset. Merito igitur fideles sanctos hodie visitant: vt ab ipsis de carcere liberatis et in imperium celeste sublimatis beneficia obtinere valeant.

¶ Sabbato pasche. Sermo. i.

Enit maria

magdalene et altera maria videre sepulchrū mat. vlti. **A** ¶ Magna dignitas est septimi diei eo q̄ sabbatū appellat̄ q̄ i eo tota trinitas requieuit. Nā pater i opere recreationis quod fuit opus infinite potētie: et attribuit patri requieuit ab omni ope qd̄ patrat. Filius i opere recreationis qd̄ est opus sapiētie et attribuit filio: requieuit in monumento inuolutus syndone. Spiritus sanctus requieuit hodie in virgine: et ceteri ap̄li: et mulieres a gratia s̄uū sancti ceciderunt. In virgine aut̄ ipsa gratia et fides firma permansit. Quia igit̄ hodie xp̄s i sepulchro requieuit: ideo sancte mulieres frequenter ipsum visitabant: modo vt corp̄ eius inungeret: modo vt ip̄i mortuum deslerent: modo vt ipsum sublatum inquirerēt. Ideo dicitur in

auctoritate premissa. Venit maris magdalene etc. Circa igit̄ sepulchrū dñi tria sunt notāda. Primo quale fuit eius sepulchrū. Secūdo qualis fuit eius sepultura. Tertio qualiter nos cū eo sepeliri debem⁹. **B** ¶ Circa primum notandum q̄ sepulchrū xp̄i fuit nouū: sicut d̄ Mat. xxvii. Et hoc fuit triplici de cā. Primo ne crederetur q̄ nō ipse: sed alius surrexisset. Istā rōnem tangit Amb. in lib. de virginib⁹ dicens. Beatus mattheus monumentum nouū dixit: ne ex monumento veteri: alius surrexisse crederetur. Secundo p̄pter reuerētiā xp̄i. Istam rationē assignat Aug. dicēs. Sicut in vtero marie nemo ante eum: et nemo post eū fuit: ita etiam i isto monumēto: nullus ante eum: nullus post eum fuit. Tertio ad significandum q̄ qui xp̄i corpus vult recipere: debet habere nouitatem i corde. Corp⁹ quidē nostrum: mō est nouū in iuuentute: modo vetustum i senectute: modo podridum in morte. Sp̄s autē non debet taliter variari: sed debet semper i melius renouari. **C** ¶ Sunt tñ quidā quorū sp̄s est vetust⁹ per peccati maliciā: vnde monet ap̄ls. i. Cor. v. Et purgate vetus fermentum vt sitis etc. Alii sunt quorū sp̄s est putridus per cōsuetudinē longam Iohel. i. Cōputruerūt iumenta in stercore suo. Alii sunt quorū sp̄s est nouus semper per puritatem cordis et mundiciā. v̄h̄dicit ap̄ls. ii. Cor. iij. Licet is qui foris est noster hō corrūpat̄: tñ is qui intus est renouat̄ de die in diem: talis q̄ habet istam nouitatem dignus est recipere corpus dñi. i. Cor. v. Epulemur in azimis sinceritatis et veritatis. **D** ¶ Secūdo sepulchrū xp̄i non fuit suū p̄prium: sed alienum: et hoc trib⁹ de causis. Primo ad ostendendum q̄ nō debebat detineri a morte: istam rationem tangit Ambro. in lib. de virginibus dī. Bene sc̄dm litterā alienū fuit monumentum xp̄i: habebant tumulū qui sub lege sunt mortis: victor mortis non habuit tumulū: nō em̄ ille se-

Sermo Primus.

pulchrū mortis desiderabat q̄ de morte triūphū querebat. Idē in lib. sermo nū: vt qd̄ illi sepulchrū q̄ triduo tēporis spacio/nō tā in sepulchro mortu⁹ iacuit: q̄ velut in lecto dormiēs q̄euit. Ipsa em̄ tēporis breuitas declarat: potius somnū fuisse q̄ mortem. Sc̄do ad ostendendū q̄ nō pro sua: sed pro aliena salute moriebat. Amb. Jam in aliena sepultura dñs iacuit: q̄ pro aliena moriebat salute: vt qd̄ illi ppria sepultura: q̄ in se propriā mortem nō habebat. Tertio ad ostendendū suā paupertatē: sicut ei in aliena domo voluit nasci: et in aliena domo cōuersari: sic in alieno monumēto voluit sepeliri. Mat. vii. Uulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos. filius aut̄ hoīs non habet vbi caput suū reclinet: ac si dicat nec in morte mea habui sepulturam / nec in vita mea habui nidū. i. domū in qua possem cōmorari: nec in natiuitate habui lectum in qua matre mea potuerim reclinari. **D** Tertio monumentū fuit grādi lapide siue saxo clausum: cuius triplex est ratio quorū due principaliter sunt litterales tertia est mystica. P̄tia est ne ip̄e locus bestis esset apertus. Secundā rōnem tangit glo. di. aduoluit saxum magnum ad ostiū monumenti: vt nō posset aperiri sepulchrū sine auxilio multorū. Tertia rō est mystica. p̄ hoc em̄ insinuat q̄ illi q̄ corpus xp̄i debēt suscipere debent esse clausi: ne pctm̄ in eorū corda possit intrare. **S**unt aut̄ quattuor saxa q̄ ad cor debent aduolui ne pctm̄ possit intrare. vt dicit Ber. s. pudor / timor / dolor / et amor. Multi enim sunt q̄ propter pudorē hoīm dimittūt peccare. Alij sunt q̄ cessant a pctis p̄pter immēsitatē doloris quā habēt de ip̄is pctis. Alij sunt q̄ vitāt peccare p̄pter timorē pene eterne ne ip̄am incurrāt. Alij p̄pter amorē glie ne ip̄am pdāt. Ista sunt quattuor saxa ingentia que dñs monumentū cordis claudere / ne illud aliqua pctā possint intrare. Dicit tñ idem Bern. q̄ duo prima: s. pudor ⁊ dolor non sunt fortia multū ad resistē

dum: q̄ sepe pudor solatium capit de peccatiū multitudi / dolor de aliqua hui⁹ mūdi cōsolatiōe / validissimum aut̄ ad resistēdū pctis: amor dei est vris p̄fectis: imp̄fectis vero timor supplicij. **S** Quarto monumentum xp̄i fuit monumentū iusti. i. ipsius ioseph q̄ erat vir iustus et bonus. vt d̄ Luc. xxiij. Voluit aut̄ xp̄s sepeliri nō in monumento pylati: sed iusti. Primo ad ostendēdū q̄ xp̄s nō requiescit nisi in corde iusti. vñ Amb. sup Luc. Bñ xp̄s in monumento iusti voluit sepeliri. vt habeat filius hoīs vbi caput suum reclinet. Xp̄s em̄ nō quiescit in aīa auari: cū sit spinosus: sed nec in aīo luxuriosi cū sit lutosus: nec in aīo supbi cū sit v̄tosus: sed in aīo iusti cū sit floridus: iuxta illud Cañ. s. Lectul⁹ noster floridus. Sc̄do ad innuendū q̄ non debeat amplius p̄ pctōribus immolari: natus enim fuit inter duo aīalia: quia hoīs bestiales facturus erat spūales. Uixit inter peccatores vt eos iustificaret: mortuus est inter latrones. vt vnū lucrifaceret: sed hodie requieuit in monumento iusti: nō em̄ voluit amplius pctōrū consortia: q̄ p̄ pctis amplius moriturus nō erat. Ro. vi. Xp̄s resurgens ex mortuis iam nō morit̄: mors illi vltra non dñabit. Tertio ad innuendum q̄ lz in hac vita sint mixti boni et mali post mortē: tñ p̄ se erunt boni scz in celo: et p̄ se erūt mali scz in inferno: et p̄ se erunt mediocriter boni et mediocriter mali: scz pueri qui erūt in lyngo. Sc̄do videndū est qualiter xp̄s fuit tumulatus: nā ipse fuit syndone iuolut⁹. vt d̄ Lu. xxiij. fuit ynguento cōfecto ex myrrha et aloes inunctus. vt a putredine seruaretur. vt habet Joh. xix. fuit lintheis cum aromatibus ligatus. vt habet ibidē. **H** Per ista aut̄ significantur illa q̄ debent h̄re illi q̄ corpus xp̄i volunt recipere. Corpus ei xp̄i dicimus esse tāq̄ cādorē eternū. Sap. vii. Cādor est em̄ lucis eterne tanq̄ panē angelicū. ps. panem angelorū māducauit hō: tanq̄ carbonem diuinū. Johānes Dama. O. ij.

Sabbato sancto pasche:

Diuinū carbonē assumamus vt ignis eius qđ est in nobis scđi desiderij assu-
mētēs eā qđ ex carbonē agnitiōis inflā-
met nra pectora: et illūinet corda nra:
est em̄ tāqđ celeste electuariū qđ cōse-
cit celestis vnguentarius faciēs pig-
mēta sanitatis: in quātum igit corpus
xp̄i est candor: eternus requirit magnā
mētis puritatē: et hoc signat per lyn-
donē mundā. vñ dicit ibi glo. lynchone
mūda inuoluit iesum qđ pura mente eū
suscipit: inquantū est panis angelicus
debet recipi cū deuota ofone: hoc si-
gnificat per aromata. Apo. viij. Ascē-
dit fumus aromatu. i. incēsozū de oī-
nibus scđoz de manu angeli corā deo:
inquantū est carbo diuin⁹ debet accipi
cū mēte ab oī humore vicioz desicca-
ta: sicut em̄ ignis nō inflāmat ligna hu-
mida: sed desiccata: sic et carbo diui-
nus nō inflāmat corda nisi qđ iuenit ab
humoribus viciozū desiccata: et illud
significat p aloes qđ habet virtutē desic-
catuā inquantū est celeste electuarium
requirit corda a cibis noxijs. i. a pctis
euacuata: et illud significat p myrrhā
qđ est amara: et significat cōtritiōē qđ
oīa pctā expellit ⁊ euacuat. 3 Tertio
videndū est qualiter debem⁹ cū xp̄o se-
peliri spūaliter. Dicit em̄ apłs Ro. vj
Cōsepulti ei sumus cū xp̄o: sepulchrū
aut illud in quo debem⁹ sepeliri ē ip̄a
religio: in qua ip̄e religiosus spūaliter
debet mori et sepeliri. Assimilari aut
debet religiosus mortuo quātū ad plu-
ra. R. Primo quātū ad cēsum sicut ei
mortuus nihil habet ppriū: sic et reli-
giosus nihil sibi debet retinere: sed in
cōi diuidere: sicut layc⁹ debet dicere
illō Job. f. Nudus egressus sum de ve-
ro matris mee: et nudus reuertar illuc
Religiosus aut debet esse nudus in in-
gressu: vt nihil sibi retineat: nudus in
pgressu vt nihil possideat: nudus post
egressum: vti nihil in morte post se re-
linquat. Scđo debet assimilari quātū
ad sensum et motū: sicut em̄ mortuus
debet esse mortuus quātū ad delecta-
tiones qđ ad sensum carnis p̄tinent: ⁊ si

cut mortu⁹ nō mouet motu pprio: sed
alieno: si verus religiosus nō debet du-
ci motu pprie volūtatis: sed ad lperitū
sui superioris seu rectoris: ⁊ sicut mor-
tuus se mouētī nō cōtradicit: sic et re-
ligiosus debet p̄lato se regētī nō cōtra-
dicere: sed in oīb⁹ obedire. vñ dicit Esa.
I. Dñs apuit mihi aurē ego aut nō cō-
tradico retrosum nō absj. Tertio de-
bet assimilari quātū ad domiciliū: qđ si
cut mortu⁹ claudit in sepulchro sic re-
ligiosus debet esse clausus in claustrō
et sicut mortu⁹ nō exit de monumēto
nisi ad iussionē dei qđ sibi dicit. Surgi-
te mortui venite ad iudicium: sic nec
religiosi debent exire claustrū sine ius-
siōe p̄lati: et sicut mortuus nō murmu-
rat qđ transfert de monumento in mo-
numētū: sic nec religiosus debet mur-
murare qđ transfertur de monasterio
in monasteriū. Quarto maxime debet
assimilari mortu xp̄i: iuxta illud. Ro.
vj. Si complantati facti sumus simili-
tudini mortis illius. s. xp̄i simul et re-
surrectionis erimus. In morte enim
xp̄i aīa fuit a corpore separata: thāta
et caro deitati fuerunt vnite: sic in ve-
ro religioso aīa debet separari a car-
ne scz vt carni non cōsentiat in aliquo
amore carnali: aīa th̄ et caro debent
deo esse vnite aīa per amorem: caro p
incorruptionem vt possit dicere cum
propheta: cor meum et caro mea exul-
tabunt in deum viuum.

¶ Eodem die. s. sabbato pasche
Sermo secundus.

Fasciculus

myrthe dilectus me⁹ mi-
hi inter vbera mea cō-
morabitur botrus cyprī di-
lectus meus mihi in vineis engaddi.
Cañ. f. A Virgo btā in xp̄i passione
multā habuit amaritudinē: ideo dicit
fasciculus myrthe ⁊c. In sua aut resur-
rectiōe multā habuit letitiā et exulta-
tionem: ideo subdit botrus cyprī dile-
ctus meus mihi in vi. enga. In cypro
em̄ nascit vinum optimū qđ est letifi-
catium. In vineis engaddi nascitur

Sermo.ii.

balsamū odoriferū. Dicit ergo virgo beata dilectus me⁹ fuit mihi myrrha amaritudinis in sua passione: sed fuit mihi vinū iocūditatis et balsamū odoris in sua resurrectione. Et sic patet quod in verbis ppositis duo tangunt: scilicet amaritudo doloris quā beatā virgo habuit in filij passione: et gaudij cordis quod habuit in eius resurrectione. Circa primum tangunt tria. Primo magnitudo amoris: cū dicitur dilectus meus. Secūdo magnitudo doloris: cū dicitur fasciculus myrrhe. Tertio magnitudo deuotionis: cū dicitur inter vbera mea cōmorabitur. Circa primum notandū quod beatā virgo dilexit filiū sapienter et discrete: quia saluationē humani generis ppositiū passioni filij sui quis eū intime diligeret: quis sciret quod ipse in sua passione multos dolores haberet: nūquā tamen sibi dissuadebat ipsā passionē ppter humani generis saluationē. **B.** Notandum autē quod in corde virginis pugnabāt duo amores: et duo dolores: duo amores erant amor filij: et amor humani generis. Amor filij volebat xpm pati. Amor humani generis volebat ipsum pati: sed tamen amor generis humani superauit amorē filij. Si rē pugnabant duo dolores. scilicet dolor quem habitura erat de morte filij: et dolor quem habebat de nostra perditione: sed dolor quem habebat de nostra perditione superauit dolorem quē habitura erat de morte filij. Unde poterat dicere cum aplo illud quod dicitur Dhi. i. Mihi viuere xps est et mori lucrum ac si dicat: vita filij mei: vita cordis mei est. mors vero sua est lucrum generis humani. Secūdo ponitur magnitudo doloris sui: cū dicitur fasciculus myrrhe. Myrrha enim est amara fasciculus igitur myrrhe est collectio passionū christi: quarū cōsideratio magnum prestabat sibi dolorē: ipse autē dolor cābatur in ea ex rōne filij: ex ratione sui: ex rōne supplicij. **C.** Causabatur quidē in ea dolor ex rōne sui: quia mater erat et naturaliter dolet mater de afflictione filij. Secūdo ex eo quod erat tota mater: cū enim dolor diuiditur in multis: minor

inuenit in singulis: si enim aliqua mater filium amittit: dolorē suū cū patre cōdiuidit. Et ideo talis dolor ex tali diuisione quodāmodo minuitur. Virgo autē beata cū nullo dolorē suū diuidere potuit: quia nullus pater ibi erat. Tertio ex eo quod erat vnica matri: si aliqua mater filium perdidit cōsolationem accipit quā alios habet vel habere sperat. virgo autē maria nullū habebat alium: nec se habere sperabat. Unde poterat dicere illud. i. Reg. i. Sicut mater vnicū amat filium: ita te diligebā. Quarto ex eo quod p̄sens erat ad videndū: quia aliqua mater audit filium suū mortuū multum dolet: sed quia horribili morte ipsum audit fuisse occisum: magis dolet quia vero ante oculos suos videt filium suū occidi maxime dolet. Virgo igitur beata immenso dolore vulnerabatur: quia videbat filium suū occidi et horribili morte necari: et ante oculos suos hec oia fieri. Quinto ex eo quod erat adiuuandū impotens: magna cōsolatio est alicui matri quia filium suū in sua morte osculari et amplexari et adiuuare potest. hec autem in nullo filium suū poterat tūc adiuuare: audiebat enim eum stridere et non poterat ei potū porrigere: videbat ipsum vulneribus plensū: et non poterat vulnera alligare: cōspiciebat ipsum sanguine plensū et non poterat lintheo extergere: videbat ipsum male captum teneri et ipsum non poterat liberare: videbat ipsum caput male tenentem et non poterat sustentare: videbat ipsum in cruce flentē et non poterat lachrymas extergere: videbat ipsum expirasse et non poterat amplecti nec osculari: videbat sanguinem in terra affluere et non poterat recolligere: et ideo poterat dicere illud. i. Reg. i. Mulier infelix nimis ego sum. Sexto ex eo quod nullum habebat adiutorium: quia oēs ap̄li eam reliquerāt: ideo non habuit nec ipsa nec filius adiuuantē in tribulationibus illis. Eccl. ij. Respiciens erā ad adiutorijū hoīm et non erat nec aliquē cōpatientē. ps. Sustinui quod simul contristat et non fuit: nec aliquē consolātē.

Sabbato sc̄to pasche. Ser. ii.

Unde sequit̄: q̄ cōsolaret̄ et nō inueni
Sc̄do causabat̄ ille dolor in ipsa: rōne
filij: multum em̄ dolet mater qm̄ amit
tit filium bonū & sapientē: et sibi in oī
bus obedientē: ipsa vero amittebat fi
liū: de quo ipsa dicit. Ego m̄ pulchre
dilectionis et timoris et agnitionis et
sanctę spei. Amittebat quidē filiū ma
trem tā dulciter diligentē: ideo dicit.
Ego mater pulchre dilectionis: filium
matrē tā humiliter reuerentē et filia
liter timentē: ideo subdit. et timoris
filiū in cruce matrē tā feliciter agno
scentē: ideo subdit. et agnitionis: filiū
erga matrē tam piū et clementē: ideo
subdit. et sc̄tę spei. **¶** Tertio causa
batur ipse dolor rōne supplicij: videbat
es̄h filiū suū pati penā ignominiosam
qz inter duos latrones tāq̄ latro fuit
positus/ penā acerbā in locis neruosis
et maxime sensitivis fuit vulneratus
et p̄foratus/ penā diurnā: qz ab illa
hora noctis qua capt⁹ fuit vsqz ad ho
ram nonā/ qua expirauit in supplicijs
et doloribus semp fuit/ penā iniustam
qz sicut d̄r. i. pe. ij. p̄ctm̄ non fecit nec
inuēnus est dolus in ore eius. Et qz vir
go beata fuit tanta amaritudine plea
na poterat dicere: illud Ruth. i. Ne vo
ceris me noemi. i. pulchrā: sed vocate
me mara. i. amarā: qz amaritudine re
pleuit me ōps. **¶** Tertio ponitur ma
gnitudo sue deuotionis: cū dicit̄. Inter
vbera mea p̄morabit̄. In aīa tria sunt
vbera: scz memoria/ intelligētia/ et vo
luntas. Inter ista tria vbera btā vir
go istū fasciculum myrthe. i. collectio
nem penarū filij sui portabat. In me
moriam per continuā recordationē. In
intelligentiam per assiduam meditatio
nem. Et in voluntate per mellisquam
deuotionem. Sc̄do ponitur magnitu
do gaudij quod ipsa habuit de filio in
resurrectione: cum dicitur botrus cy
pi. **¶** Non solum autem de hoc ipsa
gausa est: sed etiam omnes creature
scz superiores: et medie: et inferiores.
Superiores. i. angeli gausi sunt pro
pter nostram redēptionem. p̄pter suā
reparationem: et p̄pter xp̄i glorifica

tionem: ideo dicit̄ Johe. iij. In illa die
stillabunt montes dulcedinē: et colles
fluent lac. Eccl̄i. addit et mel. Lac est
dulce et mel est dulcius ducedo cōpre
hendit omnem rem dulcē. Mōtes igitur
et colles: i. angeli maiores medio
cres et minores afficiuntur dulcedine
magna/ de nostra redemptione maio
ri/ de sua reparatione maxima/ de sua
glorificatione. **¶** Secundo gausse
sunt medie. i. homines. Unde prophe
ta dicit. hec dies quā fecit dñs exulte
mus et letemur in ea. Debent oēs ho
mines in xp̄i resurrectione multū gau
dere: qz p̄ suā resurrectionē facti sunt
angelorū cōciues et socij: vnde sup il
lud Mat. vlt. Nolite expauescere. Di
cit Greg. Nos aut̄ cur expauescitis q̄
vestros p̄ciues videtis. Facti sunt fra
tres xp̄i: vnde post resurrectionē suā
xp̄s ap̄ los fratres vocauit: dicens. Jo
han. xxx. Uade ad fratres meos &c.
facti sunt in aīa et corpore glorificati
Nam modo in aīa stolam felicitatis
accipiunt in futuro aut̄ in corpore sto
lam imortalitatis habebunt. Propter
ista tria dicitur Hester. viij. Judeis id
est sanctis deum constantibus et lau
dantibus nona lux oriri visa est: gau
dium honor et tripudium. Habebunt
es̄h ināgnū gaudium de angelica so
cietate: honorem immēsum de xp̄i fra
ternitate: et ināgnū tripudiū de cor
poris et aīe felicitate. Tertio gausse
sunt creature inferiores. i. sc̄ti patres
in limbo positi qui erāt ibi in magna
desolatione: et propter locum: qz erāt
in loco infimo qui debebant esse in lo
co supremo. i. in celo: et propter dam
num: qz erant in caligine inferni q̄ de
beant esse in visione dei: et p̄pter cō
fortium: qz habebāt demonum vicini
tatem qui debebant habere angelorū
societate: sed hodie exultauerunt val
de: qz xp̄s de loco infimo eos extraxit
et in sua ascensione eos in celum de
duxit: suam beatā visionem eis reddi
dit: et angelorū socios eos fecit. vñ di
cit de eis. Esa. xxxv. Gaudij & leticiā
obtinebunt: fugiet dolor et gemitus.

habuerunt eñ gaudium: qz affecti sunt diuine visid̄is aspectum. habuerunt leticiã: qz dimiserūt locū tā infimū et affecti sunt celū. fugit ab eis dolor et gemitus: qz euaserunt tam horrendum consortium demonum: et affecti sunt cōsortium angelorum.

In die sancto pasche. Sermo. j.

aria magda

lene et maria iacobi et salome emerunt aromata vt venientes vngerēt iesus. Mar. vii. Quis multe mulieres dñm sequerent: isti tres scipue veneūt: qz xp̄o plus obligate fuerūt ex eo q̄ multa beneficia ab eo receperant: maria eñ magdalēa multum xp̄o tenebatur: qz ab ea septem demonia eiecit: maria autem iacobi multū xp̄o tenebat: tū qz nepos suus erat: tū qz tres filios suos: scz Jacobum alphi. Symonē et Judā cardinales. i. ap̄los fecerat. Tertia maria scilicet filia salome: similiter xp̄m multū diligere tenebat: tum qz nepos suus erat: tum qz ipse duos filios suos. i. Jacobum et Johannem ap̄los fecerat. In presenti euangelio de duobus fit mentio. i. de sanctarū mulierum deuotione: et de angelica apparitione. A Deuotio aut̄ sanctarū mulierū in tribus attēditur. Primo in hoc q̄ xp̄m voluerunt vngere: vnde dñ. emerunt aromata. i. vnguenta aromatica: vt venientes vngerent iesum Sc̄do in hoc q̄ tēpestiue venerunt volentes ad monumētū accedere. vñ dñ. et valde mane vna. sab. 2c. Tertio in hoc q̄ dicit̄ q̄ monumentum desiderabant apertū iuente. vñ dñ. Et dicebant ad iuicem: quis reuol. nobis lapi. ab ost. mo. B Circa primum notandum q̄ ex magna deuotione volebāt corpus xp̄i vngere. Cōsuetudo eñ erat anti quitus corpora mortuorū inungere vt conseruaretur a fetore et vermīū corrossione: et ab incineratione: sed iste mulieres erant decepte: quia corpus xp̄i deitate erat balsamatus: et ideo si

per decē milia annoꝝ in terra iacuis set nō potuisset putrefieri nec icinerari nec a vermib⁹ corrodi. In hoc tñ sc̄re mulieres voluerūt ostēdere dilectionē mortuo quā habuerūt viuo. C Pauci eñ sūt q̄ amicū vere diligūt in vita: qz fere oēs amicū diligūt pp̄ sua nō propter se. Ecclia. vi. Est amicus soci⁹ mēse et non p̄manebit tpe necessitatis. Pauciores sūt q̄ diligunt in morte: imo sepe parentes filijs et filij parētib⁹ aduersant̄ i morte: qñ pro salute aie volūt aliqua ordinare. Paucissimi sunt qui diligunt post mortem: qz modicū et filius patris et pater filij et amicus amici obliuiscit̄. ps. Obluioni datus sum tanq̄ mortuus a corde. Idē perit̄ memoria eorū cum sonitu. Eorū eñ memoria perit̄ cum sonitu cāpanarū vel palmarū siue clamorū siue fletūū. Iste autē mulieres dilexerunt xp̄m in vita: qz sequebant̄ eum p̄dicantē Luc. viij. Sequebat̄ eū maria magdalena et alie mulieres q̄ ministrabant ei de facultatibus suis. Dilexerūt i morte: qz associauerunt eum i cruce p̄dētem. Joh. xix. Stabant iuxta crucē iesu mater eius et soror matris eius. Dilexerunt euz post mortem: qz voluerunt eum vngere in monumento iacentem: sicut dñ hic. B Sed mirum videtur q̄ beata h̄go cum istis nō iuit: sed domi remansit. Sup̄ hoc possunt tres cause assignari. Una est: qz mater sepulchrum filij recenter sepulti sine nimio dolore videre non posset. Sic beata virgo sepulchrum filij videre non potuisset cum gladius doloris eius animam perforasset. Et satis probabile est q̄ si ire voluisset Johānes eius custos non p̄misset: immo etiā ceteri apostoli dirisissent Johāni. Non permittas eā illic ire: quia si fuerit tñ ibi flebit et se mactabit qz fere se occidet. Sc̄da cā est: qz in pasche et sabbato tñ fleuerat et in tñ se mactauerat: qz sustinere nō valebat. Unde dicit Bern. q̄ oportuit q̄ inter manus discipulorum tanq̄ seminiua de cruce ad bos

In die sc̄to pasche. ser. i.

nisi propria deportaret Aug. Illa quippe
 pia in via dolore ciulās ē pectora
 dulcia p̄tundēs: ita ipsa viscera oīa
 fatigauerat mēbra. vt iā sc̄su deficiēs
 vix potuisset venire ad xp̄i fun̄. Ter
 tia cā est: q̄ iste mulieres corp̄ xp̄i in
 monumēto adhuc esse putabāt. Btā
 sūt h̄go sciebat q̄ ibi nō erat: s̄ q̄ iā
 resurrexerat: iō illuc ire nolebat. f̄
 Et pie credēduz est q̄ sibi añ oēs xp̄s
 apparuerat. Qd̄ pōt ostēdi tripliciter
 Primo per auctoritatem. Sedulius
 em̄ magnus et antiquus doctor ecclesie
 agens de xp̄i apparitione dicit. Sem
 per virgo manens huius se visibus a
 stans luce palā d̄is prius obtulit. Se
 cūdo p̄ ecclesie romane antiquā et p̄
 batā cōsuetudinē. Sūmus em̄ ponti
 fex ad sanctā mariam maiore in die
 pasche primā stationem celebrat: per
 hoc innuens ad beatā mariā primaz
 factā fuisse apparitionez. Tertio per
 quādē morale rationē. Deus em̄ pre
 cepit. honora patrē et matrem. Sed si
 esset alqs fili⁹ i vltimarinis partib⁹
 constitutus de quo mater intellexit
 q̄ mortuus esset: et tandem sanus
 rediens personas extraneas visita
 ret et ad matrē tribulatā vltimo acce
 deret: iste bonus fili⁹ nō esset nec ma
 trē honorasset. Sic etiā xp̄s matrem
 nō multū honorasse videt: si prius
 alios de sua resurrectione letificasset
 et tandem matri desolate apparuis
 set. Sc̄do deuotio istaz muliez ostē
 dit in hoc q̄ valde tempestiue volue
 rūt venire. Ideo dicit. et valde mane
 vna sabbatorū veniūt ad monumen
 tum orto iam sole. Sed si erat valde
 mane quō sol iam ortus erat. Ad qd̄
 dicendum q̄ iste mulieres erāt habi
 tātes in ciuitate. Sepulchrum autem
 xp̄i erat extra ciuitatē. Ipse autē val
 de mane surrexerunt. sed longa via
 erat et honestas dominas nō s̄ curre
 re: sed mature incedere. Et porte ci
 uitatis tarde aperiebantur: ideo iam
 ortus erat: sol q̄ ad sepulchrū perue
 nerūt. est ergo sensus: valde mane ve
 niunt. i. venire inceperunt: orto iam

sole. s. q̄ peruenērūt. f̄ Vel sol dupli
 citer d̄ ori. v. el p̄tū ad fulgorē suū
 qui d̄ auroza. vel p̄tū ad sperā suam.
 Priō mō nō sc̄do ortus erat sol. vñ d̄
 Aug. orto iā sole id est cū celū ab oriē
 tis pte albesceret. vel noie solis intel
 ligi xp̄s q̄ duplici fuit ort⁹ i hoc mū
 do. s. de matris vtero: p̄ natiuitatem
 penosam. et de sepulchro: p̄ natiuita
 tem gloriosam. S̄ Est ergo sensus
 valde mane veniūt. sed tñ verus sol.
 i. xp̄s qui prius ortus fuerat in hoc
 mundo natiuitate carnali: iam ortus
 erat natiuitate celesti. Tertio deuo
 tio istarum muliez consistit in hoc q̄
 monumētum apertū videre desidera
 bant: vñ dicebant. Quis reuoluet no
 bis lapidem ab ostio monumenti. 2c.
 Monumentum quidē tripliciter
 clausum erat: grandis lapidis ad os
 ei⁹ aduolutione sigilli impressione et
 militum armatorū deputatione. Et iō
 mulieres nō sperabant intrare se pos
 se: quia lapidem tā grandem cum ipse
 essent fragiles remouere nō possent.
 Et milites eas fugarēt et sigillū presi
 dis frāgere nō auderēt. Xp̄s autē q̄
 exiuit de clauso vtero m̄ris: et q̄ intra
 uit ad discipulos ianuis clausis: ipse
 exiuit de monumento lapide clauso:
 saluis sigillis et custodibus expaue
 factis. Postq̄ autē resurrexit angel⁹
 lapidem reuoluit: vt sic mulieribus
 aditū introeūdi daret. Et q̄ propter
 milites mulieres ire timuissent: adeo
 milites facti sunt sicut in ortui vt di
 cit Math. fuerūt em̄ ita exterriti ex
 terribili angelica visione sicut dicit.
 Math. ex monumēti tā subita aprio
 ne: et ex terre magna concussione: si
 cut em̄ d̄ Math. xxviij. Terremotus
 factus est magnus 2c. vt sc̄z milites
 ex terreret: vel vt terra de xp̄i resur
 rectione leticiā monstraret. Sicut em̄
 in passione mota est in signum tristi
 cie: sic in resurrectione mota est in si
 gnū leticie. vel sc̄dm glo. Ideo terre
 motus factus est: vt per hoc signifi
 caret corda terrenoz p̄ fidez passio
 nis et resurrectionis mouenda. 3

Sc̄do i euāgelio fit mētio de angeli apparitione: qui quattuor fecit erga istas mulieres. Nā p̄io p̄fortauit eas dicēs. Nolite expauescere. & In hoc em̄ cognoscit bon⁹ angel⁹ a malo: q̄ bon⁹ in p̄cipio terret ex suo fulgore in medio p̄fortat ex sua allocutiōe: in fine letificat ex imēsa p̄solatiōe. Malus aut̄ angel⁹ ec̄ouerso. In p̄cipio terret ex sua terribili visiōe. In medio decipit ex fallacia p̄missiōe. Et i fine cōtristat ex subsecuta deceptiōe.

L Sc̄do ex ipsas p̄fortatas & de resurrectione certificatas ad ap̄los destinauit: dicens. Ite dicite discipulis ei⁹ et petro: quia &c. Prima mulier fuit media inter serpentem et hōiem trahens ipsum ad perditionē. Secunda mulier. s. virgo beata fuit media inter deū et hōiem: faciēs nostrā reconciliationē. Iste aut̄ mulieres fuerunt medie inter angelū & ap̄los: annunciat̄s eis nostram saluationē. Jam non pōt hō cōqueri de muliere: q̄ si prima dannauit: secunda saluauit: tertia annunciauit. Si prima fuit cā mortis: sc̄da fuit causa vite: tertia nunciatrix salutis eterne.

M Tertio ipsas ad petrum specialiter misit cum subiunxit. Et petro. Petrum solum nominauit triplici de cā. Prima est quam ponit S. eg. dicēs. Petrū vocat ex nomine: ne desperet ex negatione. Si enīz notatum eum nō exprimeret qui magistrū negauerat venire inter discipulos nō auderet. Ideo specialiter dixit petro q̄ indignum se iudicabat discipulatu: q̄ ter negauerat: sed peccata nō necēt q̄n non placēt. Secūda cā est vt angelus sibi tanq̄ sūmo pontifici honorem deferret. Si em̄ quis pape vel collegio cardinalium lras mitteret papā notatum exprimeret: cardinales vero in genere proferret. Angelus igitur notatum petrum expressit tanq̄ summū: discipulos autem ḡraliter tanq̄ collegium. Tertia causa est q̄ petrus interpretat̄ agnoscens: seu disalciatus siue dissoluens. Ille em̄ x̄pm inuenitq̄ deū et se veraciter

agnoscit: qui affectus suos ab amore carnali disalciat: qui oēs colligationes impietatis a se dissoluit. Quarto angelus p̄ istas mulieres apparitionem x̄pi in galileā denunciauit: dicēs. Quia precedet vos in galileā: ibi eū videbitis sicut dixit vobis. **N** Ista autem apparitio facta est in galilea licet fuerit occultum: t̄n̄ propter mysteriū specialiter notat̄. Galilea enīz interpretat̄ transmigratio. X̄ps enīz dū esset in hac vita habuit mortalitatem in corpore: passibilitatē in aia: in vtroq̄ miseriam & penalitatem. Sed post resurrectionē facta est transmigratio: quia corpus transmigravit de mortalitate ad aiam: de passibilitate ad impassibilitatem. Corpus et aia de miseria & penalitate ad gloriam et felicitatem. Leo papa passionem x̄pi laudans dicit. Ruptis mortis vinculis infirmitas in virtutem: mortalitas in eternitatem: cōtumelia transiuit in gloriam quam nobis &c.

Eodē die sc̄to pasche. Sermo. ij.

Esum q̄ri-

tis nazarenū crucifixus surrexit non est hic. **S** ite dicite discipulis eius et petro: quia precedet vos in galileam. **A** Dominus i hac vita nobilem habuit societatem: sc̄z ap̄los et quasdam sanctas mulieres. Tempore t̄n̄ passionis quidam ab eo recesserūt: q̄stū ad corporalē associationē: fidē & amorem: sicut iudas. Alii aut̄ relinquerunt q̄stum ad corporalē associationē et fidē: sed non q̄stum ad amorē sicut ceteri ap̄li qui ip̄m reliquerunt et fidem amiserunt. Amorem t̄n̄ ei⁹ nō pdiderunt: q̄ etiā ip̄m defunctū amabāt. Alii ip̄m reliquerunt q̄stum ad fidē t̄n̄: sed nō q̄stū ad associationē: nec q̄stum ad amorē. Sicut sancte mulieres q̄ fidem pdiderunt: ipsuz t̄n̄ iuxta crucē associebāt: et eum defunctum amabāt. Virgo aut̄ beata ipsuz nō dereliquit: nec q̄stū ad societatem: q̄ iuxta crucē stetit: nec q̄stū ad fidē &

In die sancto pasche.

qz eā semp retinuit: nec quātū ad a-
 more: qz eū ppetuo amore dilexit. iste
 ergo scē mulieres quibus fidē pdidit:
 sēt tñ qz eū defūctū amabāt: idē ipz lun-
 gere volebāt. Quas angel⁹ allocut⁹
 est dicēs. Jesuz q̄ritis nazarenū cruci-
 fixum: surrexit non est hic. Itē dicite
 discipulis &c. In verbis igitur pre-
 missis quattuor ponuntur. Unum ex
 parte mulierum: scz querēdi studio-
 sitas qd̄ notatur cuz d̄r. Jesum queri-
 tis na. Scdo ex parte xp̄i ponuntur
 tria. s. eius magna charitas cū d̄r cru-
 cifixum. Tertio ei⁹ magna felicitas
 cū d̄r: surrexit non est hic. Quarto ei⁹
 magna pietas i hoc q̄ petro et cete-
 ris discipulis i galilea et alijs socijs
 voluit apparere: ideo subdit. Itē di-
 cite discipulis eius & petro: qz: surre-
 xit p̄cedet vos in galileaz. **B** Circa
 primum. s. studiositatem querentium
 mulierū. Notādū q̄ qd̄ā post passio-
 nem q̄sierunt xp̄m in mane sicut iste
 mulieres de quibus d̄r. valde mane
 vna sabbatorū &c. Et istis inuenire fu-
 it facile qz statim inuenerūt. Alij que-
 sierant eum in vespere sicut duo disci-
 puli qui aibant in emaus. sicut habe-
 tur. Luc. xxiiij. q̄ dixerunt mane no-
 biscū d̄ne: qz iam aduersascat &c. et
 istis inuenire fuit difficile / vnde dixit
 eis iesus. o stulti et tardi corde ad cre-
 dendum. Alij q̄sierunt eum in sero.
 de quibus d̄r. Joh. xx. Cum. esset se-
 ro &c. et istis inuenire fuit dubitabile.
 Unde d̄r Luc. xxiij. vbi agitur de ista
 apparitione. Conturbati vero et con-
 territi existimabant se sp̄m videre
 Alij q̄sierunt ip̄m i nocte: sicut mili-
 tes positi ad sepulchrū: vt eius corp⁹
 noctib⁹ custodirent: et istis inuenire
 fuit impossibile. Per mane intelligi-
 tur iuētus: illi igitur xp̄m q̄runt i ma-
 ne qui ad xp̄m p̄uertunt i iuēntute:
 et istoz inuentio habet facilitatem:
 qz de facili xp̄m inueniunt. Prover.
 viij. Qui mane vigilauerit ad me in-
 ueniet me: tales qd̄ē sunt mollis cera
 qz de facili ad bonum ducuntur. ps.
 factū est cor meus tanq̄ cera liq̄scens

in medio v̄tris mei. Sūt sicut recēs
 testa: qz semp i bono p̄seruātur. Pro-
 uer. xxij. Adolescēs iuxta viā suā: et
 cū senuerit nō recedet ab ea. Sunt si-
 cut nouella & gracilis h̄ga: qz de faci-
 li ad oē bonū flectunt. ps. Quoz filij
 sicut nouelle plantatiōes i iuēntute
 sna. Per vespere stelligit̄ senect⁹: illi
 igit q̄rūt in vesp̄e q̄ p̄uertunt i sene-
 ctute. Et istoz p̄uersio habet difficul-
 tatē: qz difficile p̄uertunt q̄ in malo in-
 ueterant. Unde postq̄ p̄pheta dixit
 in p̄sona iuuenum. factū est meū cor
 tanq̄ cera liq̄scens subdit i p̄sona se-
 num. Aruit tanq̄ testa virt⁹ mea: ta-
 les em̄ ab oī humore gr̄e exiccantur
 ideo d̄r. Aruit tanq̄ testa virt⁹ mea &
 vix vel nūq̄ p̄fitent̄: ideo subditur. et
 lingua mea adhesit faucib⁹ meis: & se-
 pe in pctis suis moriuntur ideo subdi-
 tur. Et i puluerē mortis deduxisti me
 .i. deduci permisi Per sero vbi est
 finis diei: intelligitur mors que est fi-
 nis vite: illi ergo in sero xp̄m querūt
 qui i extremis ad deū redire volunt
 et istoz cōuersio h̄z dubitatē. vnde
 Aug. in lib. omej. fidelis bh̄ viuens
 securus hinc exit: agēs penitentiam
 ad vltimam et recōciliatus si secur⁹
 hinc exit: ego non sum securus. **C** 3o
 autem sanctus Aug. dubitat de his
 qui penitent in morte: quia quidam
 penitent tñ timore pene: qd̄ā amore
 iusticie: qd̄am ex p̄sideratiōe vtriusq̄
 cause: et tales potius videntur peni-
 tere timore pene q̄ amore iusticie: tō
 eoz penitētia dubia esse videtur. per
 noctē intelligitur obscuritas inferna-
 lis. Illi igit querūt xp̄m in nocte qui
 volunt eum querere post mortem in
 eterna damnatione: taliz inuentio
 habet impossibilitatē. Unde de tali-
 bus dicit̄ Proverbi. s. Tunc innoca-
 bunt & non exaudia: mane consurgēt
 et nō inuenient me. **D** Dānati quidē
 inuenient deū et nō inuenient. Deus em̄
 est i mundo per m̄iam / in celo p̄ glo-
 riam / in inferno per iusticiam. Nō po-
 terunt igit deum inuenire per m̄iam:
 quia hoc modo est in mundo nec per

Sermo secundus.

gloriam: quia hoc modo est in celo: sed inuenient eum in inferno per iusticiam ut indicet et torquetur: quia hoc modo est in inferno. Secundo ponitur immensa charitas: cum dicitur crucifixum. Ipse enim ex infinita charitate mori voluit. Joh. xv. Maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quam pro amicis suis. Et ponitur hic ultimum signum amoris: amor enim per quattuor signa potest manifestari. Primo per verba quasi efficitur abundat in amore: tunc os abundat in sermone. Luce. vi. Ex abundantia cordis os loquitur. Secundo per collata beneficia: et illud est maius signum quam primum: multi seruirent verbis quam non seruirent rebus suis: de isto signo dicitur. I. Joh. iij. Non diligamus verbo neque lingua: sed opere et veritate. Tertio ostenditur per obsequia personarum: et illud est maius signum quam primum vel secundum. Multi enim seruirent de substantia sua qui non seruirent de persona sua. De isto signo dicitur Gen. xix. Seruiuit Jacob pro Rachel septem annis. Quarto manifestatur per aduersa: quando scilicet quis pro amore amici se morti exponit: et illud est ultimum signum amoris ultra quod non est aliud inuenire. Multi enim darent personam suam ad seruandum qui non darent animam suam ad mortem: ideo dixit dominus: maiorem hac dilectionem nemo habet etc. In hoc igitur quod Christus pro nobis crucifigi voluit et mori infinitam nobis charitatem ostendit. Tertio ponitur in Christo magna felicitas: cum dicitur: surrexit non est hic. Alii sancti non resurgunt: sed suscitantur. Christus autem surrexit: quia virtute propria se excitauit. Joh. ii. Soluite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud. I. Ista potentia fuit infinita: quando scilicet mortuus suscitauit semetipsum. Inuenimus enim quod aliqui uiuus suscitauit mortuum: sicut petrus thabitam. unde habetur Act. ix. Aliquando mortuus suscitauit mortuum: sicut helyseus mortuus suscitauit alium mortuum. ut habetur. iij. Reg. xij. sicut nunc inuenit quod aliquis mortuus suscitauerit seipsum. Christus autem uiuus suscitauit mortuos: sicut Lazarum mortuum suscitauit mortuos. quia multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt sicut dicitur Matth. xxvij. et in super mortuus suscitauit seipsum. Joh. x. Potestatem habeo ponendi animam meam: et iterum sumedi eam. S. Quarto in eo fuit magna pietas: in hoc scilicet post suam resurrectionem petro et aliis discipulis tribulatis apparuit: licet enim Christus deposuerit omnem miseriam et mortalitatem: tamen non deposuit misericordiam et compassionem: immo post passionem factus est magis est passibilis et misericors: ex eo quod in seipso nostras miseras est expertus. In firmitates namque corporales: aliter cognoscit medicus theoreticus: aliter bonus practicus: aliter infirmus. Theoreticus enim cognoscit infirmitatem suam artem et peritiam. Practicus cognoscit eam per exercitationem longam. Infirmus cognoscit eam per experientiam. Sed si esset aliquis medicus qui esset bonus practicus et infirmitates sepe expertus: iste quidem infirmitatibus multum esset misericors et compassibilis. Talis est dominus noster Iesus Christus. Ante incarnationem quidem sciebat nostras miseras per quandam theoreticam. id est per suam eternam sapientiam: et ideo multum erat misericors pater. Quomodo miseretur pater filiorum miserum est dominus tuus. se. quasi ipse cogit. si. no. Post incarnationem vero sciebat miseras nostras per quamdam in practica et exercitatione longa: quia triginta tres annos iter nos practicauit et exercitauit: et ideo magis misericors debuit esse. Sed de quibusdam cogit dominus: dicens per prophetam. Contritus sum in exercitiis meis. ac si dicat Christus de tribus aristoteli. Primo quasi exercitatio mea non habet effectum: id est contritus sum in exercitiis meis. Secundo plus valet inimici mei suggestio quam mea inspiratio: ideo est et contritum suum a voce inimici. Tertio quasi opere me peccatorum

Feria. ii. post pascha.

tribulare et punire: ideo subdit: et a tribulatione pctōis. Tandem sciuit humanas miserias p̄ experientia: q̄ eas in suo corpore est expertus: ideo dicit̄ heb. iij. Non habebimus p̄torem qui nō possit cōpati infirmitatibus nostris: tēta. aut̄ p̄ oia pro similitudine absq̄ pctō. Ibidē. v. et quidem cum esset filius dei didicit ex his que passus est obediētiam et consummatus factus est oibus obtemperātibz sibi causa salutis eterne.

Cferia sc̄da post pascha. Sermo. i.

Per solus peregrinus es in hierusalē Lu. vlti. Quāuis xp̄s in propria p̄sona venisset et oim dñs eēt: tñ in mūdo voluit cōuersari sicut peregrin⁹: iō nūllā domū propriā habere voluit in hoc mūdo: si alijs nasceret̄ in hoc mundo in peregrinatione oporteret q̄ in aliena domo nutriret̄: postq̄ autem creuisset oporteret q̄ in aliena domo cōuersaretur: si moreret̄ in peregrinatione oporteret q̄ in alieno monumēto sepeliret̄. **A** Ita etiā xp̄s fuit peregrinus: nā in aliena domo fuit natus in aliena conuersatus: in alieno monumēto fuit sepultus: et ideo fuit vere peregrinus: ideo ipse Luce. ix. dixit. Vulpes foueas habēt: et volu. ce. iij. filius aīa hoīs nō h̄z vbi caput suum reclinet: ac si dicat: ego in morte nō habui foueā sicut vulpes vbi possem sepeliri: ego in vita non habui nidū. i. domū sicut volucres vbi possem hospitari. Ego in natiuitate non habui cervical vbi caput meum potuerim reclinare. **B** Ut aut̄ melius videamus qualiter xp̄s fuit peregrin⁹ notādum est q̄ xp̄s fuit peregrinus q̄tū ad habitū quē assumpsit: q̄tū ad vias quas fecit: q̄tū ad hospitia que intrauit: q̄tū ad pericula que sustinuit: q̄tū ad insignia que reportauit. Primo d̄f peregrinus q̄tū ad habitū quē assumpsit: ip̄e enī habuit sclauinā / habuit scarcellā / pi-

leum et baculū: per sclauinā intelligit̄ eius caro quā virgo beata in vtero sibi fecit. i. Reg. ij. Tunicā parua sibi faciebat mater sua. Ista sclauina fuit primo albuissima. i. purissima de purissimis sanguinibus virginis facta. Unde dixit xp̄s de se albis q̄ habēt sclauinas id est corpora sua pura. Apo. iij. Ambulabunt mecum in albis etc. Deinde ista sclauina facta est in cruce rubea: q̄ tota fuit sanguine aspersa. vnde angeli admirantes dicebant. Esa. lxiij. Quare rubrū est indumentū tuū sicut calcantiū in torculari. **C** Ultimo facta est sclauina ista tota nigra: q̄n sc̄z i cruce remansit mortua et liuoribus plena. Apo. vi. Sol fact⁹ est niger sicut saccus cilicinus. Per scarcellā intelligitur eius ala. Peregrini enī in scarcella solent portare argentū. Ala aut̄ xp̄i fuit plena argēto. i. triplici thesauro. i. gr̄e / sapiētie / et glorie. Joh. i. Vidimus gloriā ei⁹. Ecce primus thesaurus. Plenū gr̄e. Ecce sc̄ds thesaurus. Et veritatis. Ecce tertius thesaurus. Hoies enī erant a celesti gloria exclusi: ideo portauit thesaurū glorie p̄ quē eos ad gloriā reduceret. Erāt dei inimici: ideo portauit thesaurū gratie p̄ quē eos deo patri recōciliaret. Erāt ceci et tenebris obuoluti nesciētes viā inuenire q̄ ducit ad patriam: ideo portauit thesaurū sapiētie p̄ quē eis viam celestis patrie demonstraret. Tertio assumpsit pileū. i. coronā spineam. Solent peregrini portare pileū cōtra estū ventum et pluuiā. Sic consideratio illius corone spinee nobis debet esse in vmbra culum ab estu voluptatis vt refrigeremur: quia sicut dicit Aug. Nō decet sub spinoso capite membrū fieri delicatum. Debet esse in defensionē a pluuiā tribulationum vt alleuientur. **Q**: sicut dicit Grego. Si passio xp̄i ad memoriam reducitur nihil est q̄ non equo alio tolleret̄. Debet esse in absconsonē a v̄to tentationū. vt ppulsetur. **Q**: signatur M̄eri. xxi. vbi d̄f ad visionem serpentis enei in parillo suspensi saluabunt̄ illi qui a serpentibus per

Sermo primus.

cutiebant. De his tribus dicit Esai. iij. Tabernaculum erit in umbraculo diei ab estu: i. absconditum a pluvia et a turbine. **¶** Quarto assumpsit baculum quod quae intelligitur crux. Peregrini enim utuntur baculo in sustentatione: ad fluuium transuadationem et malarum bestiarum percussione. Sic Christus per baculum crucis hoies tribulatos sustentat ne fatigentur. Heb. xij. Recogitate eum qui tale sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem: ut non fatigemini animis vestris deficientes. **¶** Secundo per baculum crucis fluuium istius mundi transiit et ad patriam peruenit. Gen. xxxij. In baculo meo transiit iordanem istum. Lu. vlti. Oportuit Christum pati: et ita intrare in gloriam suam. Tertio per baculum crucis diabolus percussit. Esai. xxx. A voce domini pauebit assur virga percussus. Ideo demones ipsum baculum crucis timent. Christosomus. Ubique demones baculum crucis videt: territi fugiunt timentes baculum quo plagam acceperunt. **¶** Secundo peregrinus Christus dicitur: propter viam quam fecit. Solent peregrini diligere vias planas: et odire ascensus vel descensus. Iste autem peregrinus nihil habuit de plano: sed tota via sua fuit descensus vel ascensus. Primo enim fecit magnum descensum: quoniam scilicet de celo venit in mundum. Jo. xvi. Exiui a patre et veni in mundum. Deinde fecit magnum ascensum: quoniam scilicet de mundo ascendit in patibulum. Jo. iij. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis. Deinde fecit magnum descensum: quoniam scilicet de cruce descendit in lymbum. Inde fecit magnum ascensum: quoniam scilicet de lymbo rediens et de sepulchro resurgens ascendit in celum. Ephe. iij. Qui descendit: ipse est: et qui ascendit super omnes celos. Vita presens est via quedam in qua nullus fere vult habere aliquam difficultatem in ascendendo. i. in aggrediendo aliqua difficultas: nec in descendendo. i. sustinendo aliqua aduersa: sed tantum ire per planum. i. habere omnia prospera et delectabilia. Sed quicumque non vadit post Christum

errat: quia ipse est via veritas et vita. **¶** Quattuor sunt que non permittunt in via errare: scilicet ferramentorum impressio. Unde dicitur in vulgari. Tene viam ferratam si vis habere viam rectam. Secundum est crucis erectio: quia cruce in via recta eriguntur. Tertium est ramorum et plantarum reflexio. Quartum est lapidum aggregatio. Et quia Christus est via voluit habere ista quattuor insignia. Habuit enim ferramenta. i. quattuor vulnera in corpore suo cum ferramentis impressa. Habuit crucem quam super humeros baiulauit: et super quam ascendit. Habuit reflexionem plantarum. i. coronationem spinarum. Habuit aggregationem lapidum quia iudei pluries eum lapidare voluerunt. Qui igitur non vult errare Christum sequatur. Quia est via ubi sunt ista quattuor insignia que non iuuat per vias planas: scilicet asperas. Qui igitur non vult sustinere asperas: sed omnia vult habere prospera: constat quia multum errat in via. Tertio Christus dicitur peregrinus propter hospitia que intravit. Solent peregrini ter in die intrare hospitium: scilicet in tertia ad prandendum. In meridie ad bibendum et quiescendum. In sero ad cenandum et dormiendum. **¶** Sic iste peregrinus tria hospitia habuit. Primum fuit uterus virginis gloriose. Et istud hospitium intravit in tertia. i. in Martio: qui est tertius mensis a Ianuario. Vel in tertio tempore: scilicet gratie. Primum fuit tempus nature. Secundum legis scripte. Tertium legis gratie. In isto hospitio Christus prandium fecit: habens carnem virgineam pro cibo: et sanguinem pro potu. Et istum cibum et potum dat nobis. Joh. vi. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Secundum hospitium fuit patibulum crucis. Et illud hospitium ad litteram ingressus est in meridie ubi bibit quando dixit sitio. Sed tamen quia iudei obtulerunt ei acetum: cum gustasset noluit bibere. Ibi requieuit: quando inclinato capite tradidit spiritum. Ideo dicitur in Cantico. i. Indica mihi ubi cubas ubi pascas in meridie. Tertium hos-

Fe. ii. post pascha Sermo. ii.

spitū fuit sepulchū ubi dormiuit ps. Ego dormiui ⁊ somnū cepi. Ibi etiam cenā fecit omnibus sanctis hester. i. Assuerus rex tertio anno imperij. i. tertio tpe gratie fecit grāde pūitum cūctis principib⁹. i. patriarchis pphētis ⁊ aplis: ⁊ suis pueris. i. virginib⁹ puritatē seruātibus fortissimis persarum. i. martirib⁹: ⁊ medox inclitis. i. cōfessorib⁹ prefectis puinciarū. i. angelis. **¶** Quarto dī peregrinus q̄ tū ad pericula: q̄ sustinuit. Solēt peregrini sustinere pericula: q̄q̄ a socis qui eos pdūt: q̄q̄ ab hospitibus qui eos occidūt: q̄q̄ a latronibus q̄ eos expoliant. Sic ⁊ xp̄s a suo socio: scz a iuda fuit tradit⁹ Mat. xxvj. Amen dico vobis: q̄ vnus vestrum me traditurus est. A iudeis inter quos fuerat hospitatus: a quibus fuit vulneratus et occisus zachā. iij. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum et dicit. His plagatus sum in medio eorum qui diligebant me. A militibus a quibus fuit vestibus expoliat⁹ Jo. xix. Milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta sua ⁊ fecerunt quattuor partes vnicuiq̄ militi partem ⁊ c. ps. Diuiserūt sibi vestimenta mea ⁊ c. Insuper et super vestē meam miserunt sortem. **¶** Quinto dicitur christus peregrinus ppter insignia que reportauit. Solent peregrini quedam insignia in scalina portare ad ostendendum q̄ peregrinationem suam compleuerunt: ⁊ vt homines cito moueantur ad benefaciendū eis: ⁊ vt securius per viam incedant contra timorem hostium. Sic xp̄s ad patrē rediens cicatrices in carne retinuit. Primo in ostensionem paterne obedientie. Pater em̄ sibi cōmisit: vt humanū genus sua passione redimeret. Ut igitur patri ostenderet q̄ op⁹ sibi iniunctum consummauerat cicatrices tenuit. Jo. xvij. Opus consummaui quod dedisti michi vt facerem. Secūdo i prouocationē paterne misericordie: vt scz his patri ostensis eū ad misericordiā p̄ocet: nobis bene-

faciat et miam suam nobis impēdat Heb. vi. Intrauit Iesus in ipsum celum. vt appareat nunc vultui dei. p nobis. i. Johā. ij. Aduocatum habemus apud patrem iesum xp̄z iustum: ⁊ ip̄e est propiciatio pro peccatis nostris.

Tertio in signum nostre securitatis nobis acquisite: ne scilicet de cetero hostes i via timeamus. Sicut em̄ hostes timent ⁊ fugiunt quando vident vexilla alicuius regis: sic demones timent et fugiūt q̄ vident crucis signaculum. Esa. xij. Super montē caliginosum: ad est diabolū leuate signū. **¶** Eadē feria. ij. post pascha. Ser. ij.

Surrexit dominus vere et apparuit symoni. vbi vel q̄ dñs symoni apparuit nō de terminatur. Quidam tñ dicunt q̄ q̄ ipse cū Johāne ad monumētum cucurrit. vt habet Joh. xx. Tūc xp̄s cū a monumento rediret sibi in via apparuit. In hystoria tamen scolastica dicit q̄ q̄ petr⁹ xp̄m negauit pre nimio dolore ⁊ tristitia fugit i quandaz foueam que gallicantus dicitur: ⁊ ibi per tres dies in lachrymis fuit. Et potest esse q̄ ibidem xp̄s sibi apparuit. Quicquid aut sit de tēpore vel loco: certum est q̄ sibi apparuit. Itēo dicitur. Surrexit dñs vere et apparuit symoni. **¶** In quibus verbis ostenditur q̄ xp̄s surrexit potenter veraciter: et apparuit misericorditer. Potēter quidem surrexit: cum dicitur dñs Nam dñs est nomen potestatis. Cuius autem resurrectio est tātē potestatis q̄ est causa efficiens nostre resurrectionis: que fit in presenti et que fiet in futuro. Resurrectio nostra que fit in presenti est nostra iustificatio. Et dicitur resurrectio prima. Apoca. xx. Beatus qui habet partem in resurrectione prima. Resurrectio que fiet in futuro est corpoꝝ resuscitatio. Et dī resurrectio secunda. Ad secundā nemo potest resurgere nisi prius surrexit resurrectione p̄ma. Unde dicitur

Sermo secundus.

Osee. vii. Uiuificabit nos post duos dies: et in die tertia suscitabit nos. **B** Ad resurrectionem quidē primam duo dies requiruntur: scilicet ablutio culpe et collatio gratie. Ad resurrectionem uero secundam tres dies requiruntur scilicet ablutio culpe: et collatio gratie plummate: et depositio omnis milerie. Resurrectio igitur christi rāte est potentie: quia est causa effectiua utriusque resurrectionis prime et secunde. Faciet enim in fine mundi resurrectionem secundam: scilicet corporum nostrorum resuscitationem. i. Corin. xv. Quoniam quidē per hominē mors: scilicet per adam et per hominē resurrectio mortuorum: scilicet per christum. Quotidie autē facit resurrectionem primam que est per iustificationem in qua peccator a culpa resurgit et ad gratiam dei redit Rom. iiii. Traditus est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationem nostram. Ista autem resurrectio oportet quod sit integra: ut sicut homo in secunda resurrectione resurget cum toto corpore: sic in prima resurrectione oportet quod resurgat cum toto corde: ut sicut in secunda resurrectione nichil deest de ueritate nature humane quod non resurgat ad gloriam: sic et in prima resurrectione nichil sit in corde quod non resurgat ad penitentiam. **C** In corde quidem quattuor potentie considerantur: scilicet intellectiua: memoratiua: effectiua: et operatiua. Sunt igitur quidam qui intellectiuam suam dant deo: memoratiuam dant peccato: affectiuam dant mundo operatiuam dant diabolo. In talibus tres partes sunt mortue: quarta uiuit: et ideo integraliter non resurgunt. Dant quidam suam intellectiuam deo: quia in ipsum credunt per fidem. Tales sunt demones Jacob. ii. Tu credis: quia unus est deus et bene facis: et demones credunt et contremiscunt. Memoratiuam dant peccato de aliquibus immundicis memorando: et delectando. Tales sunt illi qui dicebant. Nume. xi. In mentem nobis ueniunt cucumeres et pepones porri et cepe et

alia. Cucumeres et pepones frigidus sunt. Porri et cepe sunt calore accessiua et hec omnia sunt uilia. Eodem modo peccata sunt uilia et frigida: quia igne amoris dei extinguunt. Sunt incensiuia: quia mala concupiscētia accendunt. Sunt omnia uilia quia animam uile faciunt hie. **Q**uod uilis facta es nimis iteras uias tuas. Affectiuam dant mundo querentes diuitias: diligentes delicias et honores: cum tamen dicatur. i. Joh. ii. Nolite diligere mundum: neque ea que in mundo sunt. **D** Exponit Johannes duas causas quare mundum diligere non debemus. Una est quia amor mundi non potest stare cum amore dei. Unde subdit. Si quis diligit mundum non est charitas dei in eo. Alia est: quia amor mundi breuis est et cito transit ideo subdit. Et concupiscentia eius. Operatiuam suam dant diabolo: quia faciunt opera grata diabolo Jo. viii. Vos facitis opera patris uestri. Que autem sunt opera subdit. Ille homicida erat ab initio cum loquitur mendacium: ex propitijs loquitur. Dicit etiam Sapient. ii. Inuidia diaboli: mors intrauit in orbem terrarum. Dicitur etiam Job. xli. Ipse est rex super omnes filios superbie. **E** Ex quibus uerbis habetur quod uerba diaboli sunt occidere: mendacia dicere: inuidere: et superbire. Ut igitur homo integraliter resurgat: oportet quod deo totum tribuat: ut scilicet uiuat in intellectuua. in deum ueraciter credendo. Uiat in memoratiua: christi passionem et dei beneficia memoriter retinendo. Uiat in affectiua semper deum super omnia diligendo: uiuat in operatiua pietatis opera faciendo. Secundo christus resurrexit ueraciter: cum dicitur. Surrexit dominus uere. Sic et peccator debet ueraciter a peccato surgere: et in gratia uiuere: quod autem homo ueraciter uiuat duo sunt signa: scilicet sensus et motus. **N**otandum est autem quod spiritus coniungit: aliquando spiritum ad motum terram: sicut quando aliquis spiritus aliquod corpus assu-

Fe. ii. post pascha Sermo. ii.

mit. Aliqñ quātum ad sensum tm̄ si-
cut dicit Aug. q̄ spū mali sunt cōiun-
cti igni infernali non dantes igni mo-
tum: sed recipientes ab illo igne sen-
sum nullū em̄ illoꝝ corpoꝝ est viuū.
Aliqñ cōiungit̄ spūs corpori q̄tū ad
sensum ⁊ motū: sicut aīa rōnalis p̄iun-
gitur corpori organico: ⁊ illud corpus
est viuū. Est tm̄ quoddā corpus qd̄ nō
habet sensum neq; motū sicut lapis q̄
nec sentit nec mouet̄ p̄ se. Si q̄s igit̄
vult scire si veraciter a pctō resurre-
xit: et si veraciter viuūt videat si ha-
beat sensum vel motū. Sunt em̄ qdā
qui habent sensum tm̄. i. fidē per quā
de deo recte sentiunt: sed non habent
motū: q; per bona opera nō mouent̄:
sicut mali xp̄iani. Isti nō sunt viuū: sed
mortui. q; sicut d̄r Jacob. ij. fides si-
ne operib; mortua est ⁊c. Alij sunt qui
non habent sensum: q; de deo veraci-
ter non sentiunt. Uident̄ tamē habe-
re motū: q; vident̄ facere aliqua ope-
ra de gñe bonoꝝ. sicut heretici. Isti si-
militer sunt mortui: s; aliquibus vide-
antur viuūt Apoca. ij. Scio opera tua
q; nomen habes q; viuas et mortuus es.
Alij sunt qui habent sensum fidei
recte et motum operatiōis bone sicut
boni xp̄iani. Isti veraciter surrexe-
runt ⁊ viuunt seruantes. illud qd̄ dicit̄
Titū. ij. Sobrie ⁊ pie ⁊ iuste viuamus
in hoc seculo. Isti viuunt sobrie q̄tū
ad seip̄os. pie: q̄tū ad deum. Et iu-
ste: q̄tū ad primū. Alij sunt pessimi
et indurati: qui nec deo: nec de futura
vita fidem habent/ nec per bona ope-
ra se exercēt. Tales sunt similes sta-
tus: ⁊ lapidibus: qui nec habent sen-
sum/ nec motum p̄s. Simulachra gen-
tium argentum et aurum opera ma-
nuū hoīm. Idem. Os habēt ⁊ non lo-
quent̄. **S** Tertio xp̄us apparuit
misericorditer: q; apparuit symoni.
Petrus quidē ex eo q; xp̄m negaue-
rat ī multa tribulatione erat et flere
nō cessabat. Magna ergo mis̄a ⁊ pie-
tas xp̄i fuit: q; discipulū negatē ⁊ tri-
bulatū non desperit: s; specialiter sibi
apparuit ⁊ eum benigne ⁊ solat̄ fuit.

fecit xp̄s cōtra humanā cōsuetudi-
nē. Hoies em̄ tria mala inducere p̄sue-
uerant. Primo obliuionē. vñ d̄r Gen. **xli.**
Qd̄ pincerna pharaonis succedā
tib; p̄spertis oblit̄ est interpretis sui.
Secdo inducūt elationē. Siero. Ple-
rūq; si ad regiminis culmen quis eru-
pit in eleuationem p̄tinus cōmutat̄.
Sicut saul qui indignum prius se con-
siderans fugerat: mox vt regni gu-
bernacula suscepit: intumuit. Unde
etiā vulgariter d̄r q; honores mutant
mores. Tertio inducunt incompassio-
nem: q; magnates principes parū ad
pauperes sunt compatientes. Unde
Amos. **vj.** Optimates capita populo-
rum ingrediētes p̄opatice domū dñi
⁊ nichil p̄patiebant̄ super contritiōe
domus ioseph. Xp̄s vero post resurre-
ctionem suam sic exaltatus fuit q; ce-
li et terre potestatem accepit Mat. **h.**
vl. Data est michi oīs potestas in ce-
lo et ī terra. Et tm̄ tanta eius exalta-
tio non induxit ipsum in aliquā obli-
uionē. Non etiā pauperum suoꝝ ha-
buit obliuionē: s; benignam recorda-
tionem: et ideo benigne visitauit. **H**
Deus em̄ suoꝝ fidelis obliuisci nō
potest tribus de causis que ponunt̄.
Esa. xli. prima est p̄pter maternum
affectuz. Unde dicitur. Nunquid obli-
uisci pōt mulier infantē: suum: vt non
miseretur filio vteri sui: et si illa obli-
ta fuerit: eo tament nō obliuiscar tui.
Secdo p̄pter memoriale perpetuum.
Unde subdit̄. Ecce in manibus meis
descripsi te. Tertio propter sollicita-
tionem assiduam. Angeli em̄ q; sunt
dati nobis in murum contra hostes:
semper p̄ nobis deū sollicitant. vnde
subditur. Muri tui corā oculis meis
semper. Secdo nō induxit in eū aliquā
electionem: sed solitam seruauit hu-
militatem. vñ dixit Magdalene. **Jo.**
xx. Uade ad fratres meos et dic eis.
Ascendo ad patrē meum ⁊ patrē ve-
strum ⁊c. In hoc q; parue mulieri tā
familiariter loqui voluit: et ipsam
nunciam destinauit: notatur magna
hūilitas. In hoc q; eos fratres vocat

Sermo primus.

notatur magna equalitas. in hoc q̄ dicit ad patrē meū & patrē vestrū notatur magna ̄munitas. X̄ps igitur sic exaltat⁹ nullā habuit elationē: q̄ tantam habuit humilitatem: equalitatem: & ̄munitatem. Tertio nō induxit in eo aliquas incōpassionē: sed potius magnā suavitē compassionē oibus discipulis apparēdo. Specialiter petro magnā ostendit cōpassionē: q̄ magnā habebat tribulationē. Intantū em̄ de negatione sui dñi doluit: q̄ tota vita sua i lachrymis fuit. Unde dicit Clemēs q̄ intantum flebat q̄ tota facies sua ex lachrymis videbatur esse adusta. Unde etiam sudarium in sinu habebat quo fluētes lachrymas detergebat. Insuper q̄n aliquē gallū cātārē audiebat lachrymas continere non poterat. Quis sic tribulatus erat ideo ch̄ustus sibi specialiter apparuit: & eum benigne consolatus fuit.

Cferia tertia post pascha. Ser. j.

Stetit Iesus in medio discipulorum suorum & dixit Pax vobis. Luce. vi. A dñs noster iter suos discipulos tria specialiter habuit in usu. s. in medio eorum stare pacem eis semp offerre & si aliqui turbabant eos statim recōciliare. Ista tria in euangelio denominantur. Primo enim in medio discipulorum stetit. Ipe quidem semper mediū dilexit. Nā in natiuitate stetit i medio duorum animalium. In morte stetit in medio duorum latronum. Post resurrectionem sicut in medio discipulorum sicut dicit hic. Per hoc nos instruit q̄ in oibus opibus nris debemus tenere mediū & fugere extrema. Aliter em̄ ipsa opa non essent fructuosa: q̄ omēs fructus sunt in medio. **B** Et ponamus exēpla in virtutibus cardinalibus & theologiceis. Prudentiā quidē circumstant duo extrema: vnū p modum excessus. s. nimia curiositas. Alio p modum defect⁹. s. fatuitas. Prudentia vero tenet mediū non declinans ad

extremum curiositatis vel fatuitatis. Iusticiam circumstant duo extrema. Vnum per modū excessus: scilicet nimia seueritas. Alio per modū defect⁹: s. nimia lenitas. Iusticia vero tenet medium: nō declinās ad extremum seueritatis nec nimie lenitatis. Temperantiā circumstant duo extrema. Vnum autē per modū excessus: scz gulositas. Alio p modum defectus. s. nimia extenuatio. Temperantia ho t̄z mediū nō declinās ad extremum gulositatis: nec nimie extenuitatis. Fortitudinē circumstant duo vicia. Vnū p modū excessus. s. credulitas. Alio per modū defectus: s. pusillanimitas. Fortitudo vero stat in medio non declinans ad extremum crudelitatis vel pusillanimitatis. Similiter fidē circumstant duo extrema. Vnū p modū excessus: s. nimia leuitas: q̄n scz hō nimis ē facilis & leuis ad credēdū oia q̄ audit. Alio p modū defect⁹: s. nimia tarditas. Fides aut t̄z mediū: q̄ credit credēda: & iō nō declinat ad extremū leuitatis nec tarditatis. s. i. r̄ spē circumstant duo vicia. Vnū p modū excess⁹. s. nimia presumptio. Aliud p modū defect⁹: s. despectio. spes at t̄z mediū q̄ spat spanda: & non sperat nō speranda: & nō declinat ad extremū presumptōis nec despectōis. Charitas aut non h̄z aliquo extremū per modū excessus: q̄ nullus posset deū diligē nimis iō x̄ps in medio stabat vt instrueret q̄ semp in nris operibus mediū teneamus. **C** Sc̄bo x̄ps pacē discipulis obtulit dicens pax vobis. dicit aut iohānes q̄ i ista apparitiōe & i alia quā fecit i octauo die: x̄ps ter dixit eis: pax vobis. Ad notandū q̄ hō dz h̄re pacē in corde: in ore: & in ope. Pax cordis est q̄ es & tranquillitas mentis cū deo: de q̄ dicit Iohannis. xvij. In mūdo p̄saram habebitis in me autem pacem. Sed notandū q̄ quidā sunt qui h̄nt pacem & quietem cum deo in mente & non corpore: vt serui dei qui iugus ch̄usti accipiunt carnē suam mortis

Feria.iii. post pascha:

ficando sed in deo quiescunt mentem suam a malis fantasmatibus conferuando. De talibus dicitur Mathei ix. Tollite iugum meum super vos: et iue. re. a. vest. Illud autem sabbatum est illud de quo dicitur Leuiti. xvi. Sabbatum requiescit est: et affliget alas vestras religione perpetua. Alij sunt qui habent pacem et quietem in corpore sed non in mente sicut peccatores: de quibus dicitur Iere. xlvij. Requieuit in fecibus suis. Luce. xi. Anima mea habes multa bona requiem. et. sed non possunt quiescere in mente: quia sicut dicitur Esa. lviij. Cor impij quasi mare feruens quod quiescere non potest. Ista tale requiem demones derident. Treno. i. Vide est eam hostes et deriserunt sabbata eius. Alij sunt qui habent pacem et quietem in mente et corpore sicut beati. Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiducie et in requie opulenta. Iste est sabbatum requies de quo dicitur Esa. vlti. Erit sabbatum ex sabbato et ex requie mentis puenitur ad requiem eternitatis. Alij sunt qui non habent pacem: nec requiem: nec corpore: nec mente sicut damnati. de quibus dicitur Esa. xvi. Seruietis dijs alienis qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. Scio debemus habere pacem in ore ut semper verba pacifica habeamus. Prouer. xxij. Qui autem pacis incunt consilia sequitur eos gaudium. ex hoc et cognoscitur quod homo sit ciuis celestis quoniam. scilicet loquitur verba celi. **D**e^o enim tres puincias fecit: et in qualibet istarum proprium linguagium posuit: scilicet puincia celestis: terrestris et infernalis. Linguagium puincie celestis est verba pacis et edificatiouis habere: hoc est deum benedicere et laudare. ps. Beati qui habitant in domo tua domine in sancta sanctorum laudabunt te. Linguagium puincie terrestris est de terrenis tractare. Ioh. iij. Qui de terra est: de terra loquitur. Linguagium puincie infernalis est deum maledicere et blasphemare. Unum dicitur deo damnatum. Esa. viij. Cum esurierit irasceat et maledicet regi suo Cognoscitur igitur quis de qua puincia sit ad loquelam suam: unde dictum fuit pe-

tro de qua esset puincia. Mat. xxvi. Salileus es. nam et loquela tua manifestum te facit. Qui igitur loquitur verba pacis et edificatiouis et laudis dei: signum est quod ille spectat ad puincia celi. unde dicebat dominus qui habebat linguagium celi Ioh. viij. Quare loquelam meam non cognoscitis. Qui loquitur verba terrena et mundana: signum est quod spectat ad puincia mundi. Ioh. iij. Ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit. Qui loquitur verba mendacium/maledictiouis: et de tractionis: signum est quod pertinet ad puincia inferni: quia illud est linguagium dyaboli. Ioh. viij. Qui loquitur mendacium ex proprijs loquitur quia mendax est et pater eius. **E** Tertio debemus habere pacem in operibus nostris ut scilicet cum omnibus hominibus pacem habeamus. Rom. xij. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Ista enim pax ad tria videtur esse bona. primo ex hoc multiplicantur bona temporalia. Hiero. Concordia parue res crescunt: discordia vero maxime dilabuntur. Secundo per pacem acquiruntur bona spiritualia: et illud dicit Chrysostomus super Johannem: quod si decem homines unanimiter habitauerint: unus est in decem et decem in uno: unusquisque eorum decem animas habet: viginti manus habet: viginti oculos: et viginti pedes. Dicuntur autem decem animas habere: quia communicant sibi sua desideria: et suas orationes. Dicuntur habere viginti oculos: quia communicant sibi sua consilia et suas puisiones. Dicuntur habere viginti manus: quia communicant sibi sua opera et suas defensiones. Dicuntur habere viginti pedes: quia communicant sibi sua opera et suas defensiones. Dicuntur habere viginti pedes: quia communicant sibi sua onera et suas supportationes. Tertio ex pace acquiruntur celestia. Deus enim in suo testamento pacem nobis dimisit Ioh. xij. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Qui igitur testamentum patris non seruabit: hereditatem celestem non

Sermo secundus.

possidebit. Soli enim pacifici: quia sunt filii dei. Mat. v. Beati pacifici: quia filii dei vocabuntur. soli autem filii dei sunt heredes dei. Romanos. viij. Si autem filii et heredes. Item Tertio Christus discipulos conturbatos confortauit ipsi enim remanserant per passionem suam in multo merore: et multo timore: et multo errore: sed Christus resurgens et eis apparens. mestos letificauit. Sed Unde adhuc autem illis non credentibus et mirantibus pro gaudio: timidos confortauit. Unde Quidam enim inter eos erant qui credebant ipsum esse spiritum sed illis dixit. palpate et videte quia spiritus carne et ossa non habet sicut me videtis habere. Alii credebant ipsum assumpsisse corpus suum sed non veraciter sed fantastice suscitatum: non dixit. habetis hic aliquid quod manducet: fantastice enim resuscitati comedere non possunt. Alii credebant ipsum assumpsisse corpus alienum et non corpus proprium quod in cruce fuit confixum: istis dixit. Videte manus meas et pedes meos: quia ego ipse sum. In hoc autem quod Christus cicatrices vulnerum suorum ostendere voluit: dat nobis exemplum quod vulnera cordium nostrorum non debemus abscondere: sed ea sananda manifestare. Item Sed notandum quod vulnera sunt aliquando recetia: aliquando inueterata: aliquando putrida effecta recetia curantur unctioe siue lenis emplastri appositione: inueterata sanantur adustione putrida incisione: tunc igitur vulnera peccatorum nostrorum sunt recetia quoniam sunt in voluntate siue in recetiope. Tunc sanari possunt unguento vel emplastro. scilicet lenis prout remedio. Eccl. x. Languor plurior grauat medicum: breuē languore percipit medicus. e. i. i. xxxviij. Unguentari facit pigritiam suauitatis: et unctioes conficiet sanitatis. Tunc vero inueterata sunt quoniam in longuam consuetudinem sunt deducta: in quorum persona debet propheta. Inueteravi inter omnes inimicos meos. Et tunc sanantur adustione. id est adustiuam et purgatiuam carnis maceratiōe. Istam adustionem petebat propheta dicens. Ure

renes meos et cor meum. Tunc vero sunt putrida quoniam homo tandiu stat in peccatis quod feret coram deo et hominibus. Joel. i. Conputruerunt iumenta in stercore suo. In persona talium dicit propheta. putruerunt et corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee. Talia vulnera sanantur incisione. id est incisione a deo immissa tribulatione. Tunc enim sepe carnes putride auferuntur et ipsi in tribulationibus prouocati ad deum celeriter conuertuntur. Item Multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt.

¶ Eadem feria tertia post pascha. Sermo secundus.

Stetit iesus in medio discipulorum suorum et dixit eis pax vobis: ego sum nolite timere. Luc. vi. ista eadem apparitio plenius ponit Iohannes. xx. Ubi dicitur: cum esset sero die illo vana sabbatorum venit iesus et stetit in medio: et dixit pax vobis. A Circa hanc apparitionem sciendum est quod pro Christi passionem discipuli non credebant nec sperabant eum amplius resurrecturum. Unde Christus in ista apparitione per omnes quinque sensus corporis suam resurrectionem ostendit. primo per visum: cum dixit. videte manus meas et pedes meos quia ego ipse sum. et Iohannes addit quod ostendit eis latus. Sed Non sine causa autem dominus voluit recipere in his tribus locis vulnera quae in hac apparitione eis ostendit. scilicet in latere iuxta cor. in manibus et pedibus: si quidem enim est frigidus in antea videat latus Christi iuxta cor perforatum et inflammabitur ad amorem. Unde sponsus alloquitur sponsam dicens. pone me ut signaculum super cor tuum ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est sicut mors dilectio. Si quis est tepidus in operando videat eius manus perforatas et incitabitur ad laborem. Esa. xlix. Ecce in manibus meis descripsi te. Multum Christus manibus laborauit quoniam in cruce eas extendit. per uerbum. i. Extendi manus meas et non fuit qui inspiceret. Si quis est infirmus in

Feria. iiii. post pascha:

aduersa sustinēdo. i. videat eius pedes pforatos et aiabit ad supportandū: ei⁹ em pedes fuerūt pforati et sanguine tincti. ps. Intinguat pes tu⁹ sanguine. Pedes em sui totū corp⁹ sustētauerūt: et inde dolorē maximū sustinuit: sustineam⁹ et nos exemplo xp̄i aduersa. heb. xij. Recogitate eū q̄ talē aduersus semetip̄s sustinuit a pctōib⁹ et tradictionē: vt nō fatigemini aīs v̄ris deficiētes. C Sc̄do manifestauit suā resurrectionē p̄ auditū cū dixit. Pax vobis. Audientes em̄ discipuli vocē dñi: eū ad loq̄lā cognouerūt. Maxime qz̄ habebat modū talē. i. pax vobis. p̄ quod dat̄ intelligi nobis ex̄m̄ vt v̄ba pacis semper habeamus. Sed de multis dicit̄ Eccl̄. xxvij. Lingua tertia multos cōmouit: et disp̄sit illos de gēte in gēte. Cōtingit aliqñ magnū mōstrū. i. q̄ vn⁹ hō hz̄ tres linguas. Una ē lingua adulatiōis: q̄ blanditur in facie. Alia est detractiōis q̄ mordet in absentia. Tertia est dissensionis que seminat iurgia. Oēs iste lingue abscondende sunt. Pr̄ia qz̄ decipit. Es̄a. iij. Popul⁹ me⁹ qui bñm̄ te dicūt. ipsi te decipiūt. Sc̄da qz̄ inflāmat. Jō non dz̄ aliq̄s morari neqz̄ assidu⁹ eē cum talib⁹. Unde de eo q̄ cū talib⁹ conuersat̄ assidue. d̄r̄ Eccl̄. xxiiij. Ne forte assiduitate tua infamat̄ improperiū patiar̄ et maluisses nō nasci. Tertia qz̄ turbat. Eccl̄s. vij. Calūnia p̄turbat sapientē imo talis lingua valde a deo odit̄. Prouerb. vj. Sex sunt q̄ odit dñs: et septimū detestat̄ aīa eius. Istud aut̄ septimū est ille q̄ seminat inter fratres discordiā. D Tertio manifestauit suā resurrectionē p̄ olfactū p̄ hoc q̄ vt iohānes insufflauit et dixit eis. Accipite sp̄m̄ sc̄m̄. Et⁹ ēt flat⁹ erat valde odorifer⁹: q̄ ab illi⁹ pectore p̄cedebat: qd̄ apotheca oīm carismatū erat. In xp̄o qd̄ fuit myrra. i. caro mortificata fuit th⁹. i. aīa deuotissima. fuit balsamū. i. deitas preciosissima. Ille igit̄ flat⁹ habebat odorem myrrhe: in quantum p̄cedebat

a carne mortificata. habebat odorem thuris in quantum procedebat ab anima deuota. habebat odorem balsami in quantum procedebat a deitate preciosa. E Quarto manifestauit suam resurrectionem per gustum: quia obtulerunt ei partem piscis assati et fauam mellis. In fauo est cera et mel. Per piscem et fatum intelligitur eius caro in cruce assata. per mel eius deitas dulcissima. Per cerā eius anima lumine sapientie plena. Illi igitur comedunt piscē assatum: qui delectantur circa eius passionem. Illi comedunt mel: qui delectantur in eius deitate. Illi comedunt mel cum cera qui delectantur in deitate beata et in anima gratia plena et veritate. F Quito manifestauit resurrectionem suam per tactū. Unde dixit. Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et Johannes dicit q̄ prebuit palpāda sua vulnera cum dixit Thome. Infer digitum tuum huc: et vide man⁹ meas et c. Christus enim seruat cicatrices vulnerū suoz̄ et ratione sui et ratione nostri. Ratione sui vt secū semp̄ deferat insignia sue gloriose victorie. Unde dicit Beda supra Lucā. Miles in prelio fortiter agens et victoriam obtinens multis vulnerib⁹ confossus est. Dicit ei medicus. Vis sanari sine omni cicatrice: sine omni deformitate: puto q̄ in signū victorie sue cicatrices seruaret. Ille enim cicatrices sunt in christo non in deformitate: sed in magnā pulchritudinem. Vñ dicit Chry. q̄ cicatrices in christo sunt radio solis lucidi oves. Sicut em̄ honor est militi de prelio reuertenti deferre scutum fractum: sic honor est xp̄o deferre secū sue victorie gloriosum triumphū. Unde dicit sup̄ Luc. Nō ex impotētia curandi cicatrices suauit: sed vt p̄petuuz̄ victorie sue circūferat triumphū. Sc̄cūdo fuit cicatrices vulnez̄ rōe nostri: vt scz̄ eas p̄ nobis patri respēn-

Sermo .ii.

tēt et ipm nobis reconciliet. **S** Ci-
caticum enim representatio est que
dam pro nobis apud patrem inter-
cessio. Sicut miles tacens ab impe-
ratore impetrat quando vulnera q̄
pro ipso recepit sibi demonstrat. Un-
de legitur in historia scholastica q̄
antipater ydume⁹ pater magni he-
rodis in quodam prelio in seruitio i-
peratoris vulnera multa suscepit. q̄
tandem ab emulis accusatus et ab
imperatore citatus: reiectis vestib⁹
dixit. Ego cesar nolo me excusare a-
pud te si ego diligo te. sed ista vulne-
ra que recipi pro te loquantur p̄ me
Tunc imperator placatus in gratiā
suam ipsum recepit. Sic et christus
vulnera patri ostendit vt insinuet q̄
tum nos dilexit: et q̄ care nos emit
vt sic ad misericordiam patrem in-
ducat. Unde beatus Anselmus assu-
mens illum versum. Respice i facie
xpi tui dicit/ ac si dicat propheta. Si
non vis pater respicere in nos/ respi-
ce in filium tuum qui tam care emit
nos. Bernardus. Securū habemus
accessum ad patrem vbi mater ante
filium: filius ante patrem: mater os-
tendit filio pectus et vbera filius
ostendit patri latus et vulnera. Nul-
la ergo poterit esse repulsa vbi tot
occurrunt charitat⁹ isignia. Ex his

igitur patet q̄ christus per omnes
corporis sensus manifestauit suam
resurrectonem. Ipse enī filius dei
resurgens a mortuis iam non mori-
tur mors illi vltra non dominabitur
id ē faciat nos resurgere a peccato.
Faciat mori sine peccato. Faciat vt
vltra non dominetur nobis peccatū
vt sic a peccato resuscitati: peccato
mortui a peccato liberi. S ista prima
resurrectione a culpa peruenire me-
reamur ad secundam resurrectionē
in gloriam. Ad quam meritis glori-
ose virginis et precibus matris sue
et beati dominici patris nostri ipse
filius dei nos perducatur. Qui cum pa-
tre et spiritu sancto regnat per infi-
nita seculorū secula. **A M E N.**

Sermones quadragesimales
temporis necnon sanctorū per
totius anni circulū reueren-
dissimi dñi Jacobi de vo-
ragine sacre theologie
professoris ordinis
q̄ sancti domini-
ci finiunt fe-
liciter.

Sermo de passione.

Incipit sermo de passione domini nostri iesu chusti.

Uo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum. Cant. v. In oi ope stuo so r maxie scē pdicatio nis q̄ ē op⁹ diuinū ange licū r apostolicū implorāda est gra tia spiritus sancti sine qua nullū rite fundatur exordiū. Et qz huiusmodi grē teste angelo beata virgo est in uentrix. Inuenisti inqt grām apud deū. Luce. ix. Cōsuetū est in alijs ser monib⁹ ad ipsā virginē glouosā re currere pro grā impetrāda: qz uero ipsa hodie est valde afflicta r mira bilif desolata ppter dolores/deris siones: exprobrationes/alapas sputa spinarū pñctiones: dura r̄ba: et hor rēda mortis supplicia: q̄ hodie vnic⁹ fili⁹ su⁹ a iudeis sustinuit. Jō non cō sueuit ecclesia eā hodie āgelica salu tatione iplozare: r merito. si eni dice rem⁹ eidez. Que grā plena. Rñdere posset. Verū ē qz sui triplici grā ple na. s. corporali q̄ ē gha mee r̄ginutatis in carne mea. spūali. s. abūdiātia r̄tu tū r donoz spūssācti i mēte mea. sin gulari scz pñtia diuinitatis. ix. mensi um spacio i vētre meo. Sz iā ol grā sū vacuata p mortem filii mei dulcis simi qui michi erat a mor vnicus vi ta aie mee gaudiū singulare r oiz di uitiarū desiderabilium thesaur⁹. Si nō dixerim⁹ eidē dñs tecū. Rñdere poterit verum est qz deus pater me cū erat: qz ego sponsa eius vnicū ha bens secū filiū cuius ipse ē p̄f cñus ego vero mater electa mecū dñs fili us qui de me substantiā sue humili tatis assumpsit mecū spūssāct⁹ q̄ et aīam r corp⁹ meū itm̄ sctificauit vt digna esse redēptozē r creatorē mun di de meis visceribus gnare: sed iā il lū pdidi: r a me est longius separat⁹ quē sine dolore pepi: quē pānis inuo lūi: quē virgineo lacte lactanti: quez generrime educaui: quem meis bra chijs frequēter et studiose baiulaui quem in egyptum transuexi: quem

tantopere dilexi: hunc quippe me cū iam habeo: sed inter manus inimico rum cerno: sciens eū sustinere penā ignominiosam scilicet penam latroz num dolorosam: quia in toto corpo re fuit vulneratus. acerbam: quia in locis neruosi fuit transfixus. conti nuam: quia a media nocte durauit vsqz ad suā mortem. iniustam: quia sine causa fuit condēnatus/vitupe rat us/dehonestatus: r interfectus. Si autem diceremus eidem. Bene dicta tu in mulierib⁹. i. super omnes mulieres. Re spondere poterit qz ali quando ad supremū gradū bñdictio nis p̄ cūctis illis mulierib⁹ pueni: qz sui simul parēs r. hgo mī r filia ple na filio dei: r vacua semle virili: nūc āt tāta bñdictiōe sū puata et dolore maledictiōis p̄fie mulier⁹ supra mo dū repleta. Si nō dixerimus eidez. Bñdict⁹ fruct⁹ vētr⁹ tui. Rñdere po terit verū ē qz bñdict⁹ fruct⁹ vētris mei cui⁹ bñdictiō tanta fuit qz odor eius patrē recōciliauit: sapor demo nes de mōdo eiecit: spēs ei⁹ totū mū dū repleuit. Nūc aut cū liqs deputa t⁹ ē vt dī Esay. liij. Et maledict⁹ oīs q̄ pēdet i ligno: vt dī Deut. xxi. Ego igr̄ ait hgo brā dolore afflictissima ad quē deiceps refugiā r qs mihi re stituet lumē oculoꝝ meoꝝ: gaudiū cordis mei: coronā meā vt iuenire q̄ am aliquā p̄solationē. Ipsa igr̄ scōz ecclie rēp̄sētationē nūc ē dolore affli ctissima q̄ vberrie flēdo oīa q̄ xp̄s cor paīr patif i corde suo reponit: r oēs plagas q̄s videt i xp̄i corpe se reuo cat r sigillat i mēte: sicut exitis p̄ do lore vulnerat r cruciat p̄ nimio amo re. Nō ē igr̄ pueniēs vt sibi iā p̄fere m⁹ salutationē āgelicā q̄ singularez p̄tiet leticie māsā Sz nihilomin⁹ p grā ipetrāda ad p̄rez mie mētes no stras deuotius erigamus dicentes sinceriter. Pater noster &c.

Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulie rum. Cant. v. hec. nō ba origialr hñt: r p eō

Sermo de passione.

templatione tanti mysterij passionis
scz iesu xpi dñi nri assumunt q̄ sunt
verba sapiētis pphetico spū olī pas-
sionē ipsam p̄cognoscētis et in p̄sona
cuiuslibet aie deuote alloquētis vir-
ginē glouosā et dicētis. Quo abiit di-
lect⁹ tuus et. Ipsa quidē mater xpi
fuit pulcherrima mulierū et hoc q̄stū
ad corp⁹ qd̄ nunq̄ alia mulier habu-
it formosius: et q̄stū ad animā quam
habuit p̄re cūctis alijs gr̄a plenam.
Sic ergo aīa deuota ipsi x̄gini glo-
se: quo abiit dilectus tu⁹. nō em̄ qui-
piā de illo q̄rere dz̄ a petro: q̄ hodie
ipm̄ ter negauit. Math. xxvj. Neq̄
a iuda q̄ eū pditiose tradidit. Mat.
xxvj. Neq̄ a iohāne q̄ sm̄ expositio-
nē quorūsdā fuit ille de q̄ legit Mar.
xiiij. Qui relicta syndone nud⁹ ausu-
git. neq̄ a discipulis: q̄ relicto eo oēs
fugerūt. Mat. xxvj. Neq̄ ab āgelis
q̄ scriptū ē Esa. xxxij. Angeli pacis
amare flebūt: fletu. s. cōpassionis vi-
dētēs maximā penā quā creator ip-
soz iuste sustinebat. Queram⁹ ḡ ab
ipsa virgine glouosa i qua sola fides
remansit: et dicam⁹ illi. Quo abiit di-
lectus tuus et. Et licet nobis r̄nde-
re nō valeat p̄pter passionis filij sui
ignominā et mortē crudelissimā: p̄
fundissima suspiria: amarissimos ge-
mitus: et lachrymarū suarū inunda-
tissimos fluctus. addam⁹ tamen sue
resurrectionis leticiā q̄ ipsa p̄ssima
x̄go oculos suos lachrymis cōsp̄-
sos ad filios parūper auertere et ad
nos conuerrere dignetur dic igitur
obsecram⁹ quo abiit dilectus tuus.
et. Respōdet. Primo ad vltimā vite
p̄ntis refectionē. Sc̄do ad tolerādā
crudelē i otto ligationē. Tercio ad
plurimū iudiciū iniquoz p̄ntationem.
Quarto ad cause innocētis puerfaz
decisionē. Quinto ad sentētiē mortis
in crucis patibulo executionē. Sex-
to ad sui corpis in alieno monumen-
to repositionē. Primo si q̄raf a br̄a
virgine quo abiit dilect⁹ et. R̄ndet
q̄ abiit ad vltimū vite et. Circa quā
refectionē euangeliste referunt tria

antecedētia. tria cōcomitātia. et tria
subsequentia. Tria quidē antecede-
tia fuerūt passionis et tribulationis
xpi p̄nunciatio p̄ncipis sacerdotis
et scribarū consultatio: sceleris vni⁹
apostolorū occasio. De primo sciens
dū q̄ ad ostēdēdū q̄ xps voluntarie
sustinuit passionē et nō coactus sm̄ il-
lud Esa. liij. Oblat⁹ est q̄ ipse voluit
ipsam pluries p̄nūciauit discipulis.
vnde cū p̄sciret eam poterat euita-
re et ad alia loca accedere non solum
sūt mortē ipsam ac gen⁹ mortis sed
et diē p̄dixit. habet ei Mat. xxvj. q̄
dixit discipulis suis. Scitis q̄ post
biduū pascha fiet: et filius hoīs tra-
det vt crucifigat. si intelligat de bi-
duo integro hoc dixit feria tertia an-
te passionē. Si vero de biduo sumen-
do partē p̄ toto: potuit et hoc esse fe-
ria quarta. Nota pascha fiet idest
comedet agnus paschalis q̄ sz̄ legē
erat imolādus et comedēd⁹ post ve-
sp̄rā. vt p̄z. Exod. xiiij. ob memori-
am b̄ficij recepti a deo tali nocte:
q̄n scz̄ agno imolato i egypto a filiis
israel et interfectis p̄mogenitis om-
niū egyptiorū ab exterminatore ipsi
iudei illesi egressi sūt de s̄uitute pha-
raonis et i figurā passionis xpi agni
inmaculati que inchoata fuit in tali
nocte p̄quā israelite. i. veri fideles
liberantur de seruitute dyaboli occi-
sis vicijis saluiq̄ fiunt si tñ sanguine
agni liniti sint postes dom⁹. i. fides
passionis habeat in m̄te et ope. No-
ta filius hoīs: id est virginis tradet
vt crucifigat. fuit autē traditus a
deo p̄re ipsum ad mortem exponen-
do et pernuttēdo p̄pter nimā erga
nos charitatē. Rom. viij. Qui p̄po
filio suo nō peperit sed p̄ nobis tra-
didit illuz et Joh. iij. Sic de⁹ dilexit
mundū vt filū suū vniogenitū daret.
Traditus ē a seipso ad n̄fi redēptio-
nē. Ephe. v. Dedit semetipsum p̄ no-
bis oblationē deo in odore suauita-
tis. Tradit⁹ ē a iuda scariothis ad
auaricie satisfactionem. Luce. xxij.
Accepta pecunia q̄rebat oportuni-

Sermo de passione.

tatem vt eum traderet: scilicet iudeis. Traditus est a iudeis pylato ob inuidie infectionē. Mat. xxvj. Sciebat enim q̄ per inuidiā tradidissent eum. De secundo scilicet de principis sacerdotum et scribarum consultatione habetur. Math. xxvj. Tunc scilicet illa die qua x̄ps dixerat illa v̄ba congregati sūt principes sacerdotū et magistrat⁹ q̄dam sc̄z officiales in atriuū principis sacerdotū q̄ dicebatur cayphas vbi p̄ciliū de captura factū p̄ciliū per p̄ditore postulatū et pactū circa hoc firmatū. Congregati igit̄ sunt ad consiliū faciendū et tractandum vt iesum dolo tenerēt et occiderent. alias caypha dante consiliū de creuerant eū occidēdū. Nunc querit de modo capiēdi diligenti ne euaderet vnde dicunt. Non in die festo sc̄z hoc faciam⁹ sc̄z capere eū. Et oñdit euāgelista q̄ hoc nō dixerunt ex reuerentia ad festū: sc̄z ne extraheretur de manib⁹ eorū a populo v̄n subdit. Ne forte tumult⁹ fieret in populo. horū consiliū vel potius conspirationē preuidēs iacob patriarcha detestatus ait. Symeon et leui vasa in iniquitas bellātia: in conciliū eorū non veniat aīa mea neq̄ in cetu eorū sit gloria mea: et rationē assignās subdit. q̄ in furore suo occiderunt virū. et postea maledictus furor eorū. q̄ p̄tinax. et indignatio eorū. quia dura. Sen. pe. de tribu leui certum est fuisse sacerdotes. de tribu symeon dicunt plurimos ex scribis descēdisse scribe q̄ fuerunt principales in concilio de morte x̄pi quorū mentes fuerunt inique bellantes contra x̄pm q̄ non ex ratione. sed furore et inuidia tractauerunt et procurauerunt virū idest christum totum virtuosū occidi. furore eorū fuit pertinax. quia cū pylatus eū veller liberare vt innocentes pertinaces erant in clamando crucifigatur. De tertio. sc̄z de sceleris iude occasione habet. Mat. xxvj. Cum aut̄ esset ies⁹ i bethania i domo symonis leprosi. et. vsq̄ i bi. Amē dico vo

bis vbiq̄q̄ p̄dicatū fuerit. et. Que vnctio facta x̄por iude murmuratio hic ponit. nō q̄ die p̄ciliū iudeorū fuerit facta imo sabbato p̄cedēti. vt p̄ Joh. xij. S̄z forte iō hic anera ē narratio hui⁹ q̄ illud fuit occasio accepta nō data iude ad p̄ditionē faciendā: Nā vt d̄t glo. xij. q. j. Judas cōsueuerat furari decimā p̄te eorū q̄ sibi dabāt seruāda et vnguentū illō effusū volebat v̄di cui⁹ p̄ciliū erat. ccc. denarioz. horū decia p̄s erat. xxx. Q̄ igit̄ nō potat furari decimā p̄te: qm̄ v̄ditū nō fuit q̄si volēs recōp̄sare dānū sibi secutū. xxx. denarijs argēteis fecit p̄ditionē: v̄n ip̄e iudas p̄cipēs sacerdotes congregatos ad tractandū de captura x̄pi. intrāte i eū sathanā vt d̄t Lucas nō q̄dē p̄ vexationē corpis s̄z nouū malicie effectū accessit ad congregatos i cōcilio dicēs Quid vultis mihi dare et ego vob̄ eū tradā: O vocē temerariā p̄sūptione plenā. oīm dñz cui oīa tradita sunt a p̄te etno tāq̄ esset sub sua p̄tate promittit se illis traditur. V̄n d̄t Quid vultis. et. O vox oī pena dignissima: dñz et magistrū suū q̄ ei tot b̄nficia cōtulerat: ad dignitatē suā aplat⁹ vocauerat ad p̄dicandū et faciendū miracula cū alijs miserat. suū p̄curatorē instituerat: et nūc eū v̄ditōi exponit: ac vt vile mācipiū p̄ciliū i ep̄toz volūtate p̄ponit dicēs. Quid vultis. et. heccine ē doctria quā tradidit magister optim⁹. Ip̄se te docuit t̄palia p̄tēpnere: neminē ledere: p̄ximū p̄posse iuuare: et tu nūc p̄ auaricia inoētissimū p̄dis et ad morte tradis dicēs Quid vultis et. At illi iudei congregati hoc audito gauisi sūt dātes ei. xxx. argēteos p̄ hoc ope. Sicq̄ impleta ē figura q̄ habet. Sen. xxvij. de Joseph iuvene p̄fectissimo q̄ fuit v̄dit⁹. xxx. argenteis suggerēte iuda fratre suo. et tradit⁹ in manib⁹ israelitarū ex zelo inuidie ne dñaretur eis. S̄z sicut x̄p̄m accidit eis q̄d iten debat: quia per hoc ille exaltatus ē: adoratus et vocat⁹ saluator mundi

Sermo de passione.

ita et iesu p ista traditione in manib⁹
getilii et passionem de⁹ exaltauit eu et
dedit ei nome qd e sup oe nome iesu
q iterptatur saluator vt in noie iesu
oe genu flectat et spopodit iudas fa-
cere pditionem recepta pecunia. Exi
de qrens oportunitate tradendi cui
esset sine turbis in q ope sceleratissi-
m⁹ iudas ppetrauit no solu pditio-
nem et plagiu sed et sacrilegiu et symo-
nia vededo xpm fonte omis gre. vñ
Gregori. nazazen⁹: iudas oim redē
ptore vendidit. mox laqueo suspē⁹.
tandē gratiam redemptionis no ob-
tinuit: et merito qz nemo potest reti-
nere quod vendidit. i. q. s. qui studet
vbi enā notandum qd ait Beda sup
Marcū Multi hodie iude scelus: qz
dnm ac magistrū deumqz suū pecu-
nia vediderit: velut imane et nephariū
scelus horrēt: nec tñ cauent. Nā
cū pro muneribus falsum cōtra ali-
quē testimonium dicunt: profecto qz
vritate p pecunia negāt deū pecunia
vendūt: ipse enī dixit. Ego sū vritas
et cū societate fraternitatis aliqua di-
scordie peste cōmaculat deū prodūt
qz de⁹ charitas ē maxime cū nō infir-
mitate vel ignorātia peccat: s; in si-
militudinē iude qruni oportunitate
vt virtutē crimie mutēt. xj. q. i. ij. abi-
it et de cose. di. iij. ieiunia. Dicit qz fe-
ria quarta iudas traditionē dñi co-
gitauit. i. tractauit. Unde antiqtus
tali die ieiuniū seruabat vt pz in. d. c.
ob reuerentiā passiōis. nūc aut loco
hui⁹ a plurib⁹ tali die carnes nō co-
medūtur: non ex precepto sed ex de-
uotione. Quantū ad ipsam christi vl-
timā refectionē et eius concomitan-
tia vt habet. Mat. xxvj. Prima die
azimorū idest feria quinta q dicitur
azimorū: quia in sero illius diei cum
sgno comedebant azima non ferme-
tatū qd postea seruabat per septem
alios dies sequētes q dicebant dies
azimorū accesserūt discipuli ad iesuz
dicētes. vbi vis parem⁹ tibi comede-
re pascha. i. agnum paschale q s; le-
gem ab oibus iudeis debebat come-

di: et qz xps cū apostolis domū pparā
nō habeat: ideo qruni de loco deter-
minato. Tūc xps vt habetur Luce
xxij. misit petrū et iohāne. Petrū vt
magis diligētē. Johāne vero vt ma-
gis ceteris dilectū: dicēs eis et dās si-
gna. Ecce itroesūtib⁹ vobis in ciuita-
tē occurreret vobis hō āphorā aq ba-
iulās. seqmuni eū i domū i quā intrat
et dicite patrifamil. dom⁹. Dicit tibi
magister. Ubi ē diuersoriū. i. loc⁹ se-
cret⁹ vbi māduce pascha. i. agnū pas-
chale cū discipulis meis. Et oñdet vo-
bis cenaculū magnū stratū. i. aulam
et ibi parate scz necessaria nobis no-
luit aut xps nominare holē ne se-
cūdū Chry. Judas audiēs ordina-
set eū ibi capi ante horā statutā. eun-
tes s; et inueniētes oia parauerūt que
oportebat. In quo cōuiuio scō nota-
tria q xps egit. primo agnū pascha-
lē comedit scō pedes discipulorum
lauit. tertio sacramētū eucharistie i-
stituit. Quantū ad tria subsequētia
sciendū qz hec fuerūt: discipulorū per-
turbatio dulcis eorū dē exhortatio:
et gratia redditio. De primo habetur
Mat. xxvj. vespere aut facta discū-
bebat cum. xij. discipulis suis et edē-
tib⁹ illis scz in fine cene dixit. Amen
dico vobis qz vnus vestrū me tradi-
tur⁹ est: et cōtristati valde ceperūt sin-
guli dicere. Nūqd ego sū dñe: q. d. qz
uis cōscientia nos nō remordeat de
cogitatioe tanti sceleris: tu tamen q
nostri occulta cordiū indica vt tñ ne-
phas impediāt. Judas aut ne tacen-
do se suspectū oñderet ait. Nūqd
ego sū rabi: Cui xps. Tu dixisti. qd
nō ē intelligēdū. q. d. tu dicis verita-
tē: qz tu es ille. sic enī illū manifestat
set alijs. S; tu dixisti. i. tu hoc dicis
ego nō dico qz tu sis: et subdit. Qui in-
tigit meclū manū i parapsidē hic me
tradet. ve aut hoi illi. s. eterne dāna-
tiōis p quē tradar ego. Meli⁹ fuisset
hoi illi si nat⁹ nō fuisset: qz si mortu⁹
fuisset i vfo mris ad lymbū descēdis-
set s; nat⁹ ppf hoc flagitiū non peni-
tens descendet ad infernū vel etiā qz

Sermo de passione.

esse meli⁹ est q̄ nō esse tñ non esse vi-
det meli⁹ q̄ male esse. qz priuari ma-
lo hz rationē boni. ideo meli⁹ ei esset
si nat⁹ nō fuisset etiā i vtero. idest si
nō fuisset. Ex his tñ vobis nō fuit pdi-
tor manifestat⁹ qz oēs simul impige-
bāt in vno catino vbi erat saccus la-
ctucarū agrestiu vt salsa secūdū mā-
datū legis in quo oñdit q̄tū peccata
occulta nō debeāt alijs itimari. Vñ
Aug. ij. q. j. ait. vn⁹ ex vobis me tra-
diturus ē. Benedixit ex vobis nō ex
nobis. Ex vobis ei est a quibus per
iudiciariā potestātē cōfessus aut con-
uict⁹ exclusus non est: a me vero qui
nulli⁹ egeo argumētis et oīs certifi-
sime noui separat⁹ et diuis⁹ est. Tale
est ac si diceret. Et si ego p̄ occulti in-
dicij sniam dānatū habeo. vos tñ il-
lū p̄ tolerantia sustinete: hec ille. Pe-
tr⁹ aut zelo magistri scire cupiēs p̄-
ditore. qz si cognouisset eū occidisset
ait. Chry. nō audēs ipse p̄ se submit-
tit locū scz iohāne euāgelistā vt q̄-
rat ab eo de pditore. Cui iohāni q̄-
renti qs esset. Chry⁹ submisit rōdit
ita vt alijs non audirēt. Ille est cui in-
tinctam bucellā dederō. pe. da. O i
cōparabilē virū: pfert xps verbū in
mediū tacet totus senatus apostolo-
rū. Iohānes sol⁹ consulto: a ccedit.
Dicūt aut iohānes recubuisse in sinu
vel supra pectus iesu quo ad litterā
qz cū iuxta eū staret in mēsa vel ecō-
tra inclinauit iohānes caput suū sup
pectus iesu vt secreti⁹ loqrēt. Mysti-
ce aut dabat̄ intelligi fm Bedā q̄ d̄
dñici pectoris fonte vbi sunt thesau-
ri sapiētie dei absconditi potād⁹ erat
quo eructaret illud diuinū mysteriū
In principio erat verbum. Et cū ie-
sus intixisset bucellā iude porrexit et
post bucellā introuit in eū sathanas
nō qdē de nouo. iā enī itrauerat sed
p̄ nouū effectū malicie vt qd cōcepe-
rat executiōi mādaret p̄ pditionez.
Nō fuit bucella ista sacramētū iā ei
dederat: sz figura ei⁹ q̄ indigne acce-
dit. Augu. de cōse. dist. ij. Sicut cuz
bucellā tradidit ei xps nō malū acci-

piēdo: sed male accipiēdo locū dedit
diabolo. sic quisqz idigne sumēs cor-
pus xpi nō efficit vt qz mal⁹ est malū
accipit aut qz nō ad salutē accepit.
Dixit aut ei iesus. Qd facis fac citi⁹
q. d. Ex q̄ nec mine nec blāditie te a
malo p̄posito reuocāt: qd facis. i. di-
sponis facere. s. proditiōne fac citius
nō sollicitās ad malū sed desideriu
oñdēs humane redēptiōis. Nemo
tñ discipuloz dicit iohānes intellexit
ad qd illa dixerat: sz qz loculos ha-
bebat iudas putauit euz dicere vt
emeret necessaria in festo vel egenis
vt aliquid daret. Vbi augu. xij. q. j.
habebat dñs loculos a fidelibus o-
blata cōseruantes et suozū necessita-
tib⁹ et alijs indigentibus tribuebat.
Post bucellā egress⁹ ē iudas ad exe-
quēdā proditiōnez nocte iam facta.
hūc p̄gressum iude igrediēdo est et
egrediēdo ad tractādū pditiōnem
et ipsius executionē in ps. Si igredie-
bat̄ scz in domū vt videret scz aptitu-
dinē ad opus vana loquebat̄. idest
mala et falsa murmurās de effusiōe
vnguētū cor ei⁹ cōgregauit iniquitatē
sibi multas iniquitates p̄ponēdo fa-
cere vt sacrilegiū et alia. Egredieba-
tur foras ad capiēdū oportunitatez
et loq̄bat̄ i idipm. i. i malū p̄ficiendū
Et q̄ edebat panes meos magnifi-
cauit sup me supplātationem. i. ma-
gnā fecit sup me pditiōne de q̄ sup-
plātatiōe xps ātea loquēs dixit. A-
mē dico vobis vnus vestrū me tradi-
turus ē: qd fuit turbatiōis ap̄lorum
ocasio. De dulci aut ipsorū exhor-
tatione vide. a. xiiij. Iohan. vsqz ad
xviij. i. clusiue vbi iter alia dixit. Nūc
clarificat⁹ ē fili⁹ hoīs et de⁹ clarifica-
tus est in eo. i. fm Aug. Nunc clari-
ficat⁹ est. et. Qz excluso imūdo iuda
remāserūt soli mūdi cū suo mūdato-
re. q. d. hec ē figura future glōrificā-
tiōis vniuersalis in qua null⁹ malus
erit et null⁹ bon⁹ exhibit. Et de⁹ glōri-
ficat⁹ ē i co. i. dei glōia p̄fecte manife-
stabit et hoc p̄ stutē suam de scio scz
grāz actiōe breuis mēno fit Math.

Sermo de passione.

xxvi. vbi dicitur. Et hymno dicto. non enim fecit xps sicut quidam dicuntur fecisse. **Exo. xxij.** vbi dicitur. Sedit popul⁹ manducare et bibere et surrexerunt ludere. et sequitur. Et ceciderunt in die illa quasi. **xxij.** milia hominum. Nec tamen ex hoc dñs fuit pacificat⁹. quod patz in fine capituli vbi domin⁹ ait. Ego autem in die ultionis. idest finalis iudicij visi tabo hoc petri eorum. sed hymno dicto gr̄as reddidit deo p̄ri dans nobis exēpluz vt refectione accepta nos ita faciam⁹. Et sic patet qd xps egerit in sus vltima presentis vite refectione quaz ideo facere voluit cum aplis suis. vt sicut p̄uaricatio et peccati ad eum inceperat a refectione. Ad dñm comedit de fructu ventis: ita xps ad ondēdū qd per suā passionē illō reparare venerat: illā voluit a refectione schoare. Si q̄s igitur fidel' aia virginē beatā interrogauerit dicēs. quo abiit dilectus tu⁹. et. Rñdebit ad vltimā vite presentis refectionē. Secūdo abiit ad tolerandā crudelē in orto ligationē. sicut enim dicit. **Mat. xxvj.** Hymno dicto exierūt in montem oliuarū et venerūt in villam que dicitur gethsemani. trāsēntes prius quēdā torrentē qd dicebat cedron qui erat in mōtis oliuarū radice. Et ab hoc trāsitu torrentis cedrō. **Johā.** incipit narrationē passionis. In dicta autē villa. erat quidam ortus in quo iesus solitus erat aliqui venire cum discipulis ad oranduz et docēdū secretiora. Quā autē dñs pdixit negationē petri hoc. **Mathe⁹ et Marc⁹** referūt factū postq̄ egress⁹ ē de domo in mōtē oliuarū. **Lucas** hō et **Johānes** narrant hoc factū in domo vbi cenauerūt. Quō **Augu.** ad cōcordiā reducit duplicif. Uno modo qd illi duo. s. **matheus** et **Marc⁹** illa dixerūt p̄ recapitulationē scz eoz qd omiserāt factā in domo. Aut **lucas** et **iohā.** p̄ occupationē. i. narrationē prius qd est factū postea. qd modo frequēt⁹ ē ab euangelistis alio modo pot̄ dici qd pluries xps pdixit negationem petri futurā et petri re

spensionē p̄sumptuosā. scz in domo de qua **Luc.** et **Jo.** et postea iterū in orto de qua **Mathe⁹ et Marc⁹**. in monte oliuarū. Circa hoc tertium nota petri negationē quā xps predixit. orationē quā ter fudit et multitudinem q̄ ad capiendū venit. De hac captura eius p̄phetavit. **Hiere.** dicens. **Thre. iij.** Xps dñs captus est p̄ peccatis n̄ris cui dixim⁹ in vmbra tua. i. passiōe tua obscura viuem⁹. egressus igitur cū discipulis. **xj.** dixit eis. Oēs vos scandalū patiemini in me in nocte ista. Scandalū vocat amissionē fidei de eius diuinitate in quam inciderunt visa eius captura tā ignominiosa. vñ et fugerūt. Cōfirmat autē dictū suū per prophetiam **zacharie** hoc predicantis **zach. xij.** p̄ reute pastorem et dispergentur oues. Loquit p̄pheta ad deū patrē. percutē. idest permittē vt percutiat pastor. s. xps passiōe a iudeis et sequit ex hoc dispersio. idest fuga ouiu suarū idest discipulorū. **Euāgelista** autē vidēs prophetiā impletā loquit in p̄sona patris ad prophetiā dicēs. Percutiam idest permittā vt percutiat. et sic dispergentur oues gregis. i. apostoli. Sed cōfortans eos subdit. Postq̄ autem resurrexero. scz die tertia vt pdixerat alias inducēs figuram **Jone** qd stetit trib⁹ dieb⁹ in v̄tre ceti. Precedā vos in galileā. apparēs. s. vobis Cui respōdit **petr⁹.** et si oēs scandalizati fuerint sed non ego. **Iesus** autē ad **Symonem petrū** qd magis videbatur de sua virtute p̄fidere ait **Symō** ecce sathanas expetiuit vos: vt cribaret sicut triticū. i. quesuit et licentiam a deo accepit: alias non potuisset tentationē h̄re eōmouendi et separādi vos a tritico electorū dei. Nam ex commotione multa cribi aliquando etiam triticum cum lolio descendit in terram. Ego autem subdit orauit pro te in cōstūm hō vt nō deficiat fides tua scz finali defectione. Nō enim dixit orauit vt nō neges nō solū aut xps orauit p̄ petro s. p̄ to:

Sermo de passione.

ta ecclesia petro cōmissa. non potest
nō fuisse exaudit⁹. Nunq̄ enī fides
ecclesie defecit. Quāuis em̄ aliqui de
cidant a fide: semp̄ tñ aliq̄ pmanēt ī
ea. vñ tpe passiōis ⁊ si ī aplis defecit
remāsīt tamē in v̄gine matre. Et tu
aliquādo conuersus subdit. cōfirma
fratres tuos conuersus scz ad p̄niaz
de lapsu tuo. Et petr⁹. Dñe paratus
sum tecum in carcerē ⁊ in mortē ire.
Cui iesus. Dico tibi petre quia āte-
quā gall⁹ bis vocem dederit ī nocte
ista vt ait marcus ter me es negatu-
rus. ⁊ petr⁹. Etiam si oportuerit me
mori tecū non te negabo. Non dixit
petrus mendaciū: qz sic tūc p̄pone-
bat: s; nimis p̄sumptuose loquebat̄
ignorans suā infirmitatē quam ⁊ ie-
sus cognoscens insinuabat. Simili-
ter ⁊ oēs alij dixerunt. Ambro. hec
ideo dicta sunt vt sciam⁹ neminē ia-
ctare se debere. Nā ⁊ si petr⁹ lapsus
est q̄ dixit. ⁊ si alij scandalizati fuerit
sed nō ego. q̄s ali⁹ de se p̄sumat. vj.
q. j. imitare. facta ē aut̄ cōtētio inf̄
eos q̄s eoz videret eē maior. Luca
referēte huius contentionis inquit.
Grego. potuit esse causa qz audierāt
dñm migraturū ab eis vñ querebāt
quis post hoc esset gereus vices ei⁹
Sed ad humilitatē eos dñs subito
reduxit ostendēs presidētes anima-
rū: nō debere esse vt p̄ncipantes ī se-
culo q̄ q̄rūt dñari subditis: sed q̄ ma-
ior esset ille oibus ministraret dans
in hoc exēplū sui qui dñs existēs eis
seruiuerat lauādo pedes. Deinde vt
scribit Lucas solus: dixit iesus disci-
pulis. Quādo misi vos sine sacco
⁊ pera ⁊ calciāmētis: nūqd̄ aliqd̄ de
fuit vobis: Qui rñderūt. Nichil. Et
ait. Sed nunc q̄ h; sacculū. scz p̄ pe-
cunia seruanda tollat: similiter ⁊ pe-
rā. s. pro victualibus. ⁊ q̄ nō h; ven-
dat tunicā suam ⁊ emat gladiū. q. d.
Nūc vbiq; sine p̄dictoz reseruatiōe
habuistis abūdāter necessaria me p̄-
sente. Deinceps aut̄ qz persecutiōnē
patiēmini non dabit̄ vobis vt p̄ ne-
cessitate de his vobis prouideatis

nō solum de victualibus ad viuēdū
sed ⁊ de armis ad defendendū cum
oportet. Dixerunt autem discipuli.
Dñe ecce duo gladij hic. vnus scz q̄
incidat aurē serui ⁊ appareat virtus
dñi in sanando alter q̄ nō euaginef:
vt ostendatur nō fuisse factā oēm de-
fensionē q̄ poterat pro dño. Dixit er-
go iesus. Satis est. h; ecclesia vtrū-
q; gladiū. Exinde ingressus in ortū
illū velle gethsemani assumptis ad
partē petro Jacobo ⁊ Johanne. ce-
pit Iesus tedere pauere ⁊ mestus es-
se. Ostendēs ex hoc verā hūanitatē
habere que affligit̄ ex cōsideratione
penarū quas sibi paratas videt. Vñ
et dixit eis. Tristis est aia mea vsq;
ad mortē id est tristitiā ⁊ afflictionē
sentio mortalē. sustinete hic ⁊ vigila-
te mecū. ⁊ qz ī āgustijs nil decēt⁹ q̄
p̄ orationē ad deū. habere recursū
iō recedēs ab eis quantū iactus ē la-
pidis: vt ait. Lu. procidit in faciem
suā orās ⁊ dicēs. Pater si possibile ē
transfer calicē istū a me. Calicē ap-
pellat passiōnē q̄ triplicif̄ exponit̄.
Uno mō petēs vt virtus sue passio-
nis trāsiret a se ad oēs martyres et
patiētes p̄ xp̄o afflictionē: vt scz me-
rito ei⁹ daret̄ illis cōstātia ad sufferē-
dū sicut ⁊ ip̄e habuit. et hec Augu.
Scdo mō vt qz sciebat pplm̄ illūiu-
deoz p̄ cui⁹ salute tm̄ laborauerat
ex ipsa passiōe p̄pter perfidiā suā ex-
cecādū ⁊ dānādū ei cōpatiēs rogat
nō vt nō bibat calicē passionis: s; trā-
seat ab illo pplō vt p̄ alios p̄curetur
hec Ambrosi⁹. Tertio mō fm̄; Dio-
nisiū ⁊ Alexādrū. Non hoc petit̄ vt
non aduentat ei calix nisi em̄ adue-
nerit transferri nō poterit. s; vt p̄ce-
perat iā presentē passiōnē cepit affi-
ci ⁊ tristari ⁊ quasi iā p̄pinqūate ea
dixit. trāsfer calicē istū leuiter ergo
inuadentē tentationē flagitat pelli.
Et hoc est non intrare in tentationē
q̄ cōsulit esse orādum. Verūtamen
nō mea volūtas. sed tua fiat. Atha-
nāsius. Seminum hic velle ostendit
alterū quidē humanū quod est car-

Sermo de passione.

nis. i. partis sensitivae alterum vero
divinum: humanitas enim ob carnis
fragilitatem recusat passionem sed di-
vinitas eius affectu affectanter eam
subiit. hec ille. Quod ergo dicit. Non
mea voluntas. intelligitur secundum instin-
ctum naturalem et sensualem. Et quod
addit. Sed tua fiat. i. voluntas que
una est patris et filii et spiritus sancti:
cui omnino semper subdita erat volun-
tas sua humana secundum instinctum ratio-
nalem. Et ut dicit magister in. iij. sente.
Sciebat christus orationem non exaudiendam:
sed nec volebat secundum rationem exaudiri
nec tamen frustra hoc orabat. unde
spiritus in eius persona. Deus meus cla-
mabo per diem et noctem et non exau-
diens: non tamen ad insipientiam mi-
chi. i. imputabit: sed ad dandum nobis
formam que in angustiis possumus pete-
re licite ab eis liberari si illud sit secundum
voluntatem dei quod si non audimur de-
bemus estimare deum illud non velle
et ideo patienter ferre debemus. Ora-
tione facta reversus est ad locum ubi
discipulos dimiserat sicut illi tres pe-
trus / iacobus / et iohannes ad quos
accesserat. Et inveniens eos dormi-
entes dixit Symoni quem plethum pro-
miserat pro eo mori. Symon dormis: non po-
tuitis una hora vigilare mecum. Ad
omnes autem etiam alios. Vigilate et orate
ne intretis in temptationem: id est ne suc-
cubatis tentationi. Spiritus quidem pro-
ptus est: id est ratio et fervor ad pa-
tiendum et bene agendum: caro autem infir-
ma: id est sensualitas debilis ad exe-
quendum: quod dicit ratio et instigat
spiritus. Et eos dimittens iterum accessit
ad locum ubi prius orauerat eandem
orationem fundens. Et revertens se-
cundo ad discipulos inveniens dormi-
entes: pre tristitia enim et somno graua-
ti erant oculi eorum dimisit illos et ter-
tio ad locum reversus eundem symonem
oratio expressit. Et ut dicit Lucas so-
lus. Apparuit ei angelus de celo con-
fortans eum: id est dicens aliqua verba con-
solatoria illi parti sensitivae exterrite
ex representatione sibi facta pene imense

quam iam debebat sustinere. O domine
dominus noster passio ista cito transibit et
ex ea fructus maximus sequetur redem-
ptio humani generis quod tantum dile-
xit et restauratio ruine nostre: et ideo
confortetur cor vestrum. Et factus in
agonia id est anxietate pluries ora-
bat. Tanta autem afflictionem sen-
sit in illa agonia pro consideratione
passionis imminetis: quod factus est su-
dor eius sicut gutte sanguinis decur-
rentes in terram. Et cum venisset po-
stea ad discipulos et dormientes in-
venisset dixit. Dormite iam et requie-
scite. Sufficit. Et ut ostendat se vo-
luntarie pati deposito omni timore ait.
Surgite eam? Iesus nostros aduer-
sarios. non dormiuit iudas ad perse-
cutionem prodicionem. Ecce appropin-
quit qui me tradet. Adhuc eo loquen-
te. Ecce turba et iudas unus de duo-
decim antecedebat eos. Sciebat enim
iudas locum dicit iohannes. quod frequenter
iesus illuc conveniebat cum discipu-
lis et precipue diebus festis aliquid su-
blime docens eos: quos ad capiendum
magis volebat esse semotos a tumultu
populo: et ideo ait Theophilus yma-
ginatus est iudas quod solennitate iam
inchoata ibi esset cum discipulis ad
docendum. Nocte enim iesus extra
ciuitatem manebat sepe. et ideo non
accessit ad domum ubi eum dimiserat.
Non venit autem solus: sed ut dicit
iohannes. accepit cohortem: scilicet nuntium
a preside et a pontificibus et phariseis.
ministros cum lateribus et facibus ne-
scilicet posset occulte fugere et armis ad
resistendum et offerendum si forte turbe
deuote ad eum vellent illum de manibus
eorum liberare. propterea duxerunt gen-
tiles milites ut magis timerent pe-
cunia ducti. Processit ergo iesus obviam
eis: et ait ut testatur iohannes. solus. Quem
queritis. Non hoc dicit quasi nesciens:
sed ostendere volens quod et cum presens esset
eum videre non poterant vel ab ali-
is discernere. Et cum respondissent
iesum nazarenum dixit iesus. Ego sum.
In medio eorum existens ait Chri. ecce

Sermo de passione.

cavit eorum oculos. ut autem dixit Iesus. Ego sum. ad vocem istam omnes ceciderunt retrorsum in terram simul cum iuda. Quod ideo fecit Iesus secundum Chrysostomum. ut ostenderet quod non solum comprehendere: sed nec eum videre possent nisi ipsis concederetur. Augustinus. Quid iudicaturus faciet: quoniam iudicandus hoc fecit: et nunc ubique per euangelium dicit Christus. Ego sum. Et a iudeis expectat ut retro redeant et in terram cadant: quoniam deserentes celestia terrenam desiderant. Iterum autem interrogavit eos. Quem queritis. Chrysostomus. Ne quis dicat quoniam ipse iudeos ad hoc induxit ut eum occiderent seipsum in manibus eorum tradens manifeste eis ostendit omnia que reuocare eos sufficiebant. Sed quia permanebant in malicia et nullam habebant excusationem: tunc in manibus eorum se tradidit. Unde respondentibus illis scilicet Iesum nazarenum: dixit. Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me queritis: sinite hos abire. scilicet discipulos meos. quod dicitur. meipsum vobis trado dimittite istos usque ad ultimam horam ait Christus. ad suos dilectionis conseruantiam ostendens. Tunc ait Lucas appropinquauit iudas ut oscularetur eum. Nam referente Marco dederat eis signum traditor dicens. Quicumque osculatus fuero ipse est tenete eum: et ducite caute. Dicit magister in historia scola. quod iacobus minor erat valde similitudo in effigie adeo quod qui non habuisset familiarem conuersationem cum eis non sciuisset discernere alium ab altero. Judas autem qui conuersatus erat diu cum eis sciebat discernere. Ne ergo datis signis alijs de Iesu effigie caperent iacobum loco eius ideo dedit signum osculi: et addidit. Ducite caute ne scilicet euaderet de manibus eorum: cum tamen sceleratissimus expertus fuisset quod cum volebat in medio eorum existente nemo contingere poterat. Accedens ergo osculatus est eum dicens. Ave rabi. Cui Iesus. Amice ad quid venisti. quod dicitur. Cum te habuerim ut amicum charissimum. Quomodo de-

uenisti ad tantam offensam Iuda osculo filium hominis tradis: ut refert Lucas. Osculum est signum amoris et pacis et tu hoc signo perditionem facis. Chrysostomus. Non est discedendum a fratre admonitione quantum nichil profutura verba eueniat: et si non per suaseris hodie persuadebis forsitan cras piscator pro tota die rhetoriam trahens vacua sero piscem capit. Unde et dominus et si sciret iudam non conuertendum. Non destitit facere que sua inferat: proprium nomen imponit dicens. Iuda quod magis dolens erat et reuocatis: sed prouocati ad iram. Uidentes autem discipuli quod futurum erat. scilicet capturam Iesu: dicunt secundum Lucam. Domine si percutimur in gladio scilicet ut defendamus te. Petrus autem feruentior ceteris non spectauit responsum sed extrahens gladium de vagina seruum principis sacerdotum nomine malchum: ut dicit Iohannes. percutiens amputauit auriculam eius dextram. Ambrosius. Cum legitur passio domini si ad diuinitatem eius referimus infirmitatem corporis passionis exciditur auricula et exciditur a petro: quod non est passus Christum prophetam existimari: sed dei filium docuit fidei confessione signat. xxiiij. q. i. Si petrus Iste fuus ut audacior ceteris voluit extendere manus ad capiendum Iesum: propter quod petrus intendens percutere caput declinantis ictum abscidit auriculam. Omnes euangeliste abscissionem hanc narrat: sed Iohannes et Matheus addunt reprehensionem quam Iesus fecit petro dicens. Conuerte gladium tuum in vaginam. Non enim licet prelati ecclesie uti gladio materiali sicut licuit in veteri testamento: ut patet in phineis: et alijs sed gladio spirituali: calicem quem dedit mihi pater non vis ut bibam illum. id est passionem non vis ut sustineam. Omnis enim qui accipit gladium scilicet propriam auctoritate et non datum sibi a deo vel a lege gladio bibit temporalia si iuste iudicabit: vel saltem gladio diuine sententie in alia vita si non penituerit. Augustinus. xxiiij. q. iij. Ille gla-

Sermo de passione.

diū accipit qui nulla superiori ac legitima potestate vel iubente vel cōcedere in sanguinem alicuius armatur. An putas quia uō possum rogare patrem meū et exhibebit mihi: id est ad meam defensionē plus q̄ duo decim legiones angeloz? Legio est numerus sex milia sexcenta sexaginta sex et t̄tinēs. Et si vn⁹ angel⁹ sol⁹ de exercitu semnacherb occidit in vna nocte centū octoginta tria milia: qđ facerent tot milia angelozum? Non est ergo nunc tempus vindicationis sed humiliationis. Quomodo enim implebuntur scripture tot de passione loquentes si non permittam eos inferre: qz sic oportet fieri: cū de⁹ hoc ordinauerit et pronunciauerit. Lucas autē scribit solus sanationē huius. Dixit ei iesus. Sinite vsq; huc: scilicet venire ad me. Et cū tetigisset auriculam eius sanauit eū. Non poterat se etinere fons pietatis ab exhibitione beneficiorum etiā erga inimicos. Dixit autē iesus ad principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Tanq̄ ad latronē existis cū gladijs et fustibus comprehendere me: cum quotidie apud vos eram et non me tenuistis: quasi diceret: per experientiam vidistis q̄ non possentis me apprehendere si nō vellē: et iō non erat necesse q̄ veniretis ad me capiēdū sicut itur ad vnū latronē ne possit euadere. Sed hec est hora v̄ra: id est vobis a me permessa ad capiendum et potestas tenebrarū concessa vobis tenebris peccatorū detentis. Et tūc iniecerūt man⁹ in iesum et ligauerūt eū vt captū ducerent. Quo facto oēs discipuli fugerūt eo relicto. De ista captione et ligatione habet figura. Hieremie trigessimono caplo: vbi dicit q̄ exercit⁹ caldeoz apprehēdēs Sedechiam regem Iuda: duxerunt eū ad regē babilonis qui multa op probra exercuit in eū. Sicut iudei armati christū capiētes duxerūt eū ad Annā inimicū xp̄i sibi multa opprobria inferēdo. Si ergo nūc querat a

virgine gloriosa. Quo abiit dilect⁹ tu⁹ et c. Respondere poterit ad tolerādam crudelē in orto ligationē. Tertio a biit dilectus virginis marie ad pluriū iudicium iniquoz presentationē vbi sciēdū q̄ xp̄s primo fuit ante annā presentatus: scđo ad Cayphā et ibi a petro negatus et falso contra eū testificatus. tertio ad Pylatum assignat⁹. vt ergo dicit Johānes p̄ncipes sacerdotū magistratus tēpli: et scribe venientes non per se vt dicit Aug. sed p̄ suos ministros ad iesum demū ligauerunt eū vt latronē et ducebant eū captū vt credibile est cum multis contumelijs irrisionibus et clamoribus et percussionib⁹ h̄ntibus cū pro inimico capitali via erat satis longa. Sequebatur autē istos qđaz adolescens vt refert solus marcus indutus syndone super nudū quem ministri arbitrātes discipulū iesu tenere curarunt: sed relicta eis syndone nudus aufugit ab eis: dicit aliq̄ hūc fuisse Johannem: alij Jacobum minoz: sed cōmuni⁹ et mior opinio est q̄ nullus illorum fuit: sed quidā qui habebat habitationem suā i via per quā iesus ducebatur: qui cum iam fuisset dormitū: audito rumore transeuntū surrexit: et vt citius percipere posset causam clamoz sumens vestē lineā sup carnē exiit domū et videns iesum duci captū: motus deuotione vel curiositate sequebatur eos. Duxerunt autē ministri intrātes ciuitatē iesum ad annā pontificem socrū cayphe: qđ cū esset pontifex anni illi⁹ et silū dederat d̄ morte iesu. erāt em̄ plures principes sacerdotū vel q̄ vel sorte vel p̄cio vt cayphas s̄m iosephū officiū exercebāt ad rēp̄ summi p̄ntificis Ideo primo adduxerūt ad annā qđ refert sol⁹ Johā. Vel qz habitatio eius erat i via qua ibatur ad domum cayphe vt cōplacere in hoc vtriq;. Erāt ei affines nō solum carne sed et crimine: et vt magis excusaret cayphas et silio etiā senioris si argueret p̄cessisse et traiesum. pe

Sermo de passione.

trus autē sequebatur a longe: et alius
discipulus qui creditur fuisse iohannes.
Ideo a longe sequebatur: quia timebat
ne putaretur esse ex discipulis iesu:
ideo a longe secundum Ambrosium. quia elongaba-
tur iam a christo mente: passionis timo-
re ductus. Ideo a longe secundum Bedam:
quia et si ecclesia signata in petro seque-
batur christum in passionibus: tamen a longe
quia christi ecclesia patitur pro suis peccatis
christus autem pro ea: et quia nimis distat utraque
passio quantum inter iniuriam crea-
toris et creature. Intrañtes ergo atrium
anne pontificis ministri statuerunt
iesum vincitum ante annam. Intrauit
autem cum multitudine illa et iohannes
quia notus erat pontifici: forte quia ante
discipulatum cum esset piscator refusa-
bat sibi et ferebat electos pisces. Pe-
trus autem non ausus est intrare: sed socius
eius iohannes accessit ad ancillam
ostiarium rogans ut sineret eum intrare.
Quod cum faceret intuita petrum di-
xit. Numquid et tu ex discipulis es hois
istius. Nota secundum doctores: quia causa
passionis fuit propria culpa utriusque
parentis. Ade scilicet et Eue ad inuen-
dum quod per compassionem uterque se-
rus liberandus erat. Ideo diuina di-
spensatio prouidit ut non solus sexus
virilis sed et muliebris ad eam operaretur.
Et quod non potuit ancilla agere in persona
christi: quia vilioris conditionis hoc facere
curauit in discipulo ad negandum in-
stigando: vel potius ut disciplinam eum re-
pertum ad affligendum caperetur. Qui
subito negauit dicens. Mulier non no-
ui illi Chrysostomus. Quid agis: o petre vox
tua repente mutata est: non tibi fla-
gella: non duratibi sunt illata tormen-
ta. Nullus te interrogat cuius au-
toritatem possis formidare. Mulier est
mulier interrogat et uilis ancilla: quia ostia-
ria. Ambrosius. Iohannes negauit petrus: quia
promisit incaute. Augustinus. xij. q. iij. Non
solum abnegat christum qui dicit eum non esse
christum: sed ille etiam qui cum sit negat
se esse christianum. Dominus enim non ait pe-
tro. Discipulum meum te esse negabis.
Negauit ergo ipsum cum se esse discipu-

lum suum negauit. Quid autem isto modo
quod se negauit esse christianum. An pe-
trus non negauit christum sicut qui-
dam cum peruerso fauore excusare ni-
tuntur: quia ab ancilla interrogatus ho-
minem se nescire respondit. hec ille.
Ubi et Glossa. dicit quod lingua corde credat in
christum et ore neget: non excusaretur a
mortali. Et idem Thome. in sum. An-
nas uero pontifex cepit iesum inter-
rogare de doctrina sua et discipulis/
ut scribit iohannes. solus: et hoc non causa
intelligende veritatis sed occasione ca-
lumnandi: si esset doctrina eius contra legem
dei vel quare discipulos congregasset
quasi seditionem querens. Cui christus mi-
tissime respondit dicens. Ego palam lo-
cutus sum mundo. Ego semper docui
in templo et in synagoga ubi omnes iudei
que uisum et in occulto locutus sum nihil.
quin. scilicet essent aliqui presentes saltem disci-
puli. Quid me interrogas? Interro-
ga eos qui me audierunt. ecce hi omnes sci-
unt quod dixi ego. Nihil enim in occul-
to locutus est: quia non ut trepidans et sedi-
tionem concitans ut aliqui existimabant. In-
terroga eos qui audierunt etc. q. d. secundum
Chrysostomum. Quid me interrogas de meis?
Interroga inimicos meos qui mihi in-
sidiantur: sunt autem hec uerba confitetur
de eorum qui dicta sunt ueritate. hec est enim
ueritatis inalterabilis demonstratio:
cum quis inimicos inducit in testes. Tunc
uero ex ministris assistens dedit alapam
iesu: ut refert iohannes. solus: hunc dicit
Chrysostomus. fuisse malchum cui iesus auri-
culam abscisam a petro restituerat: et
dixit Sic respondes pontifici? Cui iesus
ut agnosceret quod portat ad uictimam
mitissime respondit dicens. Si male
locutus sum: vel respondens ponti-
fici vel docens in templo: testimonium
perhibe de malo. Augustinus. Quid ista re-
sponsione uerum mansuetum et iustum?
Qui ei recipit alapam: nonne uellet eum
qui percussit aut celesti igne consumi:
aut terra dehiscente sorberi: aut cor
reptum demonio uoluntari: aut pena ali-
qua alia et grauiori puniri? Quid horum
per potentiam iubere non poterat per

Sermo de passione.

quē factus est mūdus? Nectn̄ hoz aliqd̄ legit. Cyprianus dicit di. xciij. Dñs iesus rex iudex: ⁊ dñs n̄r passio n̄i subditus: cū alapā accepiss̄ nihil contumeliose in p̄sonam pontificis locutus est: sed magis innocentiam suam tutat̄ est dicēs. Si male locutus sum testimoniu perhibe de malo que om̄ia humiliter facta sunt ⁊ patienter vt nobis humilitatis ⁊ patientie tribueret exemplū. Sed nota q̄ domin⁹ non prebuit alteram maxillam percutiendam: s̄ potius de illa ta pie reprehendens ait. Si autē bene quid me cedis? Ubi nota secundū Aug. q̄ dñs pcutienti se nō prebuit alteram maxillam: sed potius prohibuit ne faceret et iniuriam auerteret: ⁊ tamen paratus aduenerat non solū in facie percuti: s̄ etiam pro quib⁹ hoc patiebatur crucifix⁹ occidi. Ex hoc ostendēs q̄ precepta q̄ dederat de patientia illa sc̄z si quis te pcuterit in dexteram maxillam prebe illi ⁊ alteram ⁊c. sunt in preparatiōe cordis retinēda magis q̄ opere exequēda: vt in secreto teneat̄ animi patientia cum beniuolentia in aperto fiat: id q̄ eis pdesse videt̄. xxiij. q. i. paratus. Demum misit eum annas ligatū ad socerū suū cayphā vbi accenso igne in medio atrij propter frigus Petrus introgressus cū alijs vt finē magistr̄i ne agnosceret̄ esse discip̄s iesu: ⁊ ip̄e cū alijs se calefaciebat ad ignē. Q̄t̄ em̄ iam ignis charitat̄ in eo erat extinctus: igne accenso in medio synagoge victor̄ ad illū Petr⁹ se calefaciebat. Intuita autem eum alia ancilla dixit astātib⁹. Et hic de illis discip̄s ei⁹ est. Cui⁹ n̄bis moti sunt audientes ex quib⁹ vnus dixit. Vere ⁊ tu ex illis es. Petr⁹ aut̄ secūdo negauit dicēs. O homo nō sum. Et q̄uis Petr⁹ intēderit dicere q̄ nō esset discip̄s iesus: tamē verū dixit secūdū aliū sensum: q̄ sc̄z non habebat esse spirituale. Et aduertendum q̄ Johannes ponit petri negationē primā factā in domo anne: ⁊ tūc pri-

mo gallus cantauit: sedam̄ hō ⁊ tertiam in domo cayphe: ⁊ post tertiaz immediate gallus secūdo cantauit. Sed alij euangeliste describūt oēm trinam negationem factam ī domo cayphe. Quod dici potest iō sic enarrasse: q̄ illi tres euangeliste non curarunt mentionem facere de presentatione iesu coram anna: q̄ e xtraordinaria erat cum non esset summus pontifex qui haberet discutere cām: s̄ ad placētā vtriusq̄ vt affiniū fecerunt tanq̄ p vno iudicio habentes vel q̄ ambo simul fuerūt summi pontifices p illo anno: ⁊ contra legē. vñ quilibet habebat cām discutere ⁊ p vno tribunali habebat. Et iō in domo cayphe vbi terminata fuit oēs illā negationē refer̄ factā. Post pusillū aut̄ q̄ pusillum q̄stum foret Lucas ex̄psit dicens. Interallo facto quasi vnus hore cū quidā diceret. Vere tu ex illis es nā ⁊ galileus es: loquela tua manifestum te facit. Nō q̄ diuersum eēt ydioma galileorū a iudeis. Nā vnū sc̄z hebraicum erat cōmune eis: s̄ erat differēs modus p̄nunciandi seu accentuandi sicut inter senenses ⁊ florentinos. Et cū petrus vellet se excusare dixit cognat⁹ malchi cui x̄ps auriculā sanauit. Nōne ego te vidi in orto cū illo: q̄n̄ app̄hendim⁹ eū? Tunc petrus vt magis sibi crederetur cepit iurare ⁊ anathematizare ⁊ detestari q̄ nō nouisset illū. Et cōtinuo gallus secūdo cantauit. Ubi plura mysteria. Et p̄mo q̄ ista negatio petri signat offensam mortalem cuiuslibet de ecclesia. Nā vt dicit hierony. Quoties vincimur vicijs atq̄ peccat̄: toties deū negamus. xi. q. iij. existimāt. Trina negatio significat offensā triphariā cordis oris ⁊ operis. Que negatio offense: ad inuestigationē ancille et vicioz: id est ad suggestionem v̄l incitationem sensualitat̄ ⁊ demonum per se: vel psuasionem malorum virorum. Ad cantum galli petrus recognoscit excessum suum: nō primū

Sermo de passione.

sed secundum cautū: qz ad predica-
tionē vel admonitionē bonorū nō so-
lū ad aures s; ad mentem attingen-
tem pctōr cōpungitur & penitet. Se-
cundo sciendū s; Gregoriū in ome-
lia: q; omnipotens deus eum quē cū
cte ecclesie p̄esse disposuerat ancil-
le vocem pertumescere & senegare
permisit: magne vtiq; dispensatione
pietatis vt futurus pastor ecclesie i
culpa sua disceret: qualiter alijs mi-
sereri deberet. d. l. considerandum.
Conuersus autem dominus ait Lu-
cas respexit petrum. q. d. Recogno-
sce peccatum vbi & eius immēsa pie-
tas ostēditur vt inter illusores & tor-
tores positus: quasi suarum penarū
oblitus petri lapsum dolens respicit
vt defleat. Quem tamen respectum
& conuersionem Augustinus magis
dicit intelligendum de cōuersione &
respectu spiritali diuine miseratio-
nis qua dicitur per pphetam. Cō-
uertere dñe & eripe animā meā & illō
Respice in me &c. q; de corpali respe-
ctu: & egressus petrus foras fleuit a
mare. Cum bonis & discipulis con-
uersans confessus est christū filium
dei. Inter malos se reperiens iude-
os ipm negauit negatiōe segregat^o
a malis fleuit. Et nocte illa ministri
iniquissimi crudelissimi qui tenebāt cū
scz ligatū multipliciter vexauerūt iux-
ta illō. Castigatio mea i matutinis.
Nam vt dicit Lucas illudebant ei
cedentes & velauerunt eū & percutie-
bant faciē ei^o dicentes. Prophetiza
nobis christe quis est qui te percussit.
O ineffabilis humilitas & patientia
iesu xpi. O inenarrabilis crudelitas
iudaici populi: faciē illā plenam om-
niū gratiarū sputis deturpare nō ve-
rent: in quam desiderabāt angeli p̄-
spicere Caput illō gazophilaciū the-
saurorū sapientie & scientie dei pec-
tantes affligunt. Oculos domini lu-
cidiores sole & pietate plenos velis
operuerūt aures q̄ audiunt organa
scōrū & thronos angalorū & tumelū
& blasphemū malignorū plene sunt

Unde & ipse Lucas dicit. et alia mul-
ta blasphemantes dicebant in eum.
Manc autē facto tempestiue conue-
nerunt omnes principes sacerdotū
& seniores plebis & scribe in consilio
querentes falsū testimoniū contra
iesum: vt eum morti traderent & non
inueniebant. Demum venerunt duo
falsi testes vt refert Math. & Marc.
qui dixerūt. Nos audiuimus quia
hic dixit. Possum destruere hoc tem-
plū manufactū & in triduo reedifica-
re aliō non manufactū. Et non erāt
conuenientia testimonia eorū. Et me-
rito quia nūq; dixerat: s; dixerat sol-
uite tēplū hoc. i. soluetis tēplū hoc:
& in triduo excitabo illō/loquens de
tēplo corporis sui: non de illo Salo-
monis tēplo. Et surgens princeps
sacerdotū scilicet cayphas dixit. Ni-
chil respondes ad ea q̄ testificantur
contra te? Iesus autē tacebat: sciens
qz nō cā inueniendi veritate s; calun-
mandi interrogabat: & dixerūt q̄daz
aliū ex p̄mouib^o. Si tu es xps dic no-
bis? Et xps r̄ndit vt refert Luc. Si
dixero vobis non credetis mihi. Si
interrogauero non r̄debitis mihi
neq; dimittetis. Ex hoc autē erit fili^o
hoīs sedēs a dextris virtutis dei. q.
d. qz iniuste iudicor. ex hoc dabitur
mihi potestas mundi iudicandi. Et
qz nō apte dixerat se eē filiū dei: sur-
gens p̄nceps sacerdotū motu corpo-
ris indicās insanie mentis ait: vt re-
fert Math. & Mar. Adiuro te p̄ deū
viuū vt dicas nobis si tu es christus
filius dei benedicti. Iesus autē et si
non teneretur respondere (quia supe-
rior su^o nō erat) vnde & grauer pec-
cauit sic eū adiurando: tñ ob reuerā-
tiā noīs dei inuocati respondit. Tu
dixisti: qz fili^o dei sum ego. Tūc prin-
ceps sacerdotū scidit vestimenta sua
dicēs. Blasphemauit. Quid ampli^o
egem^o testib^o. Ecce omnes audistis
blasphemiā. Quid vobis videtur?
Respōderūt omēs. Reus est mortis.
Et si isti pessimi erant & falso moue-
bant dicētes. Iesus blasphemare cū

Sermo de passione.

se diceret filiū dei i quo dicebat sum-
mā fuitatē tñ ita horrebant dei blas-
phemas q̄ non poterant patienter
audire: sed iud icarēt talē reū mortū
& vestimēta sua scindebant in signū
detestationis. In quo etiā figuraba-
tur sacerdotū iudeorū destruendū:
vt dicit Gratian⁹. ij. q. vij. Tūc ipm
iesum consputū & collaquisatū victū
duxerūt ad pylatū. Judas autē tradi-
tor vidēs iesū mortū adiudicandū pe-
nitentia duct⁹: vt refert Math. retu-
lit triginta argēteos principib⁹ sa-
cerdotū: & seniorib⁹ dicēs. Peccauit
tradēs sanguinē iustū. At illi. Quid
ad nos tu videris. q. d. Si malum fe-
cisti tu subeas penā. Aug. Judas q̄
penitens iuit ad phariseos relinq̄ns
apostolos: nichil inuenit auxiliū nisi
augmentū desperationis. Dixerūt
em̄. Quid ad nos tu videris. Si pec-
casti tibi sit: non tibi succurrim⁹: non
peccata tua charitatiue suscipim⁹:
nec qualiter deponas on⁹ docem⁹.
Quid nobis & mie q̄ nec opa sequi-
mur iusticie. Isset ad fratres: usq̄ ad
illos qui orauerūt p̄ socru petri febu-
citate: qui chananeam improbā mi-
sericordie obrulerūt. Interrogaret
petrū pro se effundentē lachrymas
non fuisse Mariā & Marthā que vi-
tā lazaro ipetrarent. iuit diuos sci-
licet phariseos & diuisus perijt. de
pe. di. vij. c. j. Et pietatis. xxx. argen-
teis in tēplo abiens laq̄o se suspen-
dit: & dicit act. j. Suspensus crepuit
medius: & diffusa sunt omnia viscera
ei⁹ & notum factū est verbū istō omi-
b⁹ habitantib⁹ hierusalē. Hierony.
de pe. di. iij. Nichil pfuit iude egisse
penitentiam per quā scelus corrige-
re nō potuit. Si em̄ frater peccat in
fratrem vel emendare valeat potest
ei dimitti. Si opera p̄manēt frustra
assumit penitentia. hec ille. Itē leo
papa. Sceleratior o iuda omnib⁹ et
infelicioꝝ extitisti: quē nō p̄nia reuo-
cauit ad deū: s; desp̄atio traxit ad
laq̄um & cetera. de pe. dist. iij. Prin-
cipes autē sacerdotū sumptis argen-

teis dixerūt. Nō licet mittere: id est
remittere in corbanā. i. locum obla-
tionū: quia precū sanguinis est. Et
consilio inuito emerūt ex eis agrum
figuli in sepulturā pegrinorū volen-
tes crudelitātē sceleris coopire sub
opere pietatis. s. emptionis agri p̄
sepultura. Sed ne lateret mūdū sce-
lus eorū factū est deo dispensante q̄
ager ille empt⁹ vocatus sit alchelde
mach: q̄ latine sonat ager sanguis
In quo facto ostendit euangelista
Matthe. p̄phetiā hieremie imple-
tā qua dicit. Acceperūt scilicet prin-
cipes sacerdotū triginta argenteos
p̄ciū appreciati. i. qui triginta argen-
tei fuerūt precū christi. appreciati q̄s
app̄ciauerūt. i. p̄ precio obtulerunt
ipsi iude. Acceperunt autē a filiis is-
rael id est a iuda qui fuit de filiis is-
rael ponit pluralis p̄ singulari cuz
pietit eos in tēplū & dederūt eos in
agrū figuli: scilicet p̄ emendo agro:
p̄ sepultura pegrinorū. hec p̄phetia
p̄ parte etiā habet zachā. xij. c. Si
qs ergo q̄rat a p̄gine gloriosa quo
abijt dilectus tu⁹. &c. Respōdere po-
terit ad plurimū iudicū iniquorū pre-
sentationē. Quarto abijt dilect⁹ vir-
ginis Marie ad cause innocētis per-
uersam decisionē. Circa q̄d sciendū
q̄ vt dicit Johānis. xvij. Adducūt mi-
nistri iudeorū iesum a caypha in pre-
torū: erat autē mane: & ipsi nō introie-
runt in pretoriū: vt non contamina-
rent sed manducarēt pascha Exiuit
ergo pylat⁹ ad eos foras. pretoriū
dicit sedes pretoris id est loc⁹ ad dā-
dam scientiā: & est locutio obscura:
q; cū dicit q̄ iudei nō introierūt in pre-
torū: v̄ loq̄ de p̄terito pylati i cui⁹ do-
mum q; gētilis erat intrare i illa so-
lenitate extimabant se contaminari
id est immūdos fieri. Sed quō pu-
dicit q̄ adducerunt iudei xpm̄ in pre-
torū a caypha. hoc autē Aug. sic con-
cordat: q; in domo cayphe q̄ lata et
spaciola erat ē pretoriū cayphe iudi-
cātis de q̄busdā. Et in alia parte do-
m⁹ erat & pretoriū pylati iudican-

Sermo de passione.

tis etiā in causa sanguinis. Et sic de vno preterito. s. cayphe ductus fuit ad aliud. s. pylati. Ut q. cayphas dimisso iesu in palatio suo accessit ad domū pylati p aliqua informatione qui tamen cum suis noluit introire in pretorium eius qz gentilis s. pylatus exiit ad eum et socios et demū reuersus cayphas ad palatiū suū misit iesum vinctum ad pylatū. Exiens ergo pylatus ad eos ait. Quaz accusationem affertis aduersus hominē istū? At illi vt refert ioh. Si nō est hic malefactor nō tibi tradidisse mus eū. Quib⁹ pylat⁹. Accipite eū vos: et sū legē vestrā iudicate eum. scz ex quo non exprimitis michi maleficiū suū: cui responderunt. Nobis non licet interficere quēqz. Cuz enim essent romanis subditi non habebant iudei causam sanguinis: sed preses quem mittebāt illuc romani ad regendū eos. Et tunc erat pylatus posit⁹ preses p romanis. Dixit ergo eis pylat⁹. quid mali fecit iste? At illi explicauerunt dicētes s. Lucam. hunc inuenimus subuertentē gentē nrām phibentē tributa cesari dari: et dicētē se chri stū regē eē. Que omnia falsa erant. Non enim gentē subuertebat querēs sibi gentē qgre gare ad seditionem: s. conuertebat ad salutē inducens humilitatē et subiectionē. Nec prohibuit sensus vel tributum dari cesari: s. proposita sibi questione a quibusdam super ea responderat. Reddite q sunt cesaris cesari. Neqz se regē faciebat s. cum voluit eū populus satiatus ab eo ex qnqz panib⁹ ordeaceis et duob⁹ piscibus facē regē fugit et paup cū pauperib⁹ et mitib⁹ incedebat. Pylat⁹ ergo duab⁹ pūnis obiectionib⁹ omisissis vt friuolas et falsas reputans: intrās ptorium q̄siuit a iesu de tertia dicēs Tu es rex iudeorum? Cui iesus vt refert iohānes ait. At temetipō hoc dicis: an alij tibi dixerūt de me. s. q sim rex iudeorum? Ad quē pylatus. Nūqd iude⁹ sū ego. Sēs tua et ponti

fices tui tradiderunt te michi. q. d. Ego non sum iudeus vt sciam puerlationē tuā: s. iudei qui sciunt facta tua dederunt te in manus meas: qd q̄ fecisti: propq̄ quam cām te ita vinctum duxerūt ad me vt reum. tu explica: At iesus ad eum. Regnū meū vt narrat solus iohannes non est de hoc mundo. q. d. Non me habeo vt rex tēporalis nec michi vsurpo dignitatē regalē vt gēs mea imposuit: s. vt paup et medicus et abiect⁹ incedo Si enim regnum meum esset de hoc mūdo ministri mei utiqz decertarēt vt non traderer iudeis: pugnarent enim pro me et defenderēt ne pualet rēt contra me. Nunc autē regnum meum non est hinc. Regnum enim spirituale virtutum quod pduxit ad regnum et̄num erat quod nobis q̄rebat: et p quo nobis conferēdo patiebat. Qñ pylatus infrogauit eum quid fecisti poterat respōdere iesus. Que ego feci in populo isto ista sunt Eduxi patrē eoz Abrahā de vr caldeoz. Ego p̄tor eius et ysaac et iacob fui vbicūqz ābulauerūt. Ego Ioseph in egyptū p̄misi ad sustētandū eos tpe famis i egypto quasi dñz p̄stituēdo. Ego de dura fuitute pharaonis eduxi: flagellatis multiplicat egyptijs et demū in mari submersis Ego populum istum vt peculiarem elegi ex cunctis nationib⁹ dādo eis legē meam. Ego. xl. annis manna p defētū cibauī. Ego in terrā p̄missionis adduxi: expugnatis habitatorib⁹ terre illius et c. Demū ego ex eis carnē assumēs inter eos humiliē cōuersat⁹ sum. Ego oib⁹ bñficia cōtulī innumeras sanitates pficiēs. Cecis visum: claudis gressum: surdis auditū/loq̄lā mutis/mūdicā leprosis: vitā mortuis restitui: pct̄ibus donauī indulgentiā/mestis letitiam plurimis. gratiā: ignorantibus sapientie doctrinā. hec sūt pylate q̄ feci: de quib⁹ p̄nt me accusare si digna sunt ista. Tūc dixit ei pylat⁹. ergo rex es tu scz ex quo regnū habes. et si nō de

Sermo de passione.

hoc mūdo. Cui iesus. Tu dicis. s. veritate: qz rex sū ego. Et merito. hz ei oē dñū r sup oia cui flectit omne genu celestisū terrestriū r inferorum. Ego in hoc nat⁹ sū: subdit r ad hoc veni in mūdū vt testimoniū perhibeam veritati reprehendendo errores. Et quia veritas odiū parit ideo iudei nolētes vicia eorū argui: ex odio mortē eius procurauerūt. Ois q̄ est ex veritate. id est cui placet veritas seu qui est ex deo p gratiā genit⁹ qui vocē meā audit obseruando meam doctrinam verissimam. Cui pylatus. Quid est veritas? Non expectauit pylatus responsionem anhelans ad liberationem eius. Sciebat enim dicit Mathe. r Marc. qz per inuidiam tradidissent eum. Exiit ergo ad eos pylatus dicēs. Ego nullam causam mortis inuenio in homine isto. At illi clamaueūt dicētes. Cōmouit vnīuersum populū scz seditiones faciens r cōgregās sibi gētes ad rebelandum: docēs a galilea vsq; adhuc scz in iudeam. Pylatus audiens galileā nominare vt refert Lucas iter rogans r percipiens qz galileus eēt id est nutritus r cōuersatus in galilea: misit iesū vinctum cū accusatoribus suis ad herodem regem galilee qui venerat tūc hierosolymā ad solēnitatē illā tāq̄ pertinentē ad iurisdictionē suam et iudiciū vt subditum suū. herodes autem viso iesu corāz eo adducto gauisus est valde: cupiebat enim diu eum videre: eo qz multa audisset de eo: r sperabat aliquod signū videre fieri ab eo. Stabāt autem r principes sacerdotū ante eum in multis accusātes eū. Interrogauit autē eū herodes de multis: q̄ ad nichil eorū rñdit: r hoc qz non causa veritatis: s; curiositatis illa q̄rebat. Qd̄ cernēs herodes spreuit eū cū exercitu suo: r vt isanū indutū veste alba linea remisit illū ad pylatum. Ex hac delatiōe honoris quē fecit pylat⁹ herodi facti sūt amici adinucē herodes et pylatus: qui antea inimici

erāt. hec inimicia contra erat: qz pylatus videbatur perturbasse iurisdictionem herodis ex eo qz occidit quēdam iudā galileū qui multos secuz adinauerat quasi principem se faciens populi iudeorū dū in monte quodam sacrificijs insisterent. Remisso igitur iesu ad pylatū dixit pylatus. Obtulistis mihi hūc hominez quasi subuertentē populū: r ecce corā vobis interrogās nil inuenio causei eo ex his in quibus accusatis eū. sed neqz herodes. nam remisit eū ad nos: et ecce nil morte dignū actum est ei: emendatū ergo illum dimittā. At illi clamabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Pylatus igitur existimans qz si faceret iesuz flagellari acriter iudei moti compassione non aliud pene vlpunitionis quererēt de eo. Apprehēdit ergo pylatus iesū r flagellauit. vt refert iohā. Et flagellationē istaz fuisse diurnā ostendit. ps. dicens in eius persona. fui flagellatus tota die scz in magna parte r Esay. liiij. Disciplina pacis nr̄e sup eū. r liuore eius. s. ex percussionibus diris sanati sumus. Flagellatū autē pylatus adducit eū foras dicēs. Ecce homo q. d. nonne videtur vobis sufficiēter castigatus. At illi clamabāt. Crucifige crucifige eū. Et ille. Ego nullā causā mortis inuenio in eo. Est autē vobis consuetudo vt dimittā vobis vnū ex vīctis scz morte dignū. hunc ei morē introduxerāt iudei. vt scz in mēoriā bñficiū recepti a deo Itali solēnitatē scz liberationis ipsius populi de morte primogenitorū r de seruitute egyptiaca mortifera vn⁹ ex malefactorū capti morte plectēd⁹ liber donareēt pplo: alij ad mortē iudicarent. quē morē romani p̄sides eis seruabāt. Dixit ḡ eis pylat⁹. Quē vultis ex duob⁹ dimitti iesū q̄ dicit xps an barrabaz: hic barrabas latro erat fm Jo. fm alios r homicida q̄ in seditione fecerat homicidiū. At principes sacerdotū persuaserunt turbis vt peterēt barrabā. Clamaueūt er-

Sermo de passione.

go oēs dicētes non hunc sed barra-
bā dixit eis pylatus. Quid igit facie-
bam de iesu q̄ dicit x̄ps: At illi. Crucifi-
gat. Dixit eis pylatus. Accipite eū
vos et crucifigite. Ego em̄ nullā cau-
sam inuenio in eo. At illi. Nos legē
habemus et secundū legē nostrā debz
mori: qz filiū dei se fecit. Vidētēs qz
pylatus tendebat ad liberationem
eius dixerūt. Si hunc dimittis non
es amicus cesaris. Ois em̄ q̄ se regem
facit cōtradicit cesari. Pylatus autē
hec audiēs magis timuit sed timore
tñ mundano: ne scz incurreret indi-
gnationē cesari si accusaret. et digni-
tate ille punaret. Iterū ergo intro-
iit pylatus p̄torū et interrogauit ie-
sū. Uñ es tu: Ies⁹ autē r̄suz nō dedit
Cui pylatus. michi non loq̄ris. Ne-
scis qz potestatem habeo crucifige-
re te et dimittere te. At iesus ait. Po-
testatē non haberes in me vllā: nisi
tibi datū esset desuper scz deo p̄mit-
tente. Propterea q̄ me tradidit tibi
maius pctm̄ hz: quasi diceret. Et si
deo permittente hoc agas: nō tamē
excusaris a peccato me cōdenmādo
cum tu ip̄e dicas: qz habes potestātē
dimittendi et iam confessus es publi-
ce: qz non inuenisti causā mortis: et
tñ non dimittis. pctm̄ tamē tuū non
est ita graue: cum ex infirmitate p̄-
cedat: sicut iudeorū qui me tibi tra-
diderunt ad mortē cū p̄cedat ex ma-
licia. Pylatus ergo videns qz nihil
p̄ficeret sed magis tumultus fiebat
voci⁹ magnis postulanti⁹ vt cru-
cifigeret. dimisso eis barraba vt po-
stularūt duxit foras iesū et sedit p̄ tri-
bunali in loco qui dicit lichostatos he-
braice gabatha. Erat autē parasceue
pasche hora quasi sexta. Mar. autē
dicit qz hora tertia crucifixerunt eū.
quā sup̄ficialē dissonātiā. Augu. de
pe. di. j. periculose. sic resoluit: qz vcz
x̄ps hora scia crucifix⁹ ē. linguis scz
iudeorū hoc petētib⁹. qd̄ scribit mar.
sed actualiter et manib⁹ gentiliū ho-
ra sexta crucifixus est prout refert
Johannes. Sedente autē pro tribu

nali pylato: misit ad eū vxor sua te-
ste Math. dicens. Nichil tibi et iusto
illi. s. cōmune. q. d. vide ne feras sen-
tentia contra eū. Nā et multa passa
sum ista nocte per eū: scz terribiles
visiones et cōminationē. Creditur qz
quia dyabolus cepit perpendere ie-
sum esse redēptorē humani generis
et virtutē crucis: qz sentiebat patres
lym̄bi iam exultare pro sua quā ex-
pectabant inde liberatione: ideo ten-
tabat impedire. Et ideo in somnis im-
misit visiones vxori pylati cōmina-
tiones malorū que pylato euenirent
si ipsum condemnaret. Ut his audi-
tis pylatus se traheret: sed non va-
luit aliquid efficere. Nā pylato dicē-
te. Ecce rex vester q̄si derisoue. cla-
mauerunt illi. Tolle tolle crucifige
eū. Quib⁹ pylat⁹. Regē vestrū cruci-
figā: At illi. Nō habem⁹ regem nisi
cesarem. Pylatus ḡ vt dicit Math.
accepta aqua corā populo lauit ma-
n⁹ suas dicens. Innocens ego suz a
sanguine iusti hui⁹. q. d. Ego quan-
tū est ex me non condēno eū sciens es-
se iustū: sed oportunitas vestra me co-
git ad condēnandū. vos videritis.
Sed certe hoc non excusauit eū: qz
numqz iudex propter quodcunqz ma-
lum vel scandalum euitandum de-
bet innocentem condemnare contra
ordinem et formam iuris vt hic ac-
cidit. Clamauit autem popul⁹. Sā-
guis eius super nos et sup̄ filios no-
stros quasi dicat. Si tu hoc peccas
pena hui⁹ peccati: et vindicta veniat
sup̄ nos et super filios nostros. Que
imprecatio vtiqz accidit eis. Nā in
p̄nitionē tāti sceleris hierusalez ca-
pta fuit. et innumeris milibus hoīm
mortuis ferro peste: et fame q̄ remā-
leūt vēditi sunt i seruos. Et dispersi
per orbē. Forma autē huiusmōi cōdē-
nationis put pie cōtēplari possum⁹
talis fuit Iesu nazarene tuū genus
te reprobauit regē: fecisti cōtra im-
peratorū statuta. filium dei te nomi-
nasti de legis iudeorū mādato tribu-
tum cesari dare prohibuisti contra

Sermo de passione.

eius imperia. seditionem in populo concitata in maxima communitatis dispendia ideo morti te adiudico et inter duos latrones te iubeo crucifigi. O quam iniqua est hec sententia crudelis et iniusta. de qua. Job. xxxvi. de causa tua quasi ipsi iudicata est iudicij causa recipies. Causa quod christi iudicata est a pylato quasi impium et plus quam ipsum: quia si latro vel homicida a curia capitur non condemnatur nisi prius fiat processus ordinarius datus terminis et dilationibus ad probandum et reprobandum increpandum excusandum: sed christus absque processu ordinario condemnatus est. de qua condemnatione. ps. ait. Astiterunt reges terre et principes scilicet annas et cayphas conuenerunt in unum aduersus dominum et aduersus christum eius. Si quis igitur beatam virginem interrogare voluerit. Quo abiit dilectus. statim respondere poterit. d. abiit ad cause innocentis peruersam decisionem. Quinto abiit dilectus virginis marie ad sententie mortis in crucis patibulo executionem. Data itaque sententia contra iesum ut crucifigeret milites presidis congregauerunt circa eum in uniuersam cohortem teste. Mat. et eruentes eum vestimentis suis chlamidem coccineam circumdederunt ei. scilicet rubei coloris quasi purpuream vestem et plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius loco corone. hec corona seruata fuisse de spinis duris et oblongis quo perforabatur caput suum usque ad cerebrum dederunt ei arundinem in manu eius et percutiebant caput eius. Demum post illas contumelias et illusiones exuta chlamide coccinea et vestimenterum prius induit ducebatur ad locum caluarie sociatus duobus latronibus condemnatis et ad crucem per sceleribus suis impletus propheta Esa. liij. Cum iniustus deputatus est. Et baulas sibi crucem secundum figuram ysaac quam ligna portauit in humeris super quibus fuit extensus ut occideretur. et in dicto loco ut dicit Chrysostomus. in quo et iesus crucifixus est ibi non filius abrahe: sed aries habens caput spinis inherens occisus

est: quia non filius dei patris sed humanitas dux ecclesie spinis coronata mortuus est. Et baulas sibi crucem theoph. hic adimpletur illud Esa. factus est principatus super humerum eius principatus enim iesu crux est: propter quam deus exaltauit eum secundum apostolum. Et sicut in signum dignitatis alij portant balthem alij mitram: sic christus crucem et si inquiras inuenies non aliter in nobis regnare iesum nisi per aspersiones que fit ut delitiosi inimici sint christi: verum quod debilitatus iesus flagellis et spinis ac vigilijs noctis quibus fuerat afflictus tarde incedebat cum cruce timentes iudei ne ista tarditate perirent que viderant sic inuitum ferre sententiam eam reuocaret. et vite donaret inuenientes in via quemdam nomine symonem cyrenensem venientem de villa patris alexandri et ruffi. ut referunt Mat. et Mar. hunc angariaueunt portare crucem iesu ut citius ambulare posset. portabat autem symon crucem post iesum: quia secundum Ambrosium congruum erat ut prius ipse crucis trophaeum erigeret postea illud martyribus traderet erigendum. Nec iudeus est iste symon: sed alienigena et peregrinus: quia cyrenus. nec atheniensis: sed post iesum portat crucem. gentilis enim populus non iudaicus sequitur crucem et fert eam implet illud. tollat crucem suam et sequatur me. De villa veniens crucem amplectitur cum paganis ritibus derelictis ait Beda. vestigia christi sequitur. Villa enim latine: pagos grece dicitur dicti sunt pagani. scilicet a pagos. Symon interpretatur obediens: quia obedit diuini preceptis. Sequitur autem eum multitudo magna mulierum populi que ex deuotione ei compatientes plangebant et lamentabantur illum. Iesus autem conuersus ad eas ut refert solus Lucas consolatus est eas dicens. filie hierusalem nolite flere super me moriturus quia scilicet mortis cito resurrectio gloriosa dissoluet: et ipsa mea mors mortem ipsam et mortis auctorem diabolum destructura est inquit Beda. Sed super vos ipsas flere et super filios

Sermo de passione.

uos vestros: scz ppter mala q̄ v̄tu-
ra sunt vobis. Qm̄ ecce venient dies
in quibus dicent. beate steriles & v̄-
tres que non genuerunt et ybera q̄
non lactauerunt. Quod dicit prop̄
obsidionem futuram a romanis. in
qua ad tantam calamitatem famis
venerunt vt matres alique comede-
rent filios proprios. Tunc incipient
dicere montib⁹ videntes se in tantis
angustijs. Cadite super nos et colli-
bus cooperite nos. Beda refert eniz
iosephus romanis insistentibus iu-
deos cateruatim petisse montium &
collum cavernas ad euadendum.
Quia si in viridi ligno hoc faciunt: i
arido quid fiet: id est fm̄ Theophil.
Si in me qui sum lignū viride p̄ vir-
tutē faciēs fructū romani hoc faciūt
quid facient i populo iudeoz arido
& infructuoso. Uel fm̄ Bedā. Si ego
sum sine peccato lignū vite appella-
tus. sine igne passionis de hoc mun-
do nō exeo: q̄d̄ eis putas inminere
tormenti q̄ sunt fructib⁹ bonoz ope-
rū vacui. Et postq̄s venit in locuz q̄
caluarie dicit: ibi crucifixus est eum.
Quidā voluerūt dicere q̄ hebrei iō
dicūt locū caluarie: qz ibi erat calua-
ria. id est caput adā primi hois sepul-
ti. Sed hiero. reprobat hoc: qz in e-
bron dicit sepulchru adē esse. S3 beda
dicit q̄ fous portā erant loca vbi trū-
cabant capita dānatorū. iō caluarie
locū illū appellatū. Et sic pro oīm sa-
lute innoxius quasi noxi⁹ inter noxi-
os crucifigitur: vt vbi abundauit de-
lictum: superabundet et gratia. Cru-
cifixerūt eū prius āteq̄s in cruce fige-
rent dederunt ei vinūz mirratū id est
mirra amarissima mixtum vel vt di-
cit Mat. vinū felle mixtū. Mos erat
iudeis q̄ adhuc seruāt apd̄ xp̄ianos
in multis locis vt debilitati rei cū du-
citur ad mortē ex horrore hui⁹ p̄for-
tarent̄ comestioni b⁹ et optimo vino
loco cui⁹ ad augmentū pene xp̄o de-
derunt vinū mirratū. Eruentes autē
eū oib⁹ vestib⁹ vulnera renouauerūt
nam cum per flagella durissima to-

tum corpus eius esset dilaceratum
seu decorticatum vestimenta sua re-
sumpta fortiter inheferant carni aq̄
nunc separantes non sine magno do-
lore et vulnere fieri potuit. vt
accidit in vulneribus factis resolut⁹
modū autem crucifixionis null⁹ euā-
gelistarum explicat. Vñ potuit fieri
secūdū aliquos vt cruce in terrā ex-
tensa sup̄ eā affigerent corp⁹ iesu ma-
nibus & pedib⁹. Et postea erigerent
ipsam. Uel etiā q̄ pu⁹ erigētes cru-
cē & i terrā trūcū figētes et firmātes
postea i eā corp⁹ p̄fixerūt aliquo cor-
pus substētate dū cōfigerētur man⁹
ei⁹ deide pedes clauis ferreis satis
grossis vt ostēditur. Et qz ex cōfixio-
ne & maxio dolore nerui erāt retra-
cti & mēbra decurtata qm̄ scd̄am ma-
nū affixerūt: & pedes ēt fune p̄ violen-
tiā brachiū aliō & pedes protraxerūt
in tm̄ q̄ oia ossa corporis dinumera-
ri possent impleto quod predixerat
ps̄. in persona xp̄i. Foderunt man⁹
meas & pedes meos: dinumerauerūt
oia ossa mea. Nulla hystoria docet
hoc in dauid impletū vel alio de po-
pulo illo: sed in domino nostro iesu
christo. Erat autē titul⁹ p̄tinēs cau-
sam mortis in quadam tabula par-
ua scriptus litteris grecis latinis et
hebraicis. vt ex omni natione qui cō-
uenerāt i die festo legere possent qz
tabula affixa erat parillo posito in
pte sup̄iori crucis in medio h̄i⁹ quā
caput iesu pendeat. Nam crux per
se erat ad modū thau nec habebat a-
liqd̄ super lignum quod erat p̄trans-
uersū. Sed appositus fuit parillus
cū tabula vt dictum est. Scriptura
autē tituli hec erat. Iesus nazareus
rex iudeorum. Sed vt refert solus
Johan. quia locus vbi crucifix⁹ erat
prope ciuitatē extra tamen hierusa-
lem est. pene oēs de ciuitate ibāt ad
videndum qd̄ fuit ad maximā penā
cōfusionis ipsi iesu secūdū illud. ps̄.
Tota die verecundia mea cōtra me
est & cōfusio faciei mee operuit me.
&c. Pontifices ergo cū legissent scri-

Sermo de passione.

pturam reputantes hoc esse ad iniuriam suam scilicet q rex suus crucifixus esset: dixerunt pylato. Noli dicere rex iudeorū: scz q sit: sed qz dixit rex sū iudeorū vt scilicet appareat qz propter istā arrogantiam et ambitionem qua se voluit facere regē sit crucifixus. Quib⁹ pylat⁹. Quod scripsi scripsi idest scripturā illā volo sic permanere firmā hoc disponēte deo quia vere est rex iudeorum ad litterā et iudeorum ⁊ omnium nationū. Moraliter rex iudeorū idest confitentiū interpretatur em iudas cōfessio vel confitens. Est enim speciali modo rex id est regnans p gratiā ⁊ post ea per gloriā eorum qui confitentur scilicet fidei articulos credendo defectus proprios sacerdoti pādēdo ⁊ diuinas laudes et gratias agendo. Milites autē gentiles qui eū crucifixi erūt licet oēs pylati: diuiserunt sibi adinuicē vestimēta sua p sortē stantes quis quid accipiet. qd narrant omnes euangeliste. sed Johannes plenius dicit enī q milites qui crucifixi erant quattuor fecerunt partes de vestib⁹ vnicuiqz suā dantes. Tunica autē q erat inconsutilis: et de super contexta per totū id est facta ad acū: non diuiserunt dicentes. Nō scindamus eā: sed sortiamur de ea cuius sit. Qd factū inducit. Jo. psalmistā hoc prenunciāsse cū ait in persona xpī. Parati sūr seu diuiserunt sibi vestimenta mea: scz qui me crucifixi erunt. ⁊ super vestē meā miserunt sortem idest sup tunicam: inconsutilem. Augustinus. Mathe⁹ autē dīcēdo diuiserunt vestimenta eius sorte mittentes: ad totam vestimentorū diuisionem voluit intelligi etiam illam tunicam pertinere de qua sorte miserūt. Tale est etiā qd ait Lucas diuidentes vestimēta eius miserūt sortem. Diuidentes em venerūt ad tunicam de qua facta est sortitio. dicendo autem sortes pluraliter p singulari posuit. Marcus autem solus videtur intulisse aliquam questio-

nem dicendo enī mittentes sorte sup eis quis quid tolleret tanq sup omnibus vestimētis nō sup sola tunica fors missa sit locutus videatur. Sz etiam hec breuitas obscuritatē facit Sic enim dictū est mittentes sorte sup eis ac si diceretur. mittētes sorte cū diuiderent q aut dicit qd qd tolleret. i. quis tunicam tolleret tanq si totū ita diceretur. Mittentes sorte super eis quis tunicā que partib⁹ equalib⁹ superfuerat tolleret. Spiritualiter vero quadriperita vestis dñi nostri iesu chusti quadriperitā figurauit eius ecclesiā quattuor scz partibus in orbē diffusam ⁊ in eis de equaliter idest exordit⁹ distributum. Tunica vero illa sortita oīm partū significat vnitātē: que charitatis vīculo cōtinet. Si autē charitas super eminentiorē viā habet ⁊ supereminet scientie ⁊ super oīa precepta est merito vestis q signat de super cōtexta. ⁊ addidit per totū. quia nemo ē expers eius qui p̄tinere inuenit ad totū a quo tota catholica vocat ecclesia Inconsutilis autē ne aliqui discindat ⁊ ad vnum puenit: qz oēs in vnū coligit. In sorte autem dei gratia commendata est. Cum enim fors mittē non persone cuiuscunqz vel meritis: sz occulto iudicio dei cedit. hec Au. Quare autē pon⁹ mortē crucis sustinuerit qz aliā omitto hic ponere. Et p̄tereuntes turbe inquit. Mat. et Mar. blasphemabāt eum dicentes Uah q destruis tēplū dei ⁊ in triduo illud reedificas. Sed ⁊ p̄ncipes sacerdotū cū scribis ⁊ senioribus illudebant dicētes. Alios saluos fecit. seipsum nō potest saluū facere. q. d. Nunc apparet qz non vere sanabat infirmos: sed in virtute beelzebub. si filius dei est descendat nūc de cruce et credimus ei: dixit em: filius dei sū. Sz ⁊ milites scz pylati illudebāt ei dicētes. Si tu es rex iudeorū saluum te fac. Iesus autē in cruce manens sustinet tot dolores immēsos tot irrisiones ⁊ cōtumelias. p̄mūz

Sermo de passione.

quidem verbum dixit in cruce: vt refert solus Lucas instruens ad dilectionem inimicorum dixit enim. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Contra omnem iustitiam ostenditur: quia innocentissimus sine aliquo peccato solus ab his quibus se per benefecerat: a populo quem in peculiarem assumpserat: leditur in omnibus summe. in substantia ablati sibi vestibus in fama contumeliosus et blasphemus. in persona morte turpissima et acerbissima condemnatus et tamen pro illis orat dicens. Pater ignosce etc. Et sic impleta est prophetia. Esaye dicentis. lxxij. Pro transgressoribus. i. contra legem agentibus orauit ne perirent. Cum autem cum eo crucifixi essent duo latrones vnus a dextris: alius a sinistris dicunt Matheus et Marcus abbreviando quod id ipsum improperabant ei et conuiciabantur qui cum eo crucifixi erant. Sed Lucas plenius hoc exprimitur: dicit enim quod vnus ex latronibus qui scilicet erat a sinistris blasphemabat eum dicens Si tu es christus saluum fac te ipsum et nos. Dicendum est ergo quod vel in eo quod dicunt Matheus et Marcus de ambobus latronibus conuiciantibus christo. ponitur ibi pluralis pro singulari: quia vnus eorum fuit tantum prout dicit Lucas. Vel quia si ambo fuerunt qui conuiciati sunt christo: hoc fuit in principio. Sed postea qui a dextris erat penitentia ductus reprehendit socium: et christo se commendans ait. Memeto mei etc. vt dicit Lucas. Unde subditur. Respondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum quod in eadem damnatione es: sicut isti perfidi indei qui crucifixerunt hunc tam innocentem. Et nos quod de iuste scilicet condemnati sumus propter scelera nostra. Nam digna factis recipimus. hic vero nichil mali fecit. Et dicebat ad iesum. Domine memeto mei cum veneris in regnum tuum. Et dixit ei iesus quod est secun-

dum verbum. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Quod vti quod verum fuit. Nam mortuo iesu illa die: anima separata a corpore: sociata diuinitate: descendit ad lymbum patrum: et anima huius latronis post mortem christi et ipsa a corpore separata descendit non ad infernum damnatorum vel purgatorium: sed ad lymbum ubi clare videns diuinitatem christi fuit beatus. Et hoc est vere paradysus: locus scilicet qui parat dei visum. hodie mecum etc. hiero. Ut paruus magnus aspicias et diues pastor morbidam non contemnas ouem: christus de cruce in paradysum latronem tulit. Et ne quis se ram aliquem putaret penitentiam fecit homicidij penam martyrii. De pe. di. 1. Importuna. hinc et Julianus papa. Vera confessio in ultimo esse potest: sicut latro vnus momenti penitentia meruit esse in paradiso in hora ultime confessionis. xxvj. q. vi. Si presbyter Augustinus. Qui prius a peccatis reliquit quam ipse relinquat ea: non libere sed quasi necessitate condemnatus. Licet enim latro veniam meruisset in fine de omni crimine: non tamen dedit baptismatis peccandi auctoritatem. Tunc ei primum baptizatus est scilicet baptismoflammis: quia tunc primum in cruce christi confessus est. De pen. dist. viij. Nullus. Sed vere mirabilis fuit deuotio et fides huius latronis. Nullum viderat eum facere miraculum: non predicantem non turbis circumdatum ei doctrinam sitientibus scilicet crucifixum cum eo. Omnesque maiores: scilicet principes sacerdotum et milites et doctores legis eum sublimantes et exprobrantes. et socium suum id ipsum facientem. et tamen veneratur vt deus sua delicta confitens: socium increpans et omnes ei iniuriantes non veritus se uicium in deorum seque ei humiliter commendans et dicens. Memeto mei dum ueneris in regnum tuum. Petrus apostolus et ceteri negant. et populi derident. et ipse ipsum commendat ipsum regem fatetur: se sibi commendans Iesus autem vt oblitus suarum

Sermo de passione.

penarū ipsum confortat de sua conuerfione ⁊ fide promittēs ei premiū maximū. Hodie inquit mecū ⁊c. Et de tanto labore sue passionis qđ erat fufficiens precium redemptiōis omnium. Non solum huius mundi: sed et mille si essent iesus nō videns nūc sequi fructum nisi conuerfionis vnius latronis: nec hunc minimum despicit sed ⁊ ipsū colligit. Stabat autem iuxta crucem mater iesu et soror matris eius maria cleophe et maria magdalene. Quod refert solus Johannes de matre iesu et ipso Johanne. Stabat dolore anxiata: amaritudine vulnerata mente autem ⁊ intellectu erecta ⁊ firmata in dei voluntate: quam sciebat esse vt filius su⁹ pateretur pro redemptiōe humani generis. Et cum omnes discipuli et discipule cecidissent a fide sue diuinitatis: ipsa sola stabat in fide firma. Et quia sciebat ipsum qui patiebatur esse dei filium: inde maxime dolebat de tanta offensa deo facta. Et sicut nulla mater vnquam tantum dilexit filium suum. Tunc non solum quia vni genitum: sed quia ex se totum sine patre generatum. Tum quia optimū ⁊ sanctissimum. Tum quia verū deū: ita nulla mater vnqđ dolore tantuz habuit de morte filij. Tūc fuit impleta pphetia. Symeonis dicentis. Tuam ipsius animam pertranfibit gladius: ipsius scz passiois. Vñ dolores quos alie mulieres sustinēt in partu: sibi reseruati fuerunt i passione filij vt congruere sibi posset illud. ps. Ibi dolores vt parturiētis. Ne c vnqđ aliquis martyri sustinuit tātā penā in suis tormētis: sicut virgo maria iuxta crucē filij. Vñ ⁊ plus qđ martyri fuit vt ait hieroni. Cū ergo vidisset iesus matrē ne videretur eius oblit⁹: in hoc ostendens pietatem quam debet filij exhibere parentibus ⁊ providere pro posse cum ab eis discedūt: dixit matri sue. Mulier ecce filius tuus. Dicere noluit mātne sic noīando magis vulneraret do-

lore cor eius. Sed mulier exprimes sexum: non virginitatis violatiōez. Ecce filius tuus: quasi dicat humanitas ista que cernitur est filius tu⁹ qui patitur. Et quia dissolueda est ista humanitas per mortem: ne sola remaneas: ecce Johannes erit filius tuus pro me. Ipse virgo et virginez sociabit. Nam tunc creditur mortuum fuisse sponsum eius ioseph alias non alteri eam commendasset qđ spō suo si viueret: vt dicit. xxvij. q. ij. Deinde dixit discipulo: scilicet Johāni: licet non se nominet sicut nec alibi cum de se loquitur. Ecce mater tua idest habeas eam commendatam vt matrem. Thesaurum maximum quem in terra relinquo: nulli alteri qđ tibi pre ceteris dilecto relinquo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam: scilicet Johannes in suam scilicet matrem vel curam. Incomparabilis certe ista permutatio qua datur marie discipulus pro magistro seruus pro domino. riuius pro sapientie fonte. nepos pro filio. creatura pro creatore. Et tamen acquieuit humiliter quod filius instituit. A sexta autem hora vsqz in nonam vt referunt euangeliste omnes tenebre facte sunt. super vniuersam terram sole scilicet patiente eclipsis. quod naturaliter esse non potuit. Nam eclipsis naturalis accidit ex interpositione lune inter solem et nos cum est super nostrum emispectrum sol ipse in cursu suo. Tunc autem cum esset luna quintadecima primi mensis quia secundum legem tunc inchoabat festum azimorum directe ex opposito erat luna ad solem. Unde cum tunc sol esset hora sexta diei i medio hemisperij nostri: luna erat in medio hemisperij quod est infra nos seu subtus nos. Unde non poterat naturaliter esse eclipsis. Quod cernens. Dionysius ariopagita maximus philosophus cum tunc esset in egypto quando facta ē ista eclipsis: perpedēs nō esse natu-

Sermo de passione.

ralem inquit. Aut de^o nature pati^o:
aut totius mundi machina cito dis-
soluetur: scdm autem non accidit ad
huc sed bene pimum impletum est:
qz Jhesus deus verus ⁊ homo passus
est. Et tunc ab atheniensibus fabri-
catu est altare in veneratione illius
qui tuc passus est intitulates illud al-
tare ignoto deo. Ubi etiam alie eclip-
sationes solis non durant per horas
hec p mansit p tres horas. Ad litte-
ram tanta erat iniquitas ⁊ crudelitas
iudeorum vt ipse sol quasi non ferens
tantam iniuriam sui creatoris sub-
traheret radios suos ab eis: ⁊ quasi
cōpatiēs morti eius tenebris vt ni-
gro indueretur. Spiritualiter. Tā-
tus fuit dolor huius passionis: vt sol
intelligentie nostre eclipsetur ⁊ ob-
scuref ad intelligentiā eius: nec ple-
ne capere potest. Et ex immensitate
hui^o doloris clamauit magna voce
secundū Mattheū et marcum hely
hely. ⁊c. idest deus meus de^o me^o vt
quid dereliquisti me: Que verba sūt
sūpta originaliter. ex psal. xxi. vbi
dauid loquitur in persona xpi totum
illum psalmum de sua passione dixit
enim. De^o me^o respice in me: quare
me dereliquisti longe a salute mea:
corporali scilicet faciunt me esse ver-
ba delictorum meorum. Appellat au-
tem delicta sua peccata membrorum
suorum: id est humani gñis p quib^o
patiebatur. Dixit autē se derelictum
a deo: non quia diuinitas foret sepa-
rata ab humanitate quia nūq̄ eā de-
seruit postq̄ assumpsit. sed quia sub-
traxerat potentiam suam non impe-
diendo illos ab illo opere ⁊ nō libe-
rando eū de manibus eoz: sed pmit-
tendo facere que eis placebat erga
ipsum. Uel etiā dicit se derelictum a
deo eo q̄ pars intellectiua q̄ etiā tūc
fruebat deo cuz summo gaudio: nil
refrigerij et consolationis influebat
in sensitiua. Et cū ex maximis dolo-
ribus esset anxiat^o: ⁊ deficcatus i spi-
ritibus. Dixit quintū verbum vt re-
fert solus. Johannes. Sitio. Site-

bat autē non solum corporaliter sed
et mentaliter summe cupiens fructū
sue passionis ad omnes extendi: ac
etiam virtutē eius communicari oī-
bus martyribus ⁊ aduersa patienti-
bus p eo vt merito ipsius passionis
patientes ⁊ fortes redderentur. Et
vt ait apostolus ad hebre. Orās cū
lachrymis scilicet iesus in cruce ⁊ cla-
more valido exaudit^o est pro sua re-
uerentia. vt oēs qui deuote suscipiūt
sacramenta in quibus virtus passio-
nis remansit salutem consequantur
Cum autem sic clamasset: quidā qui
portabat vas plenu vno acetoso qd
dicit felle vel myrrha mixto amarif-
simo intingens spongiā impleuit li-
quore illo amarissimo ⁊ i posita spon-
gia calamo de ysopo apposuit ori ei^o
ad bibendum. Quidāz alij ex roma-
nis ministris qui non intelligebant
ydioma hebreum cum audissent iesū
prius clamasse. hely hely ⁊c. Dice-
bant illi qui offerebat spongiam ab
bibendū helyā vocat iste. Sine si for-
te veniat helyas ad deponendū euz
Sed iesus cum gustasset noluit bibe-
re propter amaritudinem. Et i plena
est pphetia dauid dicentis i persona
eius. Dederunt in escam meā fel ⁊ i-
fiti mea potauerunt me a ceto. So-
lebāt iudei qñ ali qui illa morte con-
denabantur portare vas optimi vi-
ni ad confortandū. Sed nunc ad ma-
gis affligendū de derūt vinū acetosū
felle mixtum: in quo signabant ma-
litiā suā. Populus em ille erat vt
spongia vacua ytutibus: cauernosa
simulationibus plena aceto frigide
malitie. Ubi prius in partib^o fuerat
vinū bonū charitatis: ⁊ mixto felle a-
marissimo odij ⁊ iuidie. Et iō iesus
noluit bibere id est incorporari in ec-
clesia sua talē populū: sed abiecit a
se. Cū ergo accepisset acetū nō qui-
dem bibendo: sed gustando dixit: te-
ste solo Iohanne. Consummatum ē
sextū verbū. idest adimpletum qd p-
nunciatū ⁊ figuratū est de mea pas-
sione. Unde et precedentibus die-

Sermo de passione.

bus cum pdixit passionē suā aposto-
lis: dixerat. ecce ascendimus hiero-
solyā: et consummabuntur omnia
que scripta sunt de filio hominis. cū
ergo sciret omnia impleta: dixit. Cō-
summatum est. Et omnia illa sacri-
ficia in lege mandata: et multa alia
cerimonialia hanc passionē figura-
bant. Ideo illis impletis omnia illa
cessant et virtute caruerunt: et iō dixit
Consummatū est verū et signatū sa-
crificiū in omnibus alijs sensibus in
cruce fuerat afflictus. In tactu mani-
b⁹ et pedibus in quib⁹ maxime viget
clavis confixis. Visus videndo irri-
fices iudeoz et crudelitates. Audi-
tus: audiendo cōtumelias ipozum et
blasphemias. Odoratus sentiēdo fe-
tores cadauerū que in illo loco erāt.
Restabat solus gust⁹ illesus i cruce.
Reliqui corp⁹ totūerat cruciatum:
et tractū p flagella et coronationem.
Quia igitur prim⁹ Adā cū mortificauit
totū gen⁹ humanū visu offendit aspi-
ciendo lignū seu fructum eius quod
erat pulchrū visu. Et verisimile est
quod odorifer⁹ erat sentiēs olfactu. Au-
ditu audiens vba serpentis iniuriā
dei. Tactu quoque cum tulit de pomo
vetito. Sustus: cum sensit comedēdo
suauitatē cibi. Per quos sensus ve-
lut per portas peccatū intravit in mū-
dū decuit multiformis pditoris dya-
boli ars vt artē falleret. et medelam
ferret inde hostis vñ leserat. Iō gu-
stata amaritudine potus: ait. Con-
summatū est. i. impleta solutio debi-
ti humani generis. In sup et matri-
moniū contractū inter christum et ec-
clesiam initiatū in patriarchis et p-
phetis: per promissiones etiam iura-
tas ratificatum in eius incarnatiōe
in cruce: per cuius virtutem ecclesia
mundata vnita est xpo: cōsummatū
est. Et ibi ostensa est maxime pleni-
tudo sue ad nos dilectōis: quod est finis
ois consummatiōis s̄m psalmi. De-
mū inclinato capite dicēs pater in
manus tuas commēdo spm meum.
Quod fuit septimum et vltimū ver-

bum: vt testatur solus Lucas. Tra-
didit spiritū. i. animam suam: quod tunc
separata a corpore est et sociata dei-
tate: ad lymbū patrum descēdit. Cō-
mēdo inquit in man⁹ tue potestatis
ad carnē reassumēdam. In manus
tue misericordie et benignitatis: ad
visitandum animas que erant in pe-
nis tenebrarum. In manus tue vo-
luntatis: vt semper tibi ab ea deser-
uiatur. Et hoc quidem verbū sum-
ptū ex. ps. vbi ait. In manus tuas
commēdo spiritū meū redemisti me
domine deus veritatis. Quod sic vi-
detur exponendū. O domine quod es de-
us auctor veritatis tu me redemisti
scz morte sua qua dixisti. In manus
tuas commēdo spiritū meū: redemisti
me domine deus veritatis. Ver-
bo igitur predicto terminato cū vali-
do clamore emisso et inclinato capite
christus mundi redēptor emisit spi-
ritum. Super quo Bernardus ait.
O bone iesu quod tibi et morti: nos pec-
caminus et tu luis. nos debem⁹ et tu
soluis: nobis debebantur flagella et
afflictiones etne: et tu pro nobis tra-
ditus flagellari voluisti: vt nos a fla-
gellis eternis misericorditer libera-
res. Eternam demerueramus mor-
tem: et tu pro nobis mori dignatus es
hec ille. Et tunc impleta est pphia.
Esa. liij. dicētis quod tradidit a iam suā
in mortem: et cum sceleratis deputa-
tus est: et ipse peccatā multozū tulit. Si
quis igitur a virgine gloriosa quere-
ret. Quo abiit dilectus tu⁹: vtiq; re-
spōdere poterit quod abiit. Ad sentētie
mortis in crucis patibulo executio-
nem. Sexto et vltimo abiit dilectus
vrginis marie ad sui corpis in alieno
monumento repositiōe. Nam spi-
ritu xpi a suo corpore emisso. tūc om-
nia insensibilia visa sunt cōpati et do-
lere de morte domini sui. Naz terra
mota est: petre scisse sunt. Velū tem-
pli quod erat ante sancta sanctorū diui-
sum est a summo vsq; deorsum vt pa-
terēt sancta sanctorū signās regnū
celestē prius nobis clausum iā reses

Sermo de passione.

ratū. Tenebre facte sunt super vni-
uersam terrā monumenta apra sunt.
Et vt ait Matheus per preoccupa-
tionē tamē. Multa corporū surrexe-
runt quod vtiq; fuit factū non tunc:
sed christo resurgente: et venerunt in
hierusalē et apparuerūt multis refe-
rentes: vt pie credi potest: de diuini-
tate christi et redemptione humani
generis facta per eius passionem: et
de visitatione patrū in limbo. Mul-
ti autē ex simplicioribus iudeis vel
gentilibus videntes huiusmodi signa
compuncti sunt. Et reuertētes ad pe-
nitentiā percutiebant pectora sua: cō-
fitentes scilicet peccatū suū quod cō-
miserant in cooperādo passioni chri-
sti dicētes. Vere hic homo iustus erat.
Centurio autē qui nullus fuerat a py-
lato ad exequendā iusticiā: et ipse cō-
punctus dicebat. Vere fili⁹ dei erat
iste. Cū autem sero fieret: ne corpo-
ra illa remanerent in crucib⁹ die se-
quenti qui erat sollemni⁹ inter dies
illius festi: et sic videretur festū deho-
norari. accesserūt ad pylatū iudei po-
stulantes vt possent eos qui in cru-
ce erant crucifragio occidere et inde
deponere. Quod cum concessisset ei-
s pylatus venerunt ministri eius.
Et cū adhuclatrones in cruce vire-
rent: fregerunt crura eorū. Ex qua
confractioe ossium ex vehementia
doloris mortui sunt. Ex quib⁹ ani-
ma ei⁹ qui erat a dextris: qui vulga-
riter dicitur nuncupatus Dismas.
descendens ad limbum patrū fuit
subito glorificata ex visione diuine
essentie cui vnita erat christi anima.
Et sic habuit paradysū sibi pmissū.
Alter latro dictus Gelmias ipenitēs
mortu⁹: descēdit ad locū dānatorū.
In quibus duob⁹ latronib⁹ figura-
ti sunt omnes homines electi et re-
probi. Omnes enim furati sum⁹ in
primis parentib⁹ secundū virtutem
seminale existētes diuinitatē: quā-
tū in eis fuit cū eis dictū fuit a ser-
pente. Eritis sicut dii. hoc affectan-

tes voluerūt ait Augustin⁹ rapere
diuinitatē et perdidērūt felicitatem.
et propter istam rapinā omnes dannā-
mur ad crucē penalitatē hui⁹ vite et
mortē. Sed cū hac differentia: quod re-
probi patiuntur crucē suarū penarū: s; sine
fructu salutis: quod non eos peni-
tet: neq; se cognoscūt: s; deū vita sua
blasphemant: et ideo dānant. Electi
autē confitentes peccata sua et se deo
humiliantes: ad gloriā perueniunt
nō virtute sua: sed misericordia chri-
sti virtute passionis ei⁹. Qui vt ser-
pens eneus id est sine veneno pecca-
ti: sed carnē similem nobis peccatori-
bus habens suspens⁹ fuit in ligno cru-
cis propter debitū furti nostri soluē-
dū. Juxta illud psalmiste. Que non
rapui: inquit iesus. tūc exolvebā: scilicet
in cruce. Unde apostol⁹ ad philip-
pen. ij. Cū in forma dei esset scilicet
iesus id est ver⁹ de⁹: non rapinā
arbitrat⁹ est se eē equalē deo: s; ipse
in quantū hō sicut pumi parentes s;
semetipm exinanīuit fact⁹ obediens
vsq; ad mortē: mortē autē crucis. cū
autē venissent ad iesum vidētes eum
mortuū nō ei⁹ crura fregerūt vt imple-
ret scriptura inquit Iohēs: quod habet
Exodi. xij. de agno ei⁹ figuratiuo.
Os nō pminuet⁹ ex eo: s; vn⁹ m. litū
illoꝝ gētiliū lancea sua directa con-
tra lat⁹ ei⁹ trāsfixit magnū vuln⁹ in-
gēs: et p̄tinuo ex latere ei⁹ exiit san-
guis et aq; et testat⁹ Iohānes sol⁹. im-
pleta est ista pphētia zacharie. Vi-
debūt in quē transfixerūt. Hic dicit⁹
est Longin⁹ q̄ postea conuersus ad
fidē martyriū p christo sustinuit. Di-
cūt etiā aliq̄ q̄ cū esset cecutiens: id
est parū vt nihil videret: ex stilla san-
guinis tangente oculos ei⁹: subito p-
fecte vidit. Ex his etiā ostēsa est ha-
hūanitas christi nobis similis. Un-
de et prime Iohan. v. dicit. Tres sūt
q̄ testimoniū dant in fra s; de christi
humanitate vera: homo autē de fra
originaliter. Spūs: aqua: et sanguis
q̄ christ⁹ habuerit spm: id est aiam

Sermo de passione.

patet: quia inclinato capite ut dictum est tradidit spiritum: scilicet deo commendans ipsum spiritum: id est animam suam. Aqua autem et sanguis que exierunt de latere qui sunt duo humores in corpore nostro magis noti et copiosi ostenderunt corpus suum verum esse non fantasmatum: quia tale non habet sanguinem neque aquam. Et spiritualiter signat sacramenta ecclesie: eo quod virtutem habent ex passione christi. Nam baptismus qui est primum sacramentorum et maximum in effectu signatur in aqua. Eucharistia que est ultimum et finis aliorum sacramentorum et maximum inesse: inuitur in sanguine. Unde Chrysostomus. Quia hinc sumunt initium sacramenta celestia: vide ut sicut a christi costa bibiturus accedat scilicet ab ipsa. Quidam autem ex iudeis nobilis decurio et diues ab arimathia ciuitate oriundus id est arimathia discipulus iesu: qui non consenserat actibus et consilio iudeorum de morte iesu sed contradixerat potius. Hic accessit ad pylatum et petijt sibi dari corpus iesu: ut scilicet deponere posset de cruce et sepelire. Pylatus autem miratus quod ita cito obijisset: accersito Centurione qui executor fuerat iusticie si res ita se haberet: comperto hoc esse dedit illi licentiam deponendi. Unde veniens cum Nichodemus legisperito qui discipulus occultus erat iesu et ad eum nocte venerat pro informatione sui circa eum. Deposuerunt eum de cruce clavis euulsis: quis autem habere dubium potest quin mater eius corpus depositum suscepit in gremio suo in brachijs suis: et nunc caput spinis perforatum: nunc manus sanctissimas quarum tactu infirmi sanati fuerunt: aspiciens clavis perfossas: nunc pedes qui quotidie discurrebant ad querendam hominum salutem: nunc latus lancea apertum copiosissimis lachrymis perfundeat. Sed et maria magdalena ad quam pedes remissionem peccatorum

acceperat non oblita beneficij magistrum suum lachrymis irrigabat: et alie marie et mulieres: et cetera: priusquam in cruce pateretur locum habuit. A principio quidem stabat iuxta crucem mater iesu et iohannes. sed post verbum ad eam ecce filius tuus: et cetera. multitudine succrescente elongati fuerunt a cruce mater et alij notati. Demum quia nox appropinquaret. Ioseph et Nichodemus afferentes myrram et aloem mixturas libras centum ad condiendum corpus iesu quod seruabatur in corporibus hominum nobilium ad preseruandum a corruptione inuoluentes corpus ipsum in syndone munda: id est linthea minibus et sudario posito super faciem eius secundum morem iudeorum posuerunt eum in monumento nouo ipsius Ioseph. in petra exciso in quo nondum quisquam positus fuerat. Quod monumentum erat in quadam spelunca cuiusdam horti iuxta montem caluarie ubi crucifixus fuerat. Quod alij euangeliste narrant solum de Ioseph non est contrarium ei quod dicit Iohannes et de Nichodemus: sed quod illi tacuerit iste expressit ait Augustinus. Et quod alij dicunt de syndone Iohannes de lintheis scripsit. Qualiter autem corpus christi sepulture datum fuerit pie sic possumus contemplari: dum Ioseph et Nichodemus vellent eum in sepulchro ponere postulabat mestissima mater sepeliri cum illo. amplexabatur filium suum inexplicabili amoris dulcedine de osculans illum et dicens teste Augustino: in libro de passione domini. Quid fecisti inquit fili charissime. quare te iudei crucifixerunt que causa mortis tue: commisit ne scelus ut tali morte perires: non fili non sed sic nos redimere dignatus es et modo te mortuum in gremio teneo ubi est gaudium illud indicibile quod in tua natiuitate habui dic fili charissime dic amorum vite anime mee. singulare gaudium: ym-

Sermo de passione.

cum solatium. quare me sic i dolore
pmittis. cur tam longē fact⁹ es a me
mi nate tu mihi pater. tu mihi spon-
sus: tu mihi filius. tu mihi oīa eras.
Nunc orbor patre: viduor spōso: de-
soloz prole: quid faciā: quo vadam:
quo me vertam dulcissime: quis mi-
hi solatium prestabit. O fili mi q̄du-
ra ⁊ amara est tibi humani gñis re-
dēptio: p̄ qua tamē patri ⁊ tibi gra-
tias ago. hec Augu. in forma. Tā-
dē Nichodemo ⁊ Joseph ceterisq; q̄
aderant volētibus corpus christi de
manib⁹ virginis auferre: ⁊ sepultu-
re dicebat illud quod cantat ecclie.
Tollentibus occisum vobis gratias
agam. sustinete modicum vt natum
meū tangā. Complectar nūc filium
de osculer et plangā illum saltē mor-
tuum amplexib⁹ cōstringā. Et illud
Job. xix. Miseremini mei: miseremi-
ni mei saltē vos amici mei. Illū ad-
huc paululū relinquitē mihi vt faciē
eius subtracto velamine valeā con-
templari vt videndo aliquantulum
possim solari. Ponit tandē dñs i se
pulchro ac reuoluit lapis sup illud.
lapidem sepulchri maria amplectit⁹
⁊ deosculatur: ac madefacit irriguo
lachrymarū fonte mestissima mater:
ac genuflectens ⁊ filium adorās om-
ni corde ⁊ qua potuit voce filiū bñdi-
xit. O quis enarrare valeret magda-
lene gemitus ⁊ singult⁹ ac cordis do-
lorē cū extinctum cernebat ⁊ i sepul-
chro ponebat quē diligebat aīa sua.
Cum aut in his diutius moraretur
mestissima mater vsq; ad cōpletorij
horam. Accessit Johannes cui eam
commendauerat xps lugensq; ⁊ ipe
multum enim nō poterat se cōtinere
eam lugentē: nam cruciata gemitib⁹
⁊ fatigata dolorib⁹ / afflicta plorati-
b⁹ / pedib⁹ stare neq̄bat. Attende aīa
mea q̄dure ioculationis aspect⁹ ma-
ternus contuitus prebet quando a
sepulchro filij dolorose auulsa: pal-
lens facie asp̄sa sanguine cū anhe-
lo fis suspirijs ⁊ gemitib⁹ interruptis
fletib⁹ lachrymosis versus ciuitatē

reducitur adiuta manib⁹ fidelij ma-
lierum vertebat se sepius mesta ma-
ter dum tardo gressu rediret hieru-
salem ⁊ locum in quo extinctum fi-
lium reliquerat prospiciens gemit⁹
renouabat. Interim cum porte ciui-
tatis appropinquaret forte pcuran-
tibus sororibus matris dei portata
sunt vestimenta ⁊ capitis vela noue
⁊ meste viduitatis: quibus illam in-
duerūt ⁊ caput eius velauerūt. Cū
autē hora iam tarda ingrederetur
hierusalem plorantibus cunctis fe-
mine multe sentientes ploratus ac-
currentes pietate mote super tā af-
flicte matris dolore: ad luctum con-
uertebantur amarū: ⁊ illarum que-
dam sequentes eam cum illa vberri-
me plorabant. Tam pie plorabat ⁊
tam amare dolebat beata virgo q̄
vix poterat continere lachrymas q̄-
cunq; videbat vel sentiebat eam. fie-
bat luctus quocunq; transibat. plo-
rabat ip̄a: plorabant ⁊ ambulantes
cū ea: plorabant multe veniētes ob-
uiam ei sic tandem deducitur ⁊ a plo-
rantibus quousq; ventum est ad do-
mum in qua quandoq; cum filio suo
residere solebat quam cum ingressa
esset rememorans loca domus in q̄-
bus cum ea fuerat conuersatus fili⁹
suis renouabat ploratus ⁊ vlulat⁹
lachrymabiliter dicens. heu me do-
lentem: vbi est nunc filius meus di-
lectus: vbi amor me⁹: vbi honor me-
us: vbi est lumen oculorum meorū:
vbi corona capiti mei: vbi es tu gau-
diū cordis mei: vbi es vita mea: vbi
es affect⁹ meus: vbi solatium meum
vbi spes anime mee iesu fili mi. O fi-
li mi iesu. O amor meus iesu. O spes
mea iesu. Nec erat qui eam cōsolari
posset ex omnibus charis eius sicq;
impleta est figura Thobie. x. vbi d̄r
flebat igitur mater eius irremedia-
bilib⁹ lachrymis atq; dicebat. heu
me fili mi. Accedentes autem prin-
cipes sacerdotū ⁊ pharisei ad pyla-
tum dixerunt. Domine recordari su-
mus q̄ seductor ille adhuc viuēs d̄r

Sermo de planctu btē. M. virginis.

xit post tres dies resurgā: iube ḡ custodiri sepulchrū vsq; in diē tertiu: ne forte veniāt discipuli ei⁹ nocte ⁊ fuerint eum: ⁊ dicant plebi surrexit a mortuis: ⁊ erit error nouissimus peior priore. Quibus ait p̄ylatus. Habetis custodiā. Ite ⁊ custodite sicut scitis. Illi autē abeūtes signauerūt lapidē scz cū sigillo ⁊ dimiserunt ibi custodes vt custodirēt ne quis ipm raperet. Marie autē sorores m̄ris iesu cum magdalena postq; corp⁹ ei⁹ fuit i sepulchro collocatum vt dictū est qđ semp erat deitati vnitū illo sero emerunt aromata p̄ciosa ⁊ cōposuerunt vnctionē p̄ciosam vt vngerēt postea corp⁹ iesu tāq; hoīs sc̄tissimi ad ipm cōseruandū nō credentes eū deum eē. Et sabbato quidē seq̄nti qđ corp⁹ xp̄i iacuit in sepulchro siluerunt p̄pter solēnitatē sabbati expectantes dñicū diē in quo qđ fecerint ip̄a die domino fauente declarabūt. Si ḡ gr̄at̄ a v̄gine gl̄iosa. Quo abiit dilect⁹ tu⁹. r̄ndere poterit ad sui cor por̄ i aliēo monumēto repositionē.

¶ Finit sermo de passione.

Incipit sermo de planctu beate Marie virginis.

Tabatiur
ta crucem
mater iesu
Johā. xix.
Tanta est
pietas hu
ius v̄ginis
matris nō
solus erga
filiū natu
raliter iux
ta cui⁹ crucē stabat: sed ⁊ erga filios
suos adoptionis tanta facultas im
petrandi quod velit apud deū p̄rem
vt sermocinantes quiq; nutrices po
pulorum non aliunde confidant lac
doctrine per eos propinandum nisi
meritis eius ⁊ precibus p̄curandū.
Ad quod efficiendum cythara dul
cissime salutatiōis ad eam vtuntur.

Sed cōsuetudo ecclesie cū de passio
ne filij eius iesu est sermo: predican
ti dicere vt illud qđ Heliseus p̄phe
ta ait griezi discipulo suo de sunamite
mortē v̄ginis sui deploranti. iij.
Regū. iij. s̄ dimitte eā aia em̄ ei⁹ in
amaritudine est quasi diceret nō sa
lutes. Nā cythara illa angelice sa
lutationis in luctū v̄sa apparet. Nā
quō aue eidices aba qđ est sine ⁊ ve
deriuatum qđ dolorib⁹ plena est vt di
cere valeat illō Michee. vt aie qz de
fecit timoratus a terra fili⁹ me⁹ quē
impleuit spirit⁹ timoris dñi. Mariā
apte nuncupare non possumus p̄ut
dñā vel illuminatrix interpretat̄ cū
sat̄ obscura quasi luna eclip̄ata in
ueniat nolite ergo vocare me noemi
i. pulchrā: s̄ vocate me mara. i. ama
rā qz amaritudine repleuit me dñs.
dicere pōt cum illa noemi qđ de felici
tate ad ifortuniū deuenerat ruth nō
gr̄a plena sed vacua iudicor̄ hodie:
flectam em̄ genua mea ad patrē dñi
mei iesu vt misereatur filij cōmunis
⁊ me nō audit: de p̄cor vt ipm filium
vt suis v̄bis mellisius me consolet̄
mihī non loquit̄ nisi illō. Ecce filius
tu⁹ qđ v̄bum vt gladius p̄trāsit ani
mā meā cū pro magistro ⁊ filio mihī
datur discip̄is. iudeis supplico vt a
modo filio meo cōp̄tiant ⁊ ipsi p̄tu
melias ⁊ subsannariōes adiungunt.
mortē inuoco vt post filium non su
perstes remaneā ⁊ fugit a me iuxta
crucem sita ad ip̄am clamo flecte ra
mos arbor alta tensa laxa viscera vt
de osculetur filiu⁹ meū ⁊ rigida ⁊ im
mobilis pseuerat: dñs tecum vtiq; in
me vsq; dñs fili⁹ fuit mecum me con
fortans me reficiens ⁊ ego secum ip
sum sequēs v̄ba eius dulciora super
mel et fauum audiens miracula ei⁹
videns ⁊ gloriam dei ex ei⁹ opibus
magnificari p̄spiciens nunc autem
me reliquit animā a corpe egredien
tē patri recōmēdās. Benedictā me
in mulieribus angelus dixit: qđ nunc
infelicioꝝ cunctis mulieribus inue
R. f.

Sermo de planctu

nior. Nam que mater vnq̄ fuit que in presentia filij cōstituta angustijs et afflictionibus circumdari non valuerit vel in aliquo refrigerium prestare. Audio eum ad mortem vsq̄ sistentem ex maximis penis: nec potū aque frigide potrigere valeo: sed vi deo spongiam aceto plenam ⁊ felle ad os ei⁹ apponi. Et si felix fui ⁊ benedicta in mulieribus in partu eius non sentiens dolorem: sed michi video reseruos ⁊ nūc adauctos: qm̄ nulla mater tantum dolorem vnq̄ sensit in partu filij sicut nunc ego in passione chusti. Sec nec martyr aliquis vel aliqua i suis varijs cruciatibus vnq̄ tantam penā passus est vt nunc ego. Est et meus benedict⁹ fructus ventris tui iesus cui omnes maledicunt iudei ⁊ gentiles. vn⁹ eū appellat malefactorē: alius seditiosum: alter blasphematorē: multi ambiciosum regnum vsurpare volentē reliqui mendacem aut seductorē: vt vermis ⁊ non homo opprobrium hominū ⁊ abiecto plebis est effectus qz et fm̄ legem maledictus omnis qui pendet in ligno. i. ifanis. Ex q̄ ergo in luctu conuersa apparet cythara illa angelice salutationis dimitte eā vt non salutes: sed nichilominus cū ea iuxta crucē maneas ipam meditando: ipam adorando: ipam salutādo ⁊ ei⁹ auxiliū implorādo ⁊ dicēdo. O crux aue spes vnica hoc passiois tempore auge p̄is iusticiā reusq̄ dona veniam. Stabat igit̄ iuxta crucē mater iesu i quib⁹ h̄bis tria possunt notari de h̄gine maria. Sanctitatis excellētia incomparabilis. Stabat. Penalitatis eminentia ineffabilis. iuxta crucē. Propinquitatis attrinētia venerabilis: m̄ iesu: q̄tū ad primum cū dicit̄. Stabat. Reperim⁹ in scripturis stare dici de creatore ⁊ de creatura sed aliter ⁊ aliter. Nā stare de creatore dicitur propter imutabilitatē: de creatura autem ppter virtuositatē siue santitatē. Stabat ad

iudicādū dominus dicit. Esayas de deo vero qz etiā deus ait p̄ Johāne Apo. iij. Ego sto ad ostiū scilicet anime: ⁊ pulso scilicet inspirando ⁊ illustrando intellectum qui est ostiū anime. Si quis aperuerit michi ianuā hic acceptando intrabo ad illam p̄ gratiam cenando cum illo ⁊ ip̄e mecum precipue de agno assato in cruce igne charitatis reficiendo. in his tamen ego sto semp̄ immotus ⁊ inuariabilis. Ego enim deus qui nō mutator dicit ip̄e Malachie. iij. Creatura vero stare dicitur cum iuste ⁊ sancte viuūt non cadendo in peccata. vnde Ecclesi. ij. dicit̄. Sta in iusticia ⁊ timore scilicet non cadēdi secundum illud a postoli. Qui stat scilicet i virtute videat ne cadat. Et Boetius de deo ait. Stab: l̄sq̄ manens dās cuncta moueri. Stabat ergo beata virgo maria non insensibilitate sed sanctitate. ⁊ hoc tripliciter.

Stabat fide leuata.

Stabat peccato non inclinata.

Stabat dei voluntati conformata.

De p̄mo dicit apostolus Roman. xj. de quolibet fidei: tu fide stas. Prima enim rectitudo mētis est vera fides fundamentū virtutum tempore quidem passionis omnes apostoli ⁊ discipuli chusti qui prius stabant fide eleuati ad christum credendum non solum verum hominem sed ⁊ verum deum. Unde Petrus pro omnibus dixerat. Tu es christus filius dei viui. Math. xvj. Oēs prostrati sunt per infidelitatem. Et sicut cum captus fuit christ⁹ in orto a iudeis omnes corpore ab eo fugerunt: vt dicit euangeliste: ita ⁊ mente credentes quidē eū esse verū hominem sanctū ⁊ iustū virū p̄phetā in opere ⁊ fimo ne: sed nō verū deū cernentes passionē eius tā ignominiosam. Quāuis enim Petrus ⁊ Johannes post fugā euersi sint ad eūdē post maḡm captū. Petrus tamen sequebatur eū a longe ne agnosceret vt discip̄s q̄n-

btē. M. virginis.

inimico et ipse cum iuramento negavit se novisse Johannes et si usque ad crucem secutus iuxta crucem stabat corpore a longe tamen mente: nec ipse agnoscens divinitatem. Sola beata virgo stabat fide eleuata et fixa: de eius divinitate expectans indubie sua tertia die resurrectione ut merito dicatur maris stella a stando et lumen fidei mundo naufrago retinendo. In huius signum triduo officio dominice passionis cum quindecim candle accense firmentur ante altare paulati et successiue omnes extinguuntur sola una accensa abscondit que post officium omnino profertur ad illuminandum. Quindecim candle accense significant. xij. apostolos et tres marias. magdalene/salome/et alphei que pre ceteris cum apostolis videbatur fide illustrate et firmate. Sed in illo triduo omnes extincti sunt lumine fidei deitatis christi: solum in virgine remansit lumen fidei occultum quod post ea omnibus patefactum est ad omnes suo exemplo illuminandum. Et hinc est quod non accessit mane dominica sue resurrectionis ad monumentum cum prefatis Marijs non quod minus arderet amore ad filium sed quod expectabat esse resuscitatum se visuram ante omnes id non querebat viuente cum mortuis ut ille. Quantum ad secundum stabat a peccato non inclinata non iacebat non sedebat non curua erat sed stabat: iacet quis in peccato pro prava operatione: sed et per mentis consensionem: inclinatur per sensualis delectationem: omnes nos cecidimus quasi folium. scilicet a perfectione futurum saltim quo ad contentiam sensualis ubi consistit veniale. Nam ut ait beatus Augustinus libro de nativitate et gratia. Si omnes sancti et sancte interrogati fuissent dum hic viverent utrum peccatum haberent: omnes responderent illud Iohannes in canonica. Si dixerim quod peccatum non habemus veritas in nobis non est. Excepta hac sancta virgine de qua cum de peccatis agitur nullam prius de ea volo haberi mentionem. Non ergo cecidit nec in veniale. de quo Salomon.

Septies in die cadit iustus sed semper stabat: ad quod etiam hortabatur apostolus discipulos dicens. State ergo succincti lumbos vestros in veritate. Nec delectatio venialis sit vobis pro posse. Et tamen cum beata virgo fuerit immunitas ab omni peccato voluit deus ipsam experiri tantam passionem in morte filii quantum nullus unquam martyr sustinuit in sua passione ut dicit beatus Hieronymus. Hinc discas non turbari: non mirari si vides sanctos et sanctas multa adversa sustinere in mundo. sed intellige Iobum Salomonem in puer. Quem diligit deus corripit: et flagellat omnem filium quem recipit. Nam ut dicit apostolus Romanorum viij. proprio filio suo non pepercit ita nec matri eius cum tamen nullum haberent peccatum. Et si quis bene consideret inueniet quod qui acceptior fuit deo et sanctior. ille magis afflictus est in mundo non quidem ad purgationem peccatorum que habeat: cum nullum habuit virgo beata sed ad maius meritum et premium consequendum. Sta ergo supra pedes tuos dicit dominus. Ezechiel. i. Super affectus ne cadas. Quantum ad tertium stabat beata Maria firma voluntati dei conformans se ad quod hortatur apostolus fideles. philippensis. iij. Sic state in domino charissimi sed conformando vos dei voluntati. Sciebat beata virgo quod dei voluntas erat filium suum pati et propter hoc in mundum venerat et scripture que sibi satis note erant hoc prenunciabant que falli non poterant. Et cum omnibus requiem quereretur ut de ipsa canitur que non aliter se querit et possidet nisi conformando se diuine voluntati secundum rationem: ideo stabat non murmurabat quod filius innocentissimus pateretur: non blasphemabat iudeos quod ab eis quibus tot beneficia fecerat tam crudeliter tractaretur. Non vindictam a deo petebat quod illi a terra viui absorberentur uti merebantur: non capillos vel vultum scidebat: quia vidua et sine filio consolatore remanebat.

Sermo de planctu

Sed stabat verecunda: modesta la-
chrymis plena doloribus immersa.
Ansel. O domia quos fontes lachry-
marum dicam erupisse de pudicissimis
oculis tuis cum attenderes unicum tuum
innocentem coram te flagellari: ligari
mactari: et carne de carne tua ab im-
pioribus crudeliter dissecari. Et tamen
ita diuine voluntate conformis fui-
sti: ut salutis humani generis audivissi-
ma esses. Ut dicere audeam quod si nullus
fuisset repertus qui filium crucifigeret
ad hoc ut sequeretur salus hominum: et imple-
ret voluntas dei firmiter si oportu-
isset: ipsa posuisset in cruce. Neque
enim credendum est minoris fuisse per-
fectionis et obedientie ad deum quam abra-
ham qui proprium filium suum obtulit
deo in sacrificium in manibus propriis
occidendum et comburendum. Sta-
bat ergo fixa in dei voluntate. In se-
cunda parte notatur penalitatis emi-
nentia ineffabilis: quia iuxta crucem. ubi
aduertendum quia aliquis stetit in
cruce: stat aliquis iuxta crucem ali-
quis longe a cruce in cruce fuit solus
christus. id est in maximo cruciatu totus
cruce: enim dicitur a cruciatu et magnum
cruciatum sustinet qui vi sustinet. iij. q. i.
nulli dubium. Dicit autem psalmus in persona christi
Uim faciebant qui querebant animam me-
am. vitam tollere. In omnibus enim illis
locis in quibus estimatum est vitam homi-
nis consistere fecerunt maximam vim.
Nam cum aliquis dicant vitam reperiri
in capite alij in corde vel epate. alij in
sanguine in omnibus illis locis fece-
runt maximam vim. In capite per coro-
nam spineam. in corde per captione la-
teris: in epate vel sanguine per flagel-
la in dorso: et clauos in manibus et pe-
dibus unde totus sanguis exiret. In cru-
ce ergo totus in vi cruciatu et solus unde ipse
ait. Esay. liij. Torcular scilicet
cruce calcavi solus et de genibus non est
vir mecum. et in psalmo. Singulariter
sum ego donec tanquam scilicet ex hoc
mundo ad patrem: quia ipse solus non erat
subditus morti ex debito: tamen ipse so-

lus peccata nostra super lignum cru-
cis in corpore suo id est penam pecca-
torum portauit: ipse solus fuit in passione
sine consolatione: cum alij qui passi sunt
habuerunt aliquod refrigerium: ut dicitur
unde quando in orto orauit per calice
passionis transferendo a uulnere est a di-
scipulis quantum iacet est lapidis. ut dicitur
Luc. xxij. Ad inuendum quod tanta dis-
stantia est inter cruciatum christi in pas-
sione: et cruciatum aliorum sanctorum quantum
distat purus homo a christo. Petra
enim seu lapis ait apostolus est christus qui qua-
si in infinitum distat in persecutione ab
alijs. Remoti a cruce sunt omnes il-
li qui nolunt sustinere aduersa in mun-
do sed murmurant contra deum: nec
compatiuntur christo. et si sustinent: inuiti
hoc agunt isti et si iuxta christi crucem esse
videant in quantum patient corpore
quidem sunt iuxta sed non mente: et
similes sunt latroni a sinistra christi qui
crucifixus cum christo blasphemabat eum
cum alijs: eo quod non liberaret eum a pena
quam inuitus sustinebat unde et reproba-
tus filius. Symon syreneo qui angaria-
tus fuit portare crucem post christum. Iux-
ta crucem homo stant omnes electi: qui ut me-
bra christi carnem suam crucifixerunt cum
uicijs et concupiscentijs: ut ait apostolus
qui non solum patienter aduersa ferunt: sed
gaudent: quoniam digni habiti sunt pro no-
mine iesu et tumelas pati. Qui propa-
tiantur doloribus et afflictionibus eius
quas pro eis est passus. Imitantur hi la-
trones qui iuxta crucem fuit a dextris
arguentem socium eo quod non patienter
ferebat crucem et se dignum proclamantem
tantis penis. Et nos quidem iuste.
Nam digna factis recipimus: excu-
santem christum et compatientem tante igno-
minie: hic homo nil mali egit. Rogantem
illum ut deum pro salute anime sue. Me-
mento mei domine dum ueneris in regnum
tuum. Luc. xxij. Hoc igitur sentientes
quod et in christo iesu fuit cum non de-
ceat sub capite spinoso membrum fieri
delicatum dicunt cum affectu et effectu
illud psalmus. Calicem salutaris accipiam:

Beate Marie virginis.

scilicet volutarie bibēdo: et nomē do-
mini inuocabo. vt me adiuet ad su-
mendū et non horrendū vt sim
iuxta crucē. et iude a dextris ei⁹ col-
locatus. Null⁹ fuit cū xp̄o in cruce
sustinendo scz tantā penam quāta
ipse. sed nec paulus quū eius dicat
crucifixus sum non dicit q̄ sit affix⁹
cruci christi sed sue. Quis enim fer-
re posset crucē christi certe nullus.
Omnes igitur iuxta crucē fiant ppin-
quius tamen alter altero. Null⁹ au-
tē propinquior ad eam matre eius. et
merito cū esset illud corpus de eius
substantia. licet alia persona ab ea p̄
maxime igitur stabat iuxta crucē
mater eius pp̄quissima in dolorib⁹
vt dicere posset ill⁹ Threno. j. O vos
omnes qui transitis per viā: scz vite
presentis vñ s̄i viatores. attendite et
videte si est dolor sicut dolor meus.
Tunc impleta est in ea p̄phetia Sy-
meonis dicētis. Luc. ij. Tuā ipsius
animā pertransibit gladi⁹. Animā
siquidem intellectuam pertransiuit
gladius verbi dei penetrabilior om-
ni gladio ancipiti tunc ruminando et
intelligendo scripturas que ostēdūt
immensitatē doloris christi in passio-
ne. ita videtur exponere bt̄s Amb.
Et ex hui⁹ meditatione gladi⁹ dolo-
ris ei⁹ p̄trāsuit aiām sensitiuā: nec
ist⁹ ē p̄tra id qd̄ dictū est supra scz q̄
bt̄a maria erat p̄formis volūtati dei
q̄ volebat filiū suū pati. Nam sicut
de xp̄o eius filio dicimus q̄ secundū
voluntatē rationalem volebat pati.
et tñ secundū partem sensitiuam sūme
doluit et acerbissimos passus est dolo-
res qui vt ait. Esaj. liij. c. Vere dolo-
res n̄ros ip̄e portauit: ita et m̄ ei⁹ cū
stabat iuxta crucē secundū rōnē assē-
tiebat q̄ fili⁹ pacē et queta erat se-
cundū sēsualitatē sūme dolebat vt me-
rito dicat. Attendite et videte si ē do-
lor sicut dolor meus. Nouerat utiq̄
sacras l̄ras. et sp̄sctō reuelante opti-
me intelligebat ex his et naturali
ratione tripliciter poterat deprehen-

dere immensitatē doloris in filio
patiente: qui erat sibi gladius sum-
me afflictionis nec ei similis.

Ex passionis causalitate.

Ex afflictionis puritate.

Ex cruciatiōis circūstātalitate.

Cōsiderādo cām passionis filij mei
videte si est dolor sicut dolor meus.
Cōsidero em̄ q̄ causa huius passio-
nis est vt redimatur gen⁹ humanū:
et vt satisfiat deo p̄ peccatis humani
generis totius pro peccatis dico nō
solum ouginalib⁹ s̄z etiā actualibus
mortalibus et venialibus: totius hu-
mani gn̄is non solum p̄ electis sed et
p̄ reprobis. dicit ei Esaj. liij. c. Om-
nes quasi omnes errauimus vnus-
quisq̄ in viam suam declinauit scilicet
per diuersa peccata commissa: et
dominus posuit in eo iniquitatē om-
niū nostrū. i. penā peccatorū omniū
n̄r̄m. Et ip̄e dñs iesus dixerat venit
fili⁹ hoīs saluare qd̄ pierat. Lu. xix.
Sed totum perierat: totum q̄ salua-
uit q̄tum in eo fuit: scz sustinēdo pe-
nā p̄ctis oīm. Deus autē sicut re-
rum ita et culparum et penarum eis
debitarum habet noticiam et nulim-
punitum sua iusticia dimittit. Cum
q̄ pro qlibet mortali debeat pena in-
finita. i. infernalis: nec hō cū sit vir-
tutis finite potest p̄ te satisfacere de-
bito infinito vt deo satisfaceret de tā-
tis offensis: oportet q̄ xp̄s fili⁹ me⁹
qui infinitus est sua diuinitate in hu-
manitate assumpta patiēdo sic sa-
tisfaceret pro omnibus p̄ passionem
meriti infiniti: vnde penam sustine-
bit pro omnibus p̄ctis n̄ris: et sic pe-
na eius erit quasi infernalis. Et pro-
pterea psalmista dicit in eius p̄sona
Repleta ē malis anima mea. scilicet
sensitua malis scilicet penarū et vi-
ta mea in inferno appropinquauit p̄
pter similes penas et hoc p̄ peccatis
hominū: quia que non rapui ait idē
p̄ ps. tunc scilicet in passione exolue-
bam. fecerunt p̄mi parētes et alij
succedētes furtum se subtrahēdo et

Sermo de planctu

suū obsequiū deo ⁊ ego hanc rapinā exolui: me ipsum exinanitiū uermis exinanitus ⁊ non homo vsq; ad mortem crucis totum me exhibendo. cū ergo filius meus sustineat tales cruciatus ego que sum mater ⁊ pater eius: quia non alium pater habet in terris optimus amantissimus: uide te si est dolor sicut dolor meus: ut ⁊ ego dicere ualeam: dolores inferni circumdederūt me gemitus mortis ut dolores inferni circumdederūt me. Et quod adauget dolorem meū est: quia cum filius meus sustineat tot immensos dolores ⁊ tantam penam que sufficiat pro omnibus satisfacere ⁊ omnium debita soluere: ⁊ tamē plurimū propter suam cecitatez ⁊ ingratiudinē se priuabunt tāto fructu. Secundo ostenditur magnitudo doloris in uirgine: ex puritate affectionis in filij sui passiōe. puritatē autem dico: qz non habuit mixturā consolationis sicut uinum dicit purum quod non habet mixturam alterius liquoris: dolor fundatur in amore: tantum enim quis dolet de omissione uel lesione alicuius rei q̄ tū ipam diligit. Et quia summe diligebat mater uirgo filium suum dilectiōe ⁊ naturali ⁊ gratuita: ⁊ qz fili⁹ ⁊ qz optimus: ut dici posset utriusq; vna anima vnum cor. Ideo bene dictum fuit a Symone tuam ipsius. i. animā tuā que est quasi anima eius ppter summam adinuicem dilectionem ptransibit gladius afflictionis ptransibit per totū transibit absq; refrigerij admixtiōe. Siquidem q̄to quis est delicatior ⁊ complexionem habet corporis meli⁹ dispositam tā magis affligitur ⁊ dolorem sentit ex aliqua lesione corporis ipsius. ⁊ hīc est q̄ de eadē persecutiōe ⁊ omnino simili infirmitate magis grauatur ⁊ dolet delicat⁹ q̄ rustic⁹ quanto etiā pars corporis q̄ patitur lesionez est magis sensibilis tāto lesio magis affligit. Vñ uidem⁹ p experientia q̄ frī-

gus uel alia lesio magis affligit in manibus uel pedibus q̄ in reliquis partibus corporis ex eo qz est pars magis sensibilis propter concurrentiā pluriū ossium neruorū ⁊ uenarū. Cū autē precipue passio chusti fuerit in manib⁹ ⁊ pedib⁹ facta propter cōfixurā eorū cū clauis i cruce ⁊ suspēsiōne totius corporis i illis. ideo quando uirgo mater uidit impleri illō. ps. i persona filij sui dictū. f. dēfēt man⁹ meas ⁊ pedes meos ⁊ dinumerauerūt oia ossa mea id est ita uolenter extenderūt i cruce ut possent sigillatim oia ossa dinumerari. maxime doluit fili⁹ p passiōe: ipsa p cōpassiōe in tanta passiōe nullam habuit ab alio consolationem. Unde dicebat p prophetā. Qui me cōsolaret non inueni. Non enim consolabatur sicut fieri solet morti abdicatis a ducentibus eos. Nō iudei: sed illudebant ei cum principibus sacerdotum ⁊ blasphemabant. Nō gētiles sed coronā spineam imponentes capiti percutiebant eum. non discipuli qui fugerāt secundum illud. Lōge fecisti notos meos a me. Non marie cum iohanne que fidem diuinitatis eius amiserant. Nō pater eternus consolatus est eum scilicet ad liberandum eum de manibus inimicorū sed p nobis tradidit illum ait apostolus: scilicet uolūtati eorum permittēdo agere q̄ cumq; crudelia uoluerūt. Et qd plus est ⁊ omni admiratione ⁊ cōpassione dignissimū quia ⁊ ipsa pars intellectiua chusti q̄ fruebatur cōtinue deo non est consolata eum sed dereliquit illam partem sensitiuam tantis doloribus immersam. Et propterea ipse in cruce clamauit cū lachrymis ⁊ clamore ualido. ut ait apostolus ad hebreos. De⁹ me⁹ deus meus ut quid dereliquisti me. Matth. xxvi. Clamauerunt iusti ⁊ dñs exaudiuit eos ait psalmi. Patres ueteris ⁊ noui testamenti in tribulationibus suis et cruciatibus dominus exaudiuit ⁊ si

Beate Marie virginis.

non semper liberādo ab illis penis tamen semper consolando mentem eorū vt in virtute persisterent respectu premiū ⁊ diuini beneplaciti. Ego autē clamabo per diem ⁊ non exaudies dicēdo deus me⁹ ⁊c. Clamās se derelictum non ex eo q̄ diuinitas separata esset ab illa hūanitate quia quod semel accepit dei filius nunq̄ dimisit. ait Damascenus sed se derelictū dicebat q̄ pars eius intellectiua ei⁹ gaudiū ⁊ cōsolatiōis quo fruebatur in verbonil influebat aut comunicabat sensitue ad cōsolatiōē ⁊ in hoc nō exaudiebat. q̄ in nullo scōp̄ accidit. Et ideo dictū est q̄ hec afflictio vel passio fuit pura. scz sine admixtione cōsolatiōis. hec autē ⁊ verba audiēs mater gladius pertrāsuit animā ei⁹ intelligens eū nō derelictū per separationē deitatis sed per subtractionē oīs suffragij refrigerij ⁊ suauitatis. Attendite ḡ ⁊ videte ⁊c. Nam ⁊ si presens fuit ⁊ iuxta crucez steti: ⁊ hoc totū ad augmentum doloris. Que enim mater que habens filium presentem etiā in tormentis non valeat vel in aliquo cōsolari. ipsum amplexari/osculari/potū porrigere sitiēti. Ecce filius meus dilect⁹ ad mortē sitit hoc exprimes vt refocillet nec stillā aq̄ possū sibi p̄bere: sed sibi offerē in mei presentia acetum et fel. vulnera video nec possum alligare sāguinem effluere nec possū ipm̄ extergere. caput ex graua mine inclinatum nec valeo illud brachijs sustentare: a me remotum vñ nec āplexari. Et si audio ḡbū ex ore eius ecce filius tuus: scz iohānes. et hoc vtiq̄ ḡbū dei gladius acut⁹ q̄ pertrāsuit animā meam. Reuera inquit beatus Bern. hoc verbuz ecce filius tuus plusq̄ gladius fuit quod pertransiuit animā eius vsq̄ ad diuisionem anime et spiritus. O quaz commutationem. Johannes pro iesu traditur. seruus p̄ domno discipulus pro magistro. filius zebedei pro

filio dei. purus hō p̄ vero deo. Quō tuā affectuosissimā animam non pertransiuit. hoc audito quando et nostra licet saxea licet ferrea pectora scindat sola hui⁹ recordatio. Ansel. O domina mea quibus singultibus estimabo purissimū pectus tuum veratū. cū audires. Mulier ecce filius tuus. Unde cōgrue dicere poterat ilud. Iterū. Amaritudine replesti me ⁊ cetera. Quantum ad tertium: scz de circumstantijs ipsius passiōis potest perpendi immēsitās doloris virginis matris q̄ stabat iuxta crucez. Notandum q̄ septem sunt circumstantie circa ipsam passionem chusti.

Ex patientis dignitate.

Ex inferentis peruersitate.

Ex temporis solennitate.

Ex loci vilitate.

Ex affectionis vniuersalitate.

Ex consustinentis societate.

Ex fructus paucitate.

Quantum ad primum manifestū est q̄ q̄to dignior ē persona que offenditur: tanto maior est offensa ⁊ p̄ consequens sustinēti et omni attinēti et si diligit eū occasio est maioris doloris. dominus iesus deus erat et homo vnde dignior persona esse non poterat: et q̄uis diuinitas sua pati non possit nec aliquis eam attingeret ad offendendum tamen quia humanitas illa erat organum quoddā et vestimentum quasi diuinitatis. Unde apostolus ait. et habitu inuentus vt homo. philip. ij. Ideo oīs iniuria facta illi humanitati et corpori potest dici facta deo: sicut qui frangeret vel spueret in vestem qua idutus est iperatoz non diceretur sacre iniuriā vesti: sed imperatoz: q̄ ea indatus est. Inq̄tum etiā homo erat de p̄genie regali et sacerdotali gentus rex ⁊ sacerdos summus innocētissimus sapientissim⁹ ex miraculis sc̄ritate ⁊ doctrinis famosissim⁹. Cū igitur ei fuerint illate tot contumelie irrisiones maledictiones infama

Sermo de planctu.

tionem et afflictionem corpori ide mag-
gnus sibi exurgebat dolor et matri
eius que stabat iuxta crucez omnia
illa audiens et videns dicere pote-
rat illud iob. Os meum perforatur
doloribus ossa sunt potetie anime q
bus consistit robur eius. Os aut dicit
in singulari: quia potentia sensitius
Nam vt ait beatus Berni. Captiuo
ru libertas capitur. gloria angeloru
illuditur. Deus omnium flagellat
candor lucis eterne et speculuz sine
macula conspuitur. Et cum vita om-
nium occidat quid restat nobis mi-
seris agendum: nisi vt eamus et nos
et moriamur cum eo per compassio-
nem eius et ad matrem eius. Dole-
bat siquidem de iurys tati filij ta-
sacti ta innocetis: sed no min⁹ de of-
fensa dei. Et io attedite et videte et c.
Sed dicere posset qd ait Berni. in p-
sona christi patientis cu sit tant⁹ do-
lor quem patior: tamen plus crucior
cum te ingratum experior scilicet de
tanto beneficio. Ostenditur secundo
magnitudo doloris in virgine ex cir-
cstantia inferentis ipsam passionez
filio. Quanto enim plures concurrut
et diuersoru statuu et magistratuum
et amici et valde beneficiati ad infe-
rendum iniuriam et mortem valde
ignominiosaz alicui tanto maior do-
lor et afflictio sequitur in passo. et in
quolibet attinente et amico eius. Sz
ad inferedu passionem tam amaram et
opprobriosam christo concurrerunt
de omni genere et statu: at et iam qui
prius erant discipuli et etiam sume
beneficiati. Et ideo virgo mater ei⁹
dilectissima sume doluit stans iuxta
crucem. Astiterunt reges terre. ait
psalmus secundus. et principes con-
uenerunt in vnu aduers⁹ dnm et aduersus
xpm ei⁹ scz ad mortem ei inferedu
Reges quidem astiterunt scz hero-
des rex galilee qui spreuit illu cu ex-
ercitu suo indutum veste alba et vt fa-
ctuum remisit illu ad pylatum vt iu-
dicaret eum. Rex romanorum mo-

narcha. scilicet tyberius imperator
et si non i persona tamen per suuz lo-
cum tenentem pylatum. s. presidez iu-
dee qui dedit iniuriam mortis contra
eum ad tumultum populi clamant⁹
scz crucifige crucifige euz principes
quoq sacerdotum omnes isti astite-
runt. i. aste alios omnes et gentiles et
populos iudeoz vt principalioz.
Na principes sacerdotu colligentes
consilium propter hoc et principales
eorum summo sacerdote caypha co-
sulente et decernente: quia expedit
vobis vt vnus moriatur p populo
exinde que fierunt oportunitatez ca-
piendi. Quem cum cepissent nocte p
ditionem faciente iuda discipulo suo
iterum summo mane conuenerunt ad
inquirendum fallum testimoniu co-
tra eum: et cum non inuenire possent
testimonia conuenientia multa falsa
dicentibus ad interrogationem et ad
adiurationem cayphe summi sacer-
dotis cu diceret se esse xpm filiu dei
benedicti ad expressionem tante veri-
tatis et tantis miraculis suis appro-
bate doctrine sue iuducauerunt eu re-
um mort⁹ et post spuram alapas et ptu-
melias vt malefactoru pylato prese-
tauerunt occidendu. Et cu i ipa passioe
sexus femineus affuit: et vilissima an-
cilla hostiaria q et si non potuit ad-
ire iesum propter multitudinem alioru
eum iridentium et affligentiu osten-
dit discipuluz querens vt caperetur
tanq discipulus christi: sed q hoc in-
consulte negauit euasit capturam Mi-
lites autem pylati qui gentiles erant
post sententiam latam a pylato postq
illuserunt satis: indutum veste cocci-
nea ad crucis patibulu deduxerunt.
Et sic omnes couenerunt in vnu ad-
uersus xpm. Quantu aut fuerunt
beneficiati ab eo non posset etiam p
lixo sermone et tpe explicari: aliquid
tn vel breuiter pstringam vtens verbis
pphete Michae. vi. in psona xpi ad
pplm illu scelestu et ingratisimu popu-
le meus quid feci tibi et in quo, et c.

Beate Marie virginis.

hoc bonitibi feci patres tuos Jacob
cū filijs suis in egypto per Joseph
enutriui famis tpe ne perires. Et post
tpa multiplicatos supra nūerū de du
ra seruitute egyptiorum te eduxi. A
flageillis quib⁹ egyptū totā percussī
te liberū feci: mare rubrū tibi appe
rui. vt per eum sicco vestigio transi
res. Pharaonē autē cū exercitibus su
is ibi submersi. Māna de celo presti
to p. xl. annos te pavi. Aquā tibi de
petra fluxi insurgentes cōtra te ho
stes prostravi. Seon regē amorreo
rū ⁊ og gygantē regē basan. Terrā
flentē lac ⁊ mel patrib⁹ tuis a me p
missā extremi natis. xxx. inde regib⁹
⁊ plurimus nationib⁹ tibi largit⁹ suz
Et prius in monte synai legē seruan
dā tibi tradidi. A captiuitate diurna
scilicet per. lxx. annos propter scele
ra tua in babilonia porta te liberās
ad propia sub esdra: neemia et zoro
babel reduxi. De graui oppressione
antiochi regis per iudam machabe
um cū fratribus te excussi. Ecce qd
feci tibi responde ergo mihi si tanta
beneficia a me tibi collata hāc talez
retributionē meruerint vt me cruci
figeres. In quo molest⁹ fui rñde mi
hi. Ego ex genere tuo carnē sumens
regale solū celi dimisi: vt tibi frater
essem. Ego p ciuitates tuas castra ⁊
vicos discurri: tui vtilitatē laborās
Ego semp in tēplo docni q̄ te saluuz
facere possent. Ego cecos tuos illu
minauī. lepro sos mūdani: claudos
prexi: obsessos a demonibus liberaui
surdīs auditū restitui: mut⁹ loqlā: in
firmis varijs sanitatē: mortuis vitā
Nūquid i his molest⁹ fui pcepta de
clarauī errores cōfutauī. vicia repre
hēdi: cōsilia pfectiōis adieci. Sz qz
veritas odium parit apd insipientes
q̄ gignere dz dilectionē. Jō in his ti
bi molestus fui nolenti veritatē au
dire. Quid vltra tibi facere potui et
non feci: hecane reddis dño popu
le stulte ⁊ insipiens. Considerās vir
go mater beneficia facta a filio suo

populo illi ⁊ tunc ab eo tanta peruer
sitate tanta crudelitate cruci affigi
valde dolebat vt dicere posset illud.
ps. xxx. Defecit in dolore vita mea.
Attendite ergo ⁊ videte: si est dolor
sicut dolor meus. Ex temporis solen
nitate etiam ampliatus est dolor in
virgine matre. Erat ei solēnitas pas
che seu azimorū: q̄ erat precipua sup
oēs alias in qua tenebantur ex lege
oēs iudei de q̄buscumq; ciuitatibus
⁊ locis venire ad templū i hierosoly
mis sitū et sacrificiū offerēdū nisi le
gitimū haberēt ipedimētuz. Et qz p
varias captiuitates eorū erant satis
dispersi per orbem et in italia et in a
sia ⁊ affrica: vt p3 Act. ij. De oi pe
ne natione conuenerant hierusalem
ad illud festū. Quāto autē qd dāna
ad mortē ppter maleficiū: cōcurren
te maiori concursu ppli: tanto maior
ei insurgit pena confusionis ⁊ erube
scentie. Considerat enim qz q̄libet vi
dens narrat alijs. ⁊ si peregrin⁹ ē re
uersus i patriā suā refert ⁊ diuulgat
ciuitati sue d̄ illo malefactorē igno
miniosa punitiōe. ⁊ sic vbīq; ifanis
abhoīat. De graui autē crimine calū
nioso accusarunt et blasphemus dei
grauissima apud iudeos: qz dei filiū
se dixerat. De crimine lese maiestat⁹
maxime apud leges gētiliū. Vñ i ti
tulo super crucem scribi fecit ipse py
latus. Jesus nazareus rex iudeorū
q. d. hec est causa passionis hui⁹ qz
vsurpauit sibi regnum iudeorum fa
ciendo se regem: ⁊ phibendo tribu
ta dari cesari: et p hoc quasi rebella
re faciente populū. Tyberio impera
tori. ⁊ vt oēs possent legere ex quo d̄
oi gente ibi erant: scz iudeorum/ gre
corum/ et latinorum/ scribi fecit litte
ris grecis et hebraicis/ ⁊ latinis. Cō
siderans igitur virgo mater que sta
bat iuxta crucē tantam confusionē
tam publicandaz per orbem filij sui
defamationem non poterat non val
de dolere: sed et de offensa dei in tan
te solēnitatis tempore in quo magis

Sermo de planctu

debebat desu venerari pro beneficijs collatis illi populo. Erat enim festu illud institutum in recognitione libe rationis illius populi de seruitute egypti per sanguinez agni. Ubi ergo debebant sacerdotes templuz dei ornare: vasa domini mundare sacrificia preparare omnibus dimissis ad hoc totu studiu ponit vt agnus imaculatus qui tollit peccata mundi occidatur: no vt sanguine eius fuso mundus redimatur. sed ne terrena auertamus ne veniant romani et tollant locum nostrum et getem ne correctore vicioz nroz habeam⁹ ne eu magis honoratu q^m nos a populo videamus. Quod autem dicunt. Non in die festo hoc agamus: non ob reuerentiam festi conueniunt hoc facere ne deus offendatur: sed ne tumultus populi congregati fieret: et de manibus eorum auferatur. Et ideo dicere poterat virgo mater illud. *Thre. j.* Posuit me d^{ns} desolata tota die merore confectam et infra. Audite obsecro vnuerfi populi et videte dolorem meū scilicet si est similis. Quarto ostendit ex loci vtilitate augmentatio doloris ei⁹ q^m in loco vilissimo crucifix⁹ ē. Nā vt narrat euāgeliste duxerūt eū in golgotha q^d est caluarie locus: et ibi eū crucifixerunt. Qui locus ideo dicitur caluarie: quia ibi erāt ossa mortuoz et caluarie et alia cadauera: et ibi occidebantur vilissimi hoies et magni malefactores. Ibi stabat iuxta crucē mater ei⁹ et vidēs locū tam vilem: ac filiū eius regē regum et domnū dominantium factuz opprobriū hoim et abiectio plebis dicere poterat illud. *Thre. j.* Idcirco ego plorās et oculus meus deducēs lachrymas q^m longe fact⁹ ē a me desolator. Si iste loc⁹ fuit vltim⁹ termin⁹ passionis cōsiderans et alia loca in q^{bus} passus est et q^m vilia. Et p^{ri}mus quidē fuit in orto: vel ppe ortū in quo fecit orationem ne biberet calicem passionis: secundum instin-

ctū sensualitatis: non secundū determinationem rationis. In orto deliciarum scz paradisi fuit furtum perpetratum a primo adam de fructu arboris interdicte: et prope ortum fuit principium et finis passionis qua a secundo adam christo solutum est furtum. in arbore crucis. Unde in cantice dicitur. Sub arbore mala suscitavi te: mortuam in peccatis. Ibi corrupta ē genitrix tua eua scilicet per fructum decepta. Ad illū locum accedens prope ortum multitudo magna cum fustib⁹ gladijs et laternis: vt ad latronem magnum capiendū duce eorū iuda p^{ri}ore: cum appropinquasset. ostendit d^{ns} iesus et potentia suam et beniuolentiam. Potentia quidem quia eo dicente: ego sū quez queritis: subito omnes ceciderunt in terram retrosum: amissis corporis viribus vt pateret oibus: q^m non coactus patiebatur. Beniuolentiam: quia et si tanta crudelitate ad capiendum venerant abscissam auriculam malcho a petro: q^m p^{ri}m⁹ iniecerat manū in magistrū ei restituit. Eo autem capto ex discipulis eius fugientibus: et vnus forte iohānes: vt pie credi potest: et si euangelium nō ponat: venit in bethaniam/ vbi mater iesu erat cum alijs maris nunciāns eum lachrymis capturam filij: quo audito pertransiit doloris gladius animam eius noctem ducentis insonem et lachrymis plenam. Et quid orare aptius poterat q^m illud. Exaudiat te d^{ns} in die tribulationis: protegat te nomen dei iacob. Mittat tibi auxilium de sancto etc. Ligat⁹ autē iesus vt a vinculis peccatorum solueremur de loco illo ductus fuit ad annā p^{ri}mū socerū cayphe vbi a ministro eius crudeliter alapatus est. Inde q^m ad atrium cayphe principis sacerdotū duct⁹ est/ et tota nocte afflictus: s^m illud ps. lij. Castigatio mea in matutinis. Mane autem facto matre ei⁹ ciuitatem intrate plu-

Beate Marie virginis.

rimis deuotis mulierib⁹ associata la-
chrymis plenas omnes inclinabat
ad fletum mulieres occurrentes. Vi-
desq; filium iam afflictum sput⁹ ma-
nibus ligatum duci ad pylatum. gla-
di⁹ pertransiuit animā eius ipsūq;
sequens nec loqui valens impedita
a militibus peruenit ad plateā do-
m⁹ pylati: vbi iudicium de eo exerce-
batur flagellari filiū plurimis & du-
rissimis ictibus audiens nec flagel-
lis satiatos adhuc clamare: crucifi-
ge crucifige eū et non hūc sed barra-
bā nobis dimitte. O quot de pudici-
simis oculis suis lachrymarū fontes
exibant: certe gladius pertransibat
animam eius. Demū sententia inq̄s
sime data: cū duceret ad locū calua-
rie sequebatur eum multitudo mu-
lierum plangentū et lamentantiū
de morte eius: quarum prima ipsa
erat. Videntē filium euz corona spi-
nea quā capiti infixerat milites py-
lati: faciemq; illam speciosam pre fi-
lijs hoīm sanguine de puncturis spi-
narū fluente cruentatam sputis: spi-
nis deturpatam. Crucem sibi impo-
sitam in humeris prelatitudine ter-
renon valentem dicere poterat: q̄s
det michi p te mori fili mi: O fili mi
lumen non solum oculorum meorū
sed gloria omnium populorum. Ad
eos autē qui eum sequebantur: et il-
las conuersus: recompensās affectū
& cōsolat⁹ ē dicēs filiē hierusalem:
nolite flere sup me: prenunciāns eis
futurū excidiūm vt sibi provideant
subdens. Sed super vos omnes fle-
te & super filios vestros. &c. Demū
in illo vilissimo loco caluarie crucifi-
xerunt eū. Unde stans ibi iuxta cru-
cē dicere poterat. Attendite & vide-
te si est dolor similis sicut dolor me⁹
Quinto ex afflictionis generalitate
oñdit magnitudo afflictionis i xpo
patientē & matre cōpatientē. Ad lit-
terā verificādū est i eo illd. Esa. i. A
planta pedis vsq; ad vtricē nō ē in eo
sanitas: & a vertice inchoādo caput

illud sāctissimū gazophilaciū sapien-
tie dei pūctur⁹ acutissimis corone spi-
nee penetratib⁹ vsq; ad eos pforatū
fuit. Egredimini filie syō aīe fideles
ab alijs mūdi cogitaciōib⁹: & videte
meditādo regē salomonē sapientissi-
mū q̄ dedit sapientiā salomoni: i dya-
demate spineo i quo coronauit eum
mater sua synagoga iudeorū ex qua
fm carnē nat⁹ est. Oculi piissimi a q̄
bus intuitus petr⁹ cognoscēs pctm̄
suū fleuit amare. in derisū velati sūt
facies ei⁹ plena ḡfay deturpata est
sputis & sāguine vt lepro⁹ videret.
Esa. liiij. Nos vidim⁹ eū q̄si lepro⁹
Vñ nec reputauimus eū. Gene eius
cādide & rubicūde alapis pculse sunt
Ecce dedi corpus meū pcutiētibus.
ait ipse per Esa. l. c. Et genas meas
vallēribus aures ille q̄ melos audi-
unt āgelorū replete sūt blasphemijs
detractiōib⁹: p̄tumelijs: irrisiōibus
pphor⁹. Prop̄ha iqt i ei⁹ p̄sona fact⁹
sū i derisū oi pplo meo cāticū eorū to-
ta die. Et itez oēs maledicūt mihi.
Nares btillie ei⁹ ad cui⁹ odorē reui-
uiscūt mortui vt balsami aromatizā-
tis fatigant fetorib⁹ cadauerū calua-
rie loci. Capilli ei⁹ capiti & barbe de-
licatissij violētia tracti aut euulsi sūt
Os eius qd̄ tam sanam: tā sapidissi-
mā: tā vilissimā doctrinā prulerat p-
cullū est: & tanq; ouis ad occisionem
duct⁹ nō aperuit os suū ad excusan-
dū vt cōmunādū vt maledicēdū. s; bñ
dicēdū & orādū p̄iūcis. Collū ei⁹
suauissimū colaphis attritū ē. Ma-
nus eius potentissime ex quarū con-
tactu infirmi plurimi sanati sunt & le-
prosi mūdati. claus durissimis cru-
ci affixe sūt. Pedes ei⁹ quorū fra sca-
bellū est: quiq; discurrentes p ciuita-
tes/villas/& castra: tm̄ laborauerūt p
hominū salute in cruce extensi sunt
secundū illd. ps. xxj. Foderūt man⁹
meas et pedes meos dinumerauerūt
omnia ossa &c. Totū corp⁹ illud
dulcissimū qd̄ in cibū illū salutiferū
nobis reliquit: flagellis multis & di-

Sermo de planctu

ris cesum: dilaceratū & sāguine crue-
tatū. scdm illud. ps. Fui flagellatus
fota die. Ossa illa confracta sunt re-
manserunt sola lingua & cor integrū.
Sed ne & illa sine sua lesione mane-
rent. Lingua ei⁹ aceto et felle in siti
mortis amaricata est vt impleret il-
lud. Dederūt in escā meā fel: & i siti
mea potauerūt me aceto. p̄. Demū
eo mortuo non satiatis de cruciatib⁹
viuentis & morte eius spū tradito la-
tus ei⁹ lancea apertū est. Vñ erierūt
sanguis & aqua medicine nostre ani-
marū. Sed & in rebus sibi adherenti-
b⁹ scilicet vestibus iniuriati sūt. Nā
diuiserūt sibi vestimēta mea: ait ipse
ps. Et sup vestē meā illā scz inconsu-
tilē quā fecerat ei mater sua: miserūt
sortem. Conuersantes quoq; cuz eo
discipulos eū derelinquere cōpulerūt
capere cupientes adolescentes q̄ eū
sequebāt syndone sup nudo indutus
nisi fugisset. Stabat ergo iuxta cru-
cem mater eius et hec vidēs & scrip-
ta & p̄nūciata recolēs dicere poterat
illud Thren. ij. Ocul⁹ meus afflict⁹
est: nec tacuit: eo q̄ nō esset req̄es do-
nec aspiceret & videret dñs de celis
.i. nō tacuit a fletu: eo q̄ nō esset req̄-
es alicui mēbro filij mei donec aspi-
ceret dñs. i. resuscitando ipm a mor-
tuis. Attendite igit̄ & videte o vos
oēs si ē dolor sicut dolor me⁹. Sexto
nō modica cā doloris sicut fuit i xpo
patiēte: ita in matre cōpatiēte hoc. i.
q̄ cū latronib⁹ crucifixus est. Sicut
em̄ pati iustū et innocentem cū alijs
sanctis & probis viris & iniuste con-
dēnari ad mortē est aliquod refrige-
riū. ita e contra condēnari cū scelera-
tis est augmentū pene cū ex hoc vi-
dentes iudicent illū scelestū. Vñ & p̄
speciali iniuria & crudelitate erga eū
p̄dixit. Esa. liij. ca. Et cū scelerat⁹ de-
putat⁹ ē scz ad mortē: q̄ vidēs h̄go-
m̄ i alio ipleri: cū in medio latronū
crucifixus ē valde doluit. hoc ēt xps
hourēs fm sensitiuā orabat p. ps. di-
cens. Ne perdas cum impijs deus

animā meam. i. vitā. Unde & subdit
quasi declarās se: neq; cū viris san-
guinū vitā meā. Erat siquidē crux
illo tēpore supplicij latronū. Lz nūc
propter chūstū in ea extensum cū sū-
ma veneratione trāseat ad frontes
imperatorū & oim chūstianoz. Erat
mors maxime infamie & acerbissime
pene. Unde in lege dictū ē. Maledi-
ctus oīs q̄ pendet in ligno maledi-
ctione: scz infamie. Qd̄ intelligentes
ipsi maligni iudei vt refert qdā sapi-
ens hoc prenūciando dixerūt non re-
cte: s; puerse cogitantes: morte tur-
pissima cōdēnemus. Hoc gen⁹ mor-
tis ideo xps elegit poti⁹ q̄ aliā mor-
tē vt doceret & cōfortaret quēlibet p̄-
pter nullū genus mortis quātūcūq;
ignominiosū: quātūcūq; asperū deuz
seu mādatū ei⁹ quodcūq; deserendū
vt notat bt̄s Thomas post Augu-
stinū in tertia pte cū & ipse rex regū
& dñs dñantiū mortē sustinuit imma-
turā: qz in flore iuuentutis violētiaz
qz ab amicis & beneficiatis. & acerbis-
simā: qz crucis vilissimā: qz i medio
latronū. hūiliauit inquit apostolus
semetipm. philip. ij. vsq; ad incar-
nationem inquit glo. vsq; ad hūane
mortalitatis participationē. vsq; ad
dyaboli tēptationem vsq; ad populū
derisionē. vsq; ad sputa. vincula/ fla-
gella/ alapas/ & si hoc parum aliqd̄
de gñe mortis addēdū ē nō cuiuscū-
q; s; crucis q̄ ceteris ignominiosior
est. Et quāto ait Bern. minorē se fe-
cit humilitate tanto se ostēdit maio-
rē bonitate. Et quāto vilior rāto in-
de charior. Idē sup Cant. O humilē
& sublimē. O altissimū & nouissimū
O opprobriū hoīm & gloria angelo-
rum. Nemo sublimior nemo despe-
ctior: esto vilis q̄tūcūq; nūq; xpo vi-
lior eris. Ipse siquidē rex regū & dñs
dñantiū fuit vilissimo p̄cio venalis ex-
posit⁹: a vilissimo pplo: vilissima pas-
sus vilissimo loco crucifix⁹: cruc⁹ sup
plicio traditus: inter latrones posi-
t⁹ eū iniquissimis & vilissimis homi-

beate Marie virginis.

nibus deputat^o: modo vilissimo tractat^o. Eteĩ tanq̃ malefactor bonus fons capĩ tanq̃ furiosus mansuet^o vinculis astringit: tanq̃ pestifer saluator accusat: tanq̃ fatu^o dei sapientia irridet: tanq̃ homicida vita hominũ morti damnat: tanq̃ leprosus & immundus mundator criminum extra menia eijcit tanq̃ latro cruci figit: tanq̃ flagitiosissimus cõfutus ab omnibus & intuendus nudatur: & tanq̃ vermis vilis & vilissim^o summ^o deus cõspuitur abijcit & conculcat. hec ille. Et tamen inter tantas iniurias & vilificationes p̃ crucifixorib⁹ suis deprecatur latroni & si p̃pter scelera sua crucifixo ad penitentia cõuerso nõ solũ venia s̃ paradisu pollicetur dicẽs. Hodie mecũ eris i paradiso. Stabat iuxta crucẽ m̃r̃ iesu: hec meditat^o & dolorib⁹ quasi defecta ait ad crucẽ vt pie credi p̃t flecte ramos arbor alta tensa lara viscera &c. Ad filiũ autẽ mihi nõ loqueris p̃ iudeis intercedis latronẽ cõsolaris. Ad quã ille. Ecce fili⁹ tu⁹ ex quo ad patre p̃ mortẽ vado loco mei iohãnẽ dimitto. S̃z ista p̃mutatio adauget dolore cũ fili⁹ hoĩs michi deĩ p̃ filio virginis immo & dei. Attẽdite ergo & videte &c. Septimo ostenditur magnitudo doloris sicut in xp̃o patiente: ita & in m̃r̃e cõpatientẽ rone paucitatẽ fruct⁹ seu vtilitatis ipsi⁹ passionis ex parte miserie & puerilitatẽ & in gratitudinis hoĩm. Nã cuz copiosa fuerit ap̃d eũ redẽptio adeo q̃ p̃ciuz sanguis ei⁹ nedũ oēs hoĩes erat sufficiens ad redimẽdũ: s̃z & nulle mundos si fuissent & t̃m pauci sunt qui se faciãt participes fructu ipsi⁹ passionis p̃pter desidĩã & igratitudinẽ hominũ. Sicut autẽ ex magno lucro qd̃ q̃s videt se p̃sequi ex suo labore multũ gaudet & solatur: ita ecõtra cũ maximo labore quẽ q̃s tolerat videt cõsequẽ modicũ fructũ vel nullũ multuz p̃tristatur & dolet. Clamabat Iesus in cruce sitio. Et s̃z ad lraz p̃pter iten-

sum dolorem sitiret corporaliter maior tamen erat sitis sp̃ualis desiderij saluationis humani gñis. Et cum videret ipse & mater eius pene nullum fructũ tunc sequi sed potius ruinam preparari iudeoz p̃pter p̃fidia sua: casum contigisse apostolorũ & in futuruz multos perituros xp̃ianoz dice re poterat cum dolore illud Michæe viij. Ne mihi quia factus sum sicut q̃ colligit racemũ in antũno: nã tũc vindemiata vinea nõ reperit nisi aliq̃s racem⁹ ita & t̃pe passionis totã pene vineã hũani gñis vindemiauerat dyabolus vt sibi subditã: remasit aliq̃s racemus vt latro cõuersus: cõtunio fidẽ xp̃i cõfessus & aliq̃s alius quem xp̃s collegit. Multum g̃ dolet xp̃s & m̃r̃ ei⁹ de tãta ingratitude. vñ clamat p̃ b̃m̃ Bern. Ad te clamo q̃ pro te morior te exhortor qui i cruce patior vide clauos quib⁹ p̃fodior: vide latus quo aperior: s̃z cum sit tantus dolor int⁹ & exterior: pl⁹ t̃m cruciat q̃ te ingratum expior. hec ille. Et p̃ b̃m̃ Augustinũ. Cũ esses inimic⁹ patri meo recõsiluam te p̃ me: & cũ lõge esses veni vt redimerẽ te: & inter mōtes & siluas cũ errares q̃siui te: inter lapides & ligna inueni te & ne lupoz ferarũq̃ rabido ore laniareris collegi te / laboraui / sudaui / caput meum spinis opposui: lat⁹ meũ p̃forari p̃misi: tot iniurijs lacescit⁹ sum vt p̃iugere mihi te: & tu diuideris a ma tanta s̃. est igratitudo tua. Et Osee. vi. cõqurens dñs ait. M̃ia vestra quasi nubes matutina & quasi ros mane pertransiẽs. M̃ia ṽra id est quã vobis feci in redimendo quasi nebula matutina que sc̃z pertransiit: ita illud a memoria ṽra & quasi ros q̃ adueniẽte sole cito desiccatur ita adueniẽte calore tẽtationũ & tribulationũ subito perijt a vobis meoria passiois & gr̃a p̃ eã recepta. S̃z aia deuota dicit ille Thien. Meoria meoz ero & tabescet i me aia mea ex p̃passioẽ. de tertio p̃ncipali. Cũ b̃r. Mater iesu. M̃f

Sermo de planctu

inmaculata. Mater itacta. Mater
vni geniti dicta. Mater dei et plasma
toris omnium eius qui in celis est sine
matre in terris sine patre mater vni
ci filij iesu: et ideo plus amans et plus
dolens. Mater sola genitrix totius ie
su: et ideo plus amans quam si patrem ha
buisset: quia plus sua res. et inde plus do
lens: unde hieronimus. xxxi. ca. ait. femi
na circumdabit virum. Solet homo cir
cundare quod suum est proprium non
quod alienum in alijs filijs substantia
filij non est tota propria matris: sed
et patris. et ideo nulla mater circumdat fi
lium ut virgo maria. Omnis alia fi
gura pluribus lineis formatur: cir
cularis vero figura vna linea clau
ditur: sic beata virgo maria sola clau
ditur intra viscera sua christum. Alij filij
duabus lineis figurantur. scilicet pa
tre et matre: quod circumdatur ex nul
la parte est apertum: sed vndique clau
sum: sic beata virgo maria ante par
tum in partu et post partum: et ideo circumda
bit virum scilicet iesum totum perfectum.
Sed dolores partus quos euasit pa
tiendo sibi reseruari fuerunt in passio
ne filij: ut dicit Johannes damasce
nus. Nec vlla vniquam pariendo expta
est tantum dolorem sicut ipsa iuxta
crucem in conpatiando. Ex ipsa autem
maternitate: id est generatione iesu
facti sumus fratres iesu propter quod no
no confunditur homines vocare fra
tres ut ait apostolus ad hebreos. dicentes per psal
mistam. Narrabo nomen tuum fratri
bus meis. Et ideo sicut debemus pa
tri fratri nostro iesu christo in tanta eius
passione pro nobis: ita et matri nostre
de morte fratris nostri et filij sui: vnde
ut dicit beatus Augustinus. Cum an
nuari christi passio ab ecclesia reco
litur: ita debet nos mouere ad com
passionem sicut nunc videremus im
pleri. Sic et matri nostre conpati que
stabat iuxta crucem ipsum autem ve
spere depositum sacratissimum cor
pus per Nicodemum et ioseph suscipiens
a gremio mater quot lachrymarum su

mina amarissimos singulorum quam ala
ta suspiria que verba mestitice ple
na ex ea processerint quis posset ex
primere cum singula membra per
quireret tam directe cruciata: tam
turpiter delusa oscularetur et lachry
mis irrigaret sociata maria magda
lena et alijs marijs et deuotis mulie
ribus. Cum autem sero factum esset
deuoti homines pie et deuote corpore
illud de brachijs accipientes posue
runt in monumento mente consepul
ta cum eo. Reminiscens ergo beati
sanguinis ait dominus latinus ordi
nis predicatorum cardinalis. Quez
profudit amator hominum profunde la
chrymas. Non est locus ingrati
tudinis vbi torrens tante dulcedinis
attingit animas. Iesu bone cur tanta
pateris cum peccati nihil commiseris
flos innocentie. Ego latro tu cruce
moreris: ego reus tu pena plecteris
nostre nequitie. Ante fecit sic amor
ebrium ut nec crucem putes oppro
brium amoris gratia: sed ve mihi mi
sero si non recognouero: ve mihi mi
sero si non recompensauero dignis
operibus. Regnum queritis non in
trabitis sine crucis nauis: portum peti
tis non venietis sine crucis clauis. So
la enim digna fuit ferre seculi precium
atque portum preparare nauis ta mun
do naufrago vite eterne quam ipse
concedat qui est benedictus in secu
lorum secula. Amen.

¶ Finit sermo de planctu
beate Marie virginis.

¶ Impressum recentissime extitit pre
sens opusculum. Anno scilicet ab in
carnatione christi supra millesimum
quingentesimum. Postremaque man
apposita die vltima mensis Junij.

D E O
S R A T J A S

1168.7

Sala

Gab.

Est.

Tab.

N.º

R

14

25